

ΧΑΪΝΡΙΧ ΜΠΕΛ

**Η ΧΑΜΕΝΗ ΤΙΜΗ
ΤΗΣ ΚΑΤΕΡΙΝΑΣ ΜΠΛΟΥΜ**

ή

**Πώς γεννιέται ή βία
και πού μπορεί να οδηγήσει**

Μετάφραση
ΧΑΡΗΣ ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ

Τα πρόσωπα και τα πράγματα του βιβλίου είναι φανταστικά. Αν όμως ο αναγνώστης διακρίνει κάποιες ομοιότητες με την εφημερίδα *Bild*, στα σημεία όπου περιγράφονται ειδικές μορφές «δημοσιογραφικής δεοντολογίας», ας λάβει υπόψη πως οι ομοιότητες αυτές δεν είναι ούτε σκόπιμες ούτε τυχαίες – αλλά, απλώς, αναπόφευκτες.

Τα όσα θα εξιστορηθούν παρακάτω, στηρίζονται σε μερικές δευτερεύουσες και τρεις κύριες πηγές, που θα κατονομαστούν εδώ, στην αρχή, και δεν πρόκειται να μνημονευθούν άλλο. Κύριες πηγές είναι τα πρακτικά των ανακρίσεων που διενεργήθηκαν από τις αστυνομικές αρχές, καθώς και ο δικηγόρος Χούμπερτ Μπλόρνα, και ο πρώην συμμαθητής και μετέπειτα συμφοιτητής του, ο εισαγγελέας Πέτερ Χαχ· ο τελευταίος ανέλαβε μάλιστα να συμπληρώσει τα πρακτικά των ανακρίσεων προσθέτοντας και άλλα στοιχεία, σχετικά με ορισμένα μέτρα που έλαβαν οι ανακριτικές αρχές, ή με πορίσματα των ερευνών που δεν περάστηκαν ποτέ στα πρακτικά. Πρέπει όμως να διευκρινίσουμε πως έδωσε αυτές τις πληροφορίες, που δεν προορίζονταν για υπηρεσιακή αλλά για ιδιωτική χρήση, επειδή είχε συγκινηθεί βαθύτατα από το ενδιαφέρον του στενού του φίλου Μπλόρνα, ο οποίος αδυνατούσε να εξηγήσει τα συμβάντα, κι ωστόσο (έλεγε) «όσο τα ξανασκέφτομαι, δεν τα βρίσκω ανεξήγητα, αλλά μάλλον απόλυτα λογικά». Τέλος, μια και η Υπόθεση Μπλουμ θα μείνει, αναγκαστικά, φανταστική –και ευθύνεται γι' αυτό και η στάση της κατηγορουμένης, και η εξαιρετικά δύσκολη θέση στην οποία βρέθηκε ο συνήγορός της, ο κύριος Μπλόρνα– θα πρέπει να θεωρηθούν και εύλογα αλλά και συγγνωστά, τα μικρά και πολύ ανθρώπινα σφάλματα στα οποία υπέπεσε ο Χαχ.

Όσο για τις δευτερεύουσες πηγές, λιγότερο ή περισσότερο σημαντικές, είναι περιττό νά μνημονευθούν, γιατί από την ίδια τη διήγηση προκύπτει η ανάμειξη, η συμμετοχή, η εμπλοκή και η σχέση τους με την υπόθεση, καθώς και τα όσα κατέθεσαν σχετικά.

2

Και, μια και μιλήσαμε για «πηγές», ζητάμε συγγνώμη αν η διήγηση μοιάζει κάπως «ρευστή» σε ορισμένα της σημεία. Ήταν αναπόφευκτο: όπου υπάρχουν «πηγές» και «ροή», δεν μπορεί να γίνει λόγος για «σύνθεση»: στη θέση της θα πρέπει ίσως να προτείνουμε τον όρο «συγκέντρωση» (ή «συν-αγωγή», κάτι ανάλογο με την ξενική λέξη *conduction*), έννοιες ασφαλώς παραστατικότερες για όποιον έπαιξε μικρός –ή και μεγάλο– κοντά ή μέσα σε νερόλακκους, για όποιον τους άδειασε, τους ένωσε με κανάλια, τους αποστράγγισε παροχετεύοντας το νερό σε διάφορες κατευθύνσεις, και στο τέλος συγκέντρωσε όλο το υδάτινο περιεχόμενο σ' έναν κεντρικό αγωγό για να το μεταφέρει σε χαμηλότερα επίπεδα, ή έστω να το οδηγήσει, τακτικά και πειθαρχημένα, στο αποχετευτικό δίκτυο του Δήμου ή στον υπόνομο. Δε θα επιχειρήσουμε λοιπόν τίποτ' άλλο, παρά ένας είδος αποστράγγισης ή αποξήρασης: μια έμπρακτη αποκατάσταση της τάξεως! Γι' αυτό ακριβώς ζητάμε κατανόηση αν η διήγηση κυλή-

σει άνισα κάποιες φορές, επηρεασμένη από τις διαφορές των επιπέδων: μην ξεχνάτε πως υπάρχουν, συν τοις άλλοις, και εμπόδια, προσχώσεις, φράγματα, κατεστραμμένοι αγωγοί, πηγές που στάθηκε αδύνατον να συνδυαστούν, χώρια τα υπόγεια ρεύματα κτλ. κτλ.

3

Τα στοιχεία που πρέπει κατ' ανάγκη να προταχθούν, είναι μακάβρια: την Τετάρτη, 20 Φεβρουαρίου 1974, τελευταία βδομάδα της αποκριάς, σε κάποια πόλη, μια κοπέλα είκοσι επτά χρονών θγαίνει από το διαμέρισμά της στις επτά παρά τέταρτο το απόγευμα, για να πάει σε πάρτυ.

Τέσσερις μέρες αργότερα, έπειτα από εξελίξεις που μόνο δραματικές μπορούν να χαρακτηριστούν (υπενθυμίζουμε και πάλι τις αναγκαίες διαφορές των επιπέδων που διευκολύνουν τη ροή), δηλαδή το απόγευμα της Κυριακής, και σχεδόν την ίδια ώρα –για την ακρίβεια, στις επτά και τέσσερα λεπτά– η κοπέλα χτυπάει την πόρτα του Βάλτερ Μαϊντινγκ, αξιωματικού της Διώξεως Κοινού Εγκλήματος, που εκείνην ακριβώς τη στιγμή ντύνεται σείχης για υπηρεσιακούς λόγους, και ομολογεί στον έντρομο Μαϊντινγκ ότι στις δώδεκα και τέταρτο το μεσημέρι σκότωσε με περίστροφο μέσα στο διαμέρισμά της το δημοσιογράφο Βέρνερ Ταϊτγκες, και αν έχει την καλοσύ-

νη, ας δώσει εντολή να παραδιάσουν την πόρτα και «να τον μαζέψουν» από κει. Σύμφωνα με τα λεγόμενά της, η κοπέλα περιπλανήθηκε στην πόλη από τις δώδεκα και τέταρτο ως τις εφτά, πασχίζοντας να αισθανθεί κάποια τύψη, αλλά δεν τα κατάφερε. Παρακαλούσε επίσης να τη συλλάβουν, γιατί προτιμούσε να βρίσκεται εκεί που ήταν και ο «αγαπημένος της Λούντβιχ».

Ο Μαιντινγκ, που γνωρίζει την κοπέλα από κάτι προηγούμενες ανακρίσεις και τη συμπαθεί, δεν αμφισβητεί την ομολογία της ούτε για μια στιγμή: τη βάζει στο αυτοκίνητό του, την πηγαίνει στη Γενική Ασφάλεια, ενημερώνει τον Μπάιτμμέννε, προϊστάμενό του στη Δίωξη Κοινού Εγκλήματος, δίνει εντολή να κλείσουν την κοπέλα στο κρατητήριο, κι ένα τέταρτο αργότερα συναντά τον Μπάιτμμέννε έξω απ' το διαμέρισμά της. Ένα ειδικά εκπαιδευμένο απόσπασμα σπάει την πόρτα, και η ομολογία της κοπέλας επαληθεύεται.

Δε θα μιλήσουμε πολύ για τα αίματα, μια και δεν είναι αναπόφευκτες όλες οι διαφορές των επιπέδων. Απλώς, παραπέμπουμε τον αναγνώστη στην τηλεόραση, στον κινηματογράφο και στις σχετικές ταινίες τρόμου ή στα μιούζικαλ. Εδώ, και να ρεύσει κάτι, δε θα 'ναι αίμα! Πρέπει ωστόσο να επισημάνουμε κάποια χρωματικά εφφέ: ο δολοφονημένος Ταίτγκες φορούσε μια αυτοσχέδια στολή σείχη, ένα λιωμένο σεντόνι, ραμμένο όπως όπως, και όλοι ξέρουμε πώς χτυπάει το κατακόκκινο πάνω στο άσπρο: σε παρόμοιες περιπτώσεις, το περίστροφο λει-

τουργεί σαν νερομπίστολο, και καθώς το ρούχο μοιάζει με *λινή οθόνη*, το αποτέλεσμα παραπέμπει μάλλον στη μοντέρνα ζωγραφική ή στη σκηνογραφία, παρά στις αποχετεύσεις που λέγαμε. Αυτά είναι λοιπόν τα στοιχεία, και δε χρειάζεται να επεκταθούμε άλλο.

4

Όσο για τον φωτορεπόρτερ Άντολφ Σαίνερ, βρέθηκε επίσης δολοφονημένος από περίστροφο την Καθαρή Τετάρτη, σ' ένα δασάκι, δυτικά της πόλης που ξεφάντωνε ακόμη. Προς στιγμὴν πίστεψαν πως «ενδέχεται» να είναι κι αυτός θύμα της Μπλουμ, αλλά αργότερα, όταν τα γεγονότα μπήκαν σε κάποια χρονολογική σειρά, κάθε συσχετισμός κρίθηκε «αποδεδειγμένα αβάσιμος». Ένας ταξιτζής κατέθεσε εκ των υστέρων πως είχε πάει τον Σαίνερ στο δάσος, μεταμφιεσμένον σε σείχη, μαζί με μια γυναίκα νεαρής ηλικίας, ντυμένη Ανδαλουσιάνα. Όμως ο Ταίτγκες δολοφονήθηκε Κυριακή μεσημέρι, και ο Σαίνερ το μεσημέρι της Τρίτης, και μολονότι δεν άργησαν να διαπιστώσουν πως το φονικό όπλο που βρέθηκε δίπλα στον Ταίτγκες δεν ήταν δυνατόν να είναι το όπλο με το οποίο δολοφονήθηκε ο Σαίνερ, τις πρώτες ώρες οι υποψίες βάρυναν την Μπλουμ, γιατί το κίνητρο θα μπορούσε να είναι κοινό: αν είχε δηλαδή λόγους να εκδικηθεί τον Ταίτγκες, άλλους τόσους θα είχε ασφαλώς να εκδι-

κηθεί και τον Σαίνερ. Το ενδεχόμενο όμως να διέθετε και δεύτερο όπλο, φάνηκε εξαιρετικά απίθανο στις Αρχές. Η Μπλουμ είχε διαπράξει το έγκλημά της έξυπνα και ψυχρά· κι όταν τη ρώτησαν αν αυτή δολοφόνησε και τον Σαίνερ, απάντησε με μια σατανική αντερώτηση: «Α, ναι; Γιατί όχι;» Έπειτα όμως εξέτασαν το άλλοθί της, που αποδείχτηκε ακλόνητο, και έπαψαν να τη θεωρούν ύποπτη για τη δολοφονία του Σαίνερ. Κανείς απ' όσους γνώριζαν την Κατερίνα Μπλουμ, ή είχαν διαγνώσει το χαρακτήρα της στην πορεία των ανακρίσεων, δεν αμφέβαλλε πως η γυναίκα θα ομολογούσε απερίφραστα και τη δολοφονία του Σαίνερ, αν την είχε διαπράξει η ίδια. Ο ταξιτζής που πήγε το ζευγαράκι στο δάσος («Σιγά το δάσος!») είπε. «Κάτι θάμνοι και πουρνάρια...») δεν αναγνώρισε την Μπλουμ απ' τις φωτογραφίες. «Για τ' όνομα του Θεού!» διαμαρτυρήθηκε. «Τώρα τις απόκριες ο τόπος είναι γεμάτος εικοσπεντάρες καστανούλες γύρω στο ένα εξήντα πέντε!»

Στο διαμέρισμα του Σαίνερ δε βρέθηκαν ίχνη της Μπλουμ, αλλά ούτε και της Ανδαλουσιάνας. Γνωστοί και συνάδελφοι του Σαίνερ κατέθεσαν απλώς ότι εκείνη την Τρίτη έφυγε μεσημεράκι «με κάποια γκόμενα» απ' το στέκι τους, ένα μπαρ όπου συχνάζαν δημοσιογράφοι.

5

Ένας από τους βασικούς διοργανωτές του καρναβαλιού, που είχε εμπόριο κρασιών και αντιπροσωπεία σαμπάνιας, και μπορούσε δίκαια να καυχιέται για τη συμβολή του στην αποκατάσταση του εορταστικού πνεύματος, διαδήλωσε την ανακούφισή του επειδή τα δύο εγκλήματα μαθεύτηκαν την Καθαρή Δευτέρα και την Τετάρτη. «Έτσι κι έσκαγε η μπόμπα αποκριάτικα, γλέντια και δουλειές θα πήγαιναν κατά διαόλου, γιατί αν κυκλοφορήσει παραέξω πως είναι και μερικοί που μασκαρεύονται για να κάνουν εγκλήματα, ο κοσμάκης θα τρομάξει κι εμείς θα βαράμε μύγες! Είναι ιεροσυλία, κύριοι! Πώς να γλεντήσεις και να ξεσκάσεις αν δεν εμπιστευέσαι τον πλησίον σου; Η εμπιστοσύνη είναι το άλφα και το ωμέγα!»

6

Κάπως παράξενα αντέδρασε Η ΕΦΗΜΕΡΙΣ, όταν βγήκε στο φως η δολοφονία των δύο δημοσιογράφων της. Ο σάλος που επακολούθησε ήταν εξωφρενικός. Πηχάιοι τίτλοι. Πρωτοσέλιδα. Παραρτήματα. Αγγελτήρια θανάτου σε υπερμεγέθεις διαστάσεις. Λες κι απ' όλους τους φόνους του κόσμου, ο φόνος ενός δημοσιογράφου είναι κάτι ξεχωριστό, σπουδαιότερος κι από το φόνο ενός

τραπεζικού διευθυντή, ενός τραπεζοϋπάλληλου, ή ενός ληστή τραπεζών.

Η υπερβολική ευαισθησία του Τύπου πρέπει να προσεχτεί ιδιαίτερα, γιατί εκτός απ' ΤΗΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ, υπήρξαν κι άλλες που θεώρησαν πως ο φόνος ενός δημοσιογράφου είναι μεγάλο κακό, αποτροπιαίο, κάτι σχεδόν συμβολικό, μια τελετουργική θυσία μπορεί να πει κανείς. Τους χαρακτήρισαν «θύματα του επαγγέλματος», και φυσικά Η ΕΦΗΜΕΡΙΣ επέμεινε πεισματικά στην εκδοχή πως η Μπλουμ είχε δολοφονήσει και τον Σαίνερ –γιατί αν δεχτούμε πως, πιθανότατα, ο Ταίτγκες δε θα σκοτωνόταν αν ήταν φούρναρης π.χ. ή τσαγκάρης, ή πάντως οτιδήποτε άλλο εκτός από δημοσιογράφος, τότε πρόκειται ίσως για φόνο συναφή προς το επάγγελμα, και ίσως έτσι εξηγείται γιατί ένα άτομο τόσο ευφυές και σχεδόν ψυχρό, όπως η Μπλουμ, δε σχεδίασε απλώς τη δολοφονία, αλλά και τη διέπραξε, και γιατί πάνω στην κρίσιμη στιγμή, τη στιγμή που μόνη της είχε επιλέξει, δεν πήρε απλώς το περιστροφικό, αλλά πάτησε και τη σκανδάλη.

7

Από το κατώτατο αυτό επίπεδο, ας περάσουμε τώρα στα υψηλότερα. Φτάνουν τα αίματα. Ας ξεχάσουμε το σάλο των εφημερίδων. Στο μεταξύ, το διαμέρισμα της Κατερίνας Μπλουμ καθαρίζεται, τα αχρηστεμένα χαλιά πε-

τιούνται στη χωματερή, τα έπιπλα ξεσκονίζονται και ξαναμπαινούν στη θέση τους. Τα πάντα γίνονται με έξοδα και με την προσωπική επίδραση του δόκτορος Μπλόρνα, που έχει εξασφαλίσει ειδική άδεια από το φίλο του τον Χαχ, χωρίς να είναι ακόμη σίγουρο αν θα διοριστεί συνήγορος της κατηγορουμένης.

Κατά τα άλλα, η εν λόγω Κατερίνα Μπλουμ είχε διαθέσει, σε διάστημα πέντε χρόνων, εβδομήντα χιλιάδες μάρκα για ν' αγοράσει διαμέρισμα συνολικής αξίας εκατό χιλιάδων μάρκων, και κατά την έκφραση του αδελφού της –που εκτίει μια σχετικά μικρή ποινή στις φυλακές– «υπάρχει γερή κονόμα!» Ποιος θ' αναλάβει όμως τόκους, γραμμάτια και χρεολύσια για τις υπόλοιπες τριάντα χιλιάδες, έστω κι αν ποντάρει στην αξία του ακινήτου, που έχει ανέβει στο μεταξύ; Γιατί δεν υπάρχει μόνο περιουσία. Υπάρχουν και χρέη.

Ο Ταίτγκες έχει κηδευτεί προ πολλού (με υπερβολικές παράτες, όπως διαπίστωσαν μερικοί). Ο θάνατος και η κηδεία του Σαίνερ, κατά μυστηριώδη τρόπο, δεν προκάλεσαν τόσο σάλο και τόση προσοχή. Γιατί; Μήπως επειδή δεν έπεσε θύμα του επαγγέλματος, αλλά κάποιου εγκλήματος ζηλοτυπίας; Η στολή του σείχη είναι αποθηκευμένη στη Γενική Ασφάλεια, μαζί με το περιστροφικό (των οχτώ χιλιοστών), η προέλευση του οποίου είναι γνωστή μόνο στον Μπλόρνα, αν και μάταια προσπάθησαν να την εντοπίσουν οι εισαγγελικές αρχές και η αστυνομία.

Οι έρευνες για τις κινήσεις της Μπλουμ κατά το επίμαχο τετραήμερο προχώρησαν καλά ως προς τις πρώτες ημέρες, και κόλλησαν φτάνοντας στην Κυριακή.

Τετάρτη απόγευμα, ο Μπλόρνα –ξεκινώντας για χειμερινές διακοπές μαζί με τη σύζυγό του– έδωσε στην Κατερίνα Μπλουμ δύο εβδομαδιαίτικα ύψους διακοσιών ογδόντα μάρκων, ένα για την τρέχουσα εβδομάδα κι ένα για την επομένη. Οι Μπλόρνα την έβαλαν μάλιστα να τους υποσχεθεί και να τους ορκιστεί πως θα κάτσει επιτέλους να ξεκουραστεί και θα το ρίξει λίγο έξω, και πως δε θα κοιτάξει για προσωρινή δουλειά, όπως τις προηγούμενες χρονιές. Η Μπλουμ τους πληροφόρησε χαρούμενη ότι το βράδυ θα πήγαινε στην Έλση Βόλτερσχαϊμ, στενή της φίλη και νονά της, που είχε πάρτυ, και πως ήταν πολύ ευχαριστημένη, γιατί τόσο καιρό δεν της είχε δοθεί η ευκαιρία να χορέψει. Τότε η κυρία Μπλόρνα της είπε: «Έννοια σου, Κατερινάκι, μόλις γυρίσουμε, θα κάνουμε κι εμείς πάρτυ και θα ξαναχορέψεις!» Όσο έμενε στην πόλη, πέντ' έξι χρόνια δηλαδή, η Κατερίνα παραπονιόταν πως δεν κατάφερε «να πάει για χορό κάπου, όπου να 'ναι». Όπως είχε εξηγήσει στους Μπλόρνα, υπήρχαν μόνο κάτι καταγώγια όπου συχνάζαν λιγούρικα φοιτητάκια για ψωνιστήριο, και κάνα δυο μποέμικα κεντράκια, πολύ σαματατζίδικα για τα γούστα της· όσο για τις χοροεσπερίδες που διοργάνωνε η εκκλησία, και δεμέ-

νη να την έπαιρναν, πάλι δεν πήγαινε.

Όπως εύκολα διαπίστωσαν, την Τετάρτη το απόγευμα η Κατερίνα δούλεψε άλλες δυο ώρες στο σπίτι των Χίπερτς, που τη φώναζαν κάπου κάπου να τους δώσει ένα χέρι. Μάλιστα, επειδή οι Χίπερτς θα περνούσαν τις απόκριες στο σπίτι της κόρης τους, στο Λέμγκο, η Κατερίνα πήγε το ηλικιωμένο αντρόγυνο ως το σταθμό με το Φόλκσβάγκεν της, και μόλο που το παρκάρισμα ήταν μεγάλος μπελάς, επέμεινε να τους συνοδέψει μέχρι την πλατφόρμα, και να τους κουβαλήσει και τα μπαγκάζια τους. («Α, όχι, όχι για λεφτά, η ευγένειά της δεν ξεπληρώνεται με τίποτα, κι ύστερα θα το θεωρούσε θανάσιμη προσβολή!» διευκρίνισε η κυρία Χίπερτς.) Το τρένο έφυγε αποδεδειγμένα στις πέντε και μισή. Αν λοιπόν δεχτούμε πως η Κατερίνα χρειάστηκε πέντε με δέκα λεπτά για να βρει το αμάξι της μέσα στην αποκριάτικη πολυκοσμία, κι άλλα είκοσι με είκοσι πέντε λεπτά για να βγει απ' την πόλη και να φτάσει στο σπίτι της, στα προάστια, βλέπουμε πως πρέπει να είχε πάει ήδη έξι με εξίμισι, οπότε δε μένει ακάλυπτο ούτε λεπτό, εφόσον βέβαια λογαριάσουμε ότι χρειάστηκε κάποιο χρόνο για να πλυθεί, ν' αλλάξει και νατσιμπήσει κάτι, και να φτάσει στο πάρτυ της κυρίας Βόλτερσχαϊμ στις εφτά και είκοσι πέντε ακριβώς, όχι με το δικό της αυτοκίνητο, αλλά με το λεωφορείο, και βέβαια χωρίς στολή βεδουίνας ή Ανδαλουσιάνας, αλλά με κόκκινο γαρίφαλο στα μαλλιά, κόκκινες κάλτσες, κόκκινα παπούτσια, μια κλειστή μεταξωτή μπλού-

ζα στο χρώμα του μελιού, και μια συνηθισμένη τουήντ φούστα στο ίδιο χρώμα. Κι αν κάποιος κρίνει αδιάφορο το αν η Κατερίνα πήγε στο πάρτυ με το αμάξι της ή με το λεωφορείο, θα πρέπει να του επισημανθεί πως το στοιχείο αυτό απέκτησε ιδιαίτερη σημασία στην πορεία των ανακρίσεων.

9

Απ' τις επτά και είκοσι πέντε που μπαίνει στο διαμέρισμα των Βόλτερσχαϊμ, το έργο της ανάκρισης διευκολύνεται αφάνταστα, γιατί η Κατερίνα, χωρίς να το υποψιάζεται, τελεί υπό αστυνομική παρακολούθηση. Όλη τη βραδιά, απ' τις επτάμισι ως τις δέκα που έφυγε μαζί του, χορεύει «αποκλειστικά και παθητικά» με κάποιον Λούντβιχ Γκαίτεν, όπως θα ομολογήσει αργότερα και η ίδια.

10

Στο σημείο αυτό, δεν πρέπει να παραλείψουμε τις ευχαριστίες μας στον εισαγγελέα Πέτερ Χαχ, γιατί του χρωστάμε μια αποκλειστική πληροφορία (από τα δικαστικά παρασκήνια) σύμφωνα με την οποία ο επιθεωρητής Έρβιν Μπάιτςμέννε διέταξε να παγιδεύσουν τα τηλέφωνα

της Βόλτερσχαϊμ και της Μπλουμ, από τη στιγμή που η τελευταία έφυγε από το διαμέρισμα της Βόλτερσχαϊμ μαζί με τον Γκαίτεν. Η σχετική εντολή δόθηκε μ' έναν τρόπο που αξίζει ενδεχομένως να μνημονευθεί: Σε παρόμοιες περιπτώσεις, ο Μπάιτςμέννε τηλεφωνούσε στον ειδικό προϊστάμενό του και του έλεγε: «Μήπως σου περισεύει κανένα δυσματάκι; Ή μάλλον, κάν' τα δύο!»

11

Καταπώς φαίνεται, ο Γκαίτεν δεν τηλεφώνησε πουθενά από το διαμέρισμα της Κατερίνας –ή τουλάχιστον δεν πληροφορήθηκε κάτι τέτοιο ο Χαχ. Το βέβαιο είναι ότι η αστυνομία παρακολουθούσε άγρυπνα το διαμέρισμα της Κατερίνας, και το πρωί της Πέμπτης, γύρω στις εννιάμισι, αφού ούτε τηλεφώνημα είχε γίνει ούτε είδαν να δγαίνει ο Γκαίτεν, ο Μπάιτςμέννε εκνευρίστηκε, έχασε την υπομονή του, και μαζί με οχτώ πάνοπλους αστυνομικούς παραβίασαν το διαμέρισμα, εισέβαλαν με τα αυστηρότερα μέτρα ασφαλείας, το έψαξαν πατόκορφα, αλλά δε βρήκαν πουθενά τον Γκαίτεν. Μόνο η Κατερίνα, «ήρεμη, σχεδόν ευτυχισμένη», στεκόταν όρθια στην κουζίνα, μισογερμένη στο ντουλάπι, κι έπινε τόν καφέ της, δαγκώνοντας μια φέτα άσπρο ψωμί με μέλι και βούτυρο. Τη θεώρησαν αμέσως ύποπτη, γιατί όχι μόνο δε φάνηκε να αιφνιδιαάζεται, αλλά αντέδρασε με απόλυτη ψυχραιμία,

«αν όχι και με κάποια αίσθηση θριάμβου». Φορούσε πράσινο μπουρνούζι με κεντητές μαργαρίτες, κι από μέσα τίποτα, κι όταν ο επιθεωρητής Μπάιτσομέννε τη ρώτησε («με απαράδεκτη θαναυσότητα», όπως δήλωσε αργότερα η ίδια) πού είναι ο Γκαίτεν, του απάντησε πως δεν ξέρει τι ώρα έφυγε ο Λούντβιχ. Είχε ξυπνήσει στις εννιάμισι και δεν τον βρήκε. «Κι έφυγε χωρίς να σου πει αντίο;» «Ναι».

12

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να μιλήσουμε για την πολυσυζητημένη ερώτηση που της υπέβαλε ο Μπάιτσομέννε – μια ερώτηση που και ο ίδιος ο Χαχ την επιβεβαίωσε αρχικά, έπειτα τη διέψευσε, και πάλι την επιβεβαίωσε, για να τη διαψεύσει αμέσως μετά, οριστικά. Ο Μπλόρνα όμως θεωρεί την ερώτηση ιδιαίτερα σημαντική, και πιστεύει πως, αν πράγματι έγινε, τότε σ' αυτήν ακριβώς πρέπει να οφείλεται η πίκρα, η ντροπή και η οργή της Κατερίνας. Τόσο ο Μπλόρνα όσο και η γυναίκα του, υποστηρίζουν ότι η Κατερίνα Μπλουμ είναι υπερευαίσθητη, σχεδόν πουριτανή, απέναντι σε οτιδήποτε έχει σχέση με το σεξ, οπότε πρέπει να ληφθεί υπόψη και μόνο το ενδεχόμενο να της υπέβαλε ο Μπάιτσομέννε το επίμαχο ερώτημα, έστω και μέσα στη λύσσα του για την εξαφάνιση του Γκαίτεν, τη στιγμή που πίστευε πως τον έχει στο

χέρι. Λέγεται λοιπόν πως ο Μπάιτσομέννε ρώτησε την Κατερίνα, που ακουμπούσε στο ντουλάπι της κουζίνας εξοργιστικά απαθής: «Τι έγινε; Σε γάμησε;» και πως η Κατερίνα κοκκίνισε και του απάντησε θριαμβευτικά: «Όχι, δεν θα το έλεγα έτσι!»

Μπορούμε λοιπόν να περιμένουμε, με κάθε βεβαιότητα, πως αν ο Μπάιτσομέννε τη ρώτησε πράγματι κάτι τέτοιο, από εκείνη τη στιγμή και μετά ήταν αδύνατον να υπάρξει η παραμικρή εμπιστοσύνη ανάμεσα σ' αυτόν και στην Κατερίνα. Ωστόσο, το γεγονός ότι δεν αναπτύχθηκαν μεταξύ τους σχέσεις αμοιβαίας εμπιστοσύνης – παρότι ο Μπάιτσομέννε που, κατά γενικήν ομολογία, «δεν είναι και τόσο κακός», έκανε αρκετές προσπάθειες – δεν πρέπει να θεωρηθεί οριστική απόδειξη του ότι πράγματι έγινε αυτό το ερώτημα. Και πάντως ο Χαχ – που ήταν παρών στην έρευνα, και που όσοι τον ξέρουν τον χαρακτηρίζουν «σεξουαλικά πεινασμένο» – θα 'ταν πιθανότερο να σκεφτεί τέτοια προστυχιά βλέποντας την ελκυστική Κατερίνα Μπλουμ να γέρνει νωχελικά στο ντουλάπι της κουζίνας και θά μπορούσε, όχι μόνο να τη ρωτήσει κάτι τέτοιο, αλλά και να κάνει μαζί της την πράξη που τόσο χυδαία περιγράφηκε με την παραπάνω διατύπωση.

Έπειτα το διαμέρισμα ερευνήθηκε σχολαστικά, και κατασχέθηκαν ορισμένα αντικείμενα, κυρίως γραπτά. Η Κατερίνα Μπλουμ ντύθηκε στο μπάνιο, παρουσία μιας γυναίκας αστυνομικού, ονόματι Πλέτσερ, αλλά και πάλι δεν την άφησαν να κλείσει εντελώς την πόρτα του μπάνιου, γιατί απέξω τη φρουρούσαν άγρυπνα δυο πάνοπλοι αστυνομικοί. Της επέτρεψαν να πάρει την τσάντα της, και –επειδή ήταν πολύ πιθανό να την κρατήσουν– ένα νυχτικό, προσωπικά είδη τουαλέτας, και κάτι για διάβασμα. Όλη κι όλη η βιβλιοθήκη της αποτελούνταν από τέσσερα αισθηματικά μυθιστορήματα, τρία αστυνομικά, μια βιογραφία του Ναπολέοντα, κι άλλη μια, της Βασίλισσας Χριστίνας της Σουηδίας. Τα βιβλία προέρχονταν από μια Λέσχη Φίλων του Βιβλίου που δούλευε με ταχυδρομικές παραγγελίες. Κι επειδή ρωτούσε διαρκώς «Μα γιατί; Γιατί; Τι έχω κάνει;» στο τέλος η αστυνομικός Πλέτσερ την πληροφόρησε ευγενικά πως ο Λούντβιχ Γκαίτεν ήταν καταζητούμενος, με μια καταδίκη στην πλάτη του για ληστεία τραπέζης, και ύποπτος για φόνους και άλλα εγκλήματα.

Στο τέλος, όταν η Κατερίνα Μπλουμ βγήκε συνοδεία από το διαμέρισμά της κατά τις δέκα και μισή, για να οδηγηθεί στον ανακριτή, δεν της φόρεσαν χειροπέδες. Ο Μπάιτςμέννε, που υποστήριζε πως οι χειροπέδες είναι απαραίτητες, υποχώρησε τελικά, έπειτα από έναν σύντομο διάλογο με την αστυνομικό Πλέτσερ και το βοηθό του τον Μαϊντινγκ. Κι επειδή τη μέρα εκείνη, λόγω του καρναβαλιού, πολλοί συγκάτοικοι δεν είχαν πάει στη δουλειά τους, αλλά ούτε κι είχαν βγει ακόμη για να παρακολουθήσουν τις παρελάσεις και τις γιορτές, καμιά τριανταριά ένοικοι της δεκαόροφης πολυκατοικίας στέκονταν ήδη στην είσοδο με παλτά, ποδιές και ρόμπες, κι ο φωτορέπόρτερ Σαίνερ περίμενε μπροστά στο ασανσέρ την ώρα που βγήκε η Κατερίνα Μπλουμ με τον Μπάιτςμέννε δεξιά, τον Μαϊντινγκ αριστερά της, κι από πίσω οπλισμένους αστυνομικούς. Της τράβηξε ένα σωρό φωτογραφίες, ανφάς και προφίλ, και σ' όλες βγήκε αγριεμένη, με τα μαλλιά ανακατεμένα καθώς, πάνω στο σάστιμα και στην ντροπή της, προσπαθούσε να κρύψει το πρόσωπό της τότε με την τσάντα της, τότε με το νεσεσαίρ, και τότε με μια πλαστική σακούλα όπου είχε βάλει δυο βιβλία και γραφική ύλη.

Μισή ώρα αργότερα, αφού της υπέδειξαν τα δικαιώματά της και της έδωσαν λίγο χρόνο να συμμαζευτεί, άρχισε η ανάκριση ενώπιον του Μπάιτςμέννε, του Μαϊντινγκ, της κυρίας Πλέτσερ, καθώς και των εισαγγελέων Κόρτεν και Χαχ, και κρατήθηκαν πρακτικά: «Ονομάζομαι Κατερίνα Μπρέτλοχ, το γένος Μπλουμ. Γεννήθηκα στις 2 Μαρτίου του 1947 στο Γκέμελσμπροϊχ της επαρχίας Κούιρ. Ο πατέρας μου, ο Πέτερ Μπλουμ, ήταν ανθρακορύχος το επάγγελμα. Πέθανε όταν ήμουν έξι χρονών, στα τριάντα εφτά του, από παλαιό τραύμα στους πνεύμονες, που το 'χε πάθει στον πόλεμο. Μετά τον πόλεμο, ο πατέρας μου είχε ξανατιάσει δουλειά σ' ένα λατομείο σχιστολίθου, και υπήρχαν υπόνοιες πως έπασχε από ανθράκωση των πνευμόνων. Η μάνα μου είδε κι έπαθε να βγάλει σύνταξη χηρείας, γιατί η Κοινωνική Προνοία δεν μπορούσε να τα βρει με το σωματείο των ανθρακορύχων. Από πολύ μικρή υποχρεώθηκα να κάνω δουλειές του σπιτιού, επειδή ο πατέρας αρρώσταινε κάθε τόσο, πράγμα που σήμαινε λιγότερα μεροκάματα, και η μάνα μου έβγαινε και δούλευε παραδουλεύτρα. Στο σχολείο δεν είχα κανένα πρόβλημα, παρόλο που και τότε ήμουν αναγκασμένη να κρατώ το σπίτι, όχι μόνο το δικό μας, αλλά και των γειτόνων και άλλων χωριανών μου, που με φώναζαν όταν είχαν να φουρνίσουν, να μαγειρέψουν, να σφάξουν και να παστώσουν κρέατα. Και στο σπίτι μας έκανα όμως

πολλές δουλειές και βοηθούσα στα χωράφια. Το 1961 παράτησα το σχολείο, και με τη βοήθεια της νονάς μου, της κυρίας Έλσης Βόλτερσχαϊμ από το Κούιρ, μπήκα υπηρέτρια στο σπίτι του Γκέρμπερ του χασάπη, πάλι στο Κούιρ, και κάπου κάπου του 'δυνα ένα χέρι και στο μαγαζί. Από το 1962 ως το 1965, με τη βοήθεια και την οικονομική ενίσχυση της νονάς μου, της κυρίας Βόλτερσχαϊμ, που δίδασκε σε μια οικοκυρική σχολή του Κούιρ, γράφτηκα στη σχολή απ' όπου και αποφοίτησα με λίαν καλώς. Από το 1966 ως το 1967 δούλεψα οικονόμος στον παιδικό σταθμό της Εταιρείας Καίσιερ, στα περίχωρα του Όφτερσμπροϊχ, κι έπειτα μπήκα οικιακή βοηθός στο σπίτι του δόκτορος Κλούτχερν του γιατρού, επίσης στο Όφτερσμπροϊχ, αλλά κάθισα μόνο ένα χρόνο, γιατί ο γιατρός μ' ενοχλούσε κι η γιατρίνα δεν το ανεχόταν. Ούτε κι εμένα μου άρεσε όμως. Μ' αηδίαζε. Το 1968 που έμεινα μερικές βδομάδες χωρίς δουλειά, βοηθούσα πάλι στο σπίτι της μητέρας μου, ή έκανα μεροκάματα σε συνεστιάσεις και βραδιές μπόδουλιγγκ που οργάνωνε η Φιλαρμονική του Γκέμελσμπροϊχ. Τότε ο μεγάλος μου αδελφός, ο Κουρτ Μπλουμ, μου γνώρισε τον Βίλχελμ Μπρέτλοχ, εργάτη υφαντουργείου, τον οποίο και παντρεύτηκα μερικούς μήνες αργότερα. Εγκατασταθήκαμε στο Γκέμελσμπροϊχ, και τα σαββατοκύριακα που είχε μεγάλη τουριστική κίνηση δούλεψα μαγειρίσσα στο εστιατόριο του Κλόογκ -καμιά φορά και σερβιτόρα. Πάνω στο εξάμηνο μ' έπιασε μια τρομαχτική αποστροφή για τον

άντρα μου, αλλά δεν επιθυμώ να προχωρήσω σε λεπτομέρειες. Τον άφησα, και εγκαταστάθηκε στην πόλη. Το διαζύγιο βγήκε εις βάρος μου, για εγκατάλειψη συζυγικής στέγης, και ξαναπήρα το πατρικό μου όνομα. Στην αρχή έμεινα μαζί με την κυρία Βόλτερσχαϊμ, ώσπου σε μερικές βδομάδες έπιασα δουλειά, οικονόμος και οικιακή βοηθός στο σπίτι ενός αρχιλογιστή, του δόκτορος Φένερν, όπου και εγκαταστάθηκα. Ο κύριος Φένερν με βοήθησε να συνεχίσω τις σπουδές μου. Γράφτηκα στο νυχτερινό σχολείο, παρακολούθησα και κάτι φροντιστήρια, και πήρα πτυχίο οικιακής βοηθού. Ο κύριος Φένερν ήταν πολύ καλός και μεγαλόψυχος, κι έμεινα σπίτι του και μετά το πτυχίο. Στα τέλη του 1969, διαπιστώθηκε μεγάλη φοροδιαφυγή σε τρεις επιχειρήσεις με τις οποίες συνεργαζόταν ο κύριος Φένερν, και τον έβαλαν φυλακή. Πριν τον πάρουν, μου έδωσε ένα φάκελο με τρία μηνιάτικα, και με παρακάλεσε να προσέχω το σπίτι του γιατί, όπως είπε, σε λίγο θα τον άφηναν ελεύθερο. Έμεινα άλλον ένα μήνα και φρόντιζα τους υπαλλήλους που συνέχισαν να δουλεύουν στο γραφείο του υπό την επίβλεψη των εφοριακών. Καθάριζα το σπίτι, πότιζα τον κήπο, του 'πλενα τα ρούχα. Πήγαινα καθαρές αλλαξιές στο κύριο Φένερν, που είχε προφυλακιστεί, του πήγαινα και φαγητό, κυρίως πατέ, που είχα μάθει να το φτιάχνω τότε που δούλευα στο Κούιρ, στο χασάπικο του Γκέρμπερ. Έπειτα το γραφείο έκλεισε, το σπίτι σφραγίστηκε, και μ' έβγαλαν απ' το δωμάτιό μου. Φαίνεται πως είχαν βρει

αποδείξεις για πλαστογραφίες και υπεξαιρέσεις, κι έκλεισαν τον κύριο Φένερν σε κανονική φυλακή, όπου εξακολούθησα να τον επισκέπτομαι. Θέλησα να του επιστρέψω τα δυο μηνιάτικα που του χρωστούσα, αλλά δεν τα δέχτηκε. Αμέσως μετά, έπιασα δουλειά στον κυρίου Μπλόρνα, που τον είχα γνωρίσει από τον κύριο Φένερν.

Ο κύριος και η κυρία Μπλόρνα μένουν σε μια μονοκατοικία στα νότια προάστια, και παρόλο που μου πρόσφεραν στέγη, εγώ αρνήθηκα, γιατί ήθελα να είμαι επιτέλους ανεξάρτητη και να δουλεύω πιο ελεύθερα. Το ζεύγος Μπλόρνα με ευεργέτησε. Η κυρία Μπλόρνα, που δουλεύει σ' ένα μεγάλο τεχνικό γραφείο, με βοήθησε ν' αγοράσω το διαμέρισμά μου στα νότια προάστια, σ' ένα συγκρότημα πολυκατοικιών που οι διαφημίσεις το λένε «κουκλίστικα διαμερισματάκια στο ποτάμι». Με την κατασκευή του συγκροτήματος είχε ασχοληθεί και ο κύριος Μπλόρνα, ως δικηγόρος της οικοδομικής εταιρείας, και η κυρία Μπλόρνα, ως αρχιτέκτων. Μαζί με τον κύριο Μπλόρνα υπολογίσαμε την αξία, τους τόκους και το χρεολύσιο για ένα δυάρι στον όγδοο όροφο. Στο μεταξύ, οι οικονομίες μου είχαν φτάσει τις επτά χιλιάδες μάρκα· πήρα κι απ' την τράπεζα ένα δάνειο τριάντα χιλιάδων μάρκων με εγγυητές τον κύριο και την κυρία Μπλόρνα, και κατάφερα να μπω σε δικό μου σπίτι στις αρχές του 1970. Πλήρωνα γραμμάτιο χίλια εκατό μάρκα το μήνα, αλλά επειδή το ζεύγος Μπλόρνα δε μου αφαιρούσε τα έξοδα διατροφής -απεναντίας, η κυρία Μπλόρνα μου

΄δινε κάθε μέρα και φαί για το σπίτι- κατάφερα να ζήσω οικονομικά και να ξεφλήσω το χρέος μου πολύ πιο γρήγορα απ' όσο λογάριαζα στην αρχή. Εδώ και τέσσερα χρόνια τους κρατώ το νοικοκυριό τους. Πιάνω δουλειά στις εφτά το πρωί και τελειώνω γύρω στις τέσσερις και μισή. Καθαρίζω το σπίτι, ψωνίζω, τους ετοιμάζω το βραδινό φαγητό, πηγαίνω τα ρούχα στο καθαριστήριο. Από τις τέσσερις και μισή ως τις πεντέμισι φροντίζω το δικό μου νοικοκυριό, κι έπειτα δουλεύω άλλες δυο ώρες σ' ένα ηλικιωμένο αντρόγυνο, τον κύριο και την κυρία Χίπερτς. Όταν με φωνάζουν το σαββατοκύριακο, μου πληρώνουν υπερωρίες. Στον ελεύθερο χρόνο μου απασχολούμαι ευκαιριακά στο εστιατόριο Κλοφτ, ή βοηθώ σε δεξιώσεις, χορούς, γάμους, συνεστιάσεις κλπ., τις περισσότερες φορές ανεξάρτητη, κατ' αποκοπή, ή και για λογαριασμό της εταιρείας Κλοφτ. Κάνω προϋπολογισμούς και διοργανώσεις, καμιά φορά μαγειρεύω και σερβίρω. Οι μεικτές αποδοχές μου κυμαίνονται από χίλια οχτακόσια ως δύο τριακόσια μάρκα το μήνα. Στην εφορία έχω δηλώσει ελεύθερος επαγγελματίας, και πληρώνω μόνη μου τους φόρους και την ασφάλειά μου. Όλα τα σχετικά, φορολογικές δηλώσεις και τα λοιπά, μου τα κάνει δωρεάν το γραφείο του κυρίου Μπλόρντα. Την άνοιξη του 1972 αγόρασα σε τιμή ευκαιρίας ένα Φόλκσβάγκεν, μοντέλο του 1968, από τον Βέρνερ Κλόμμερ, αρχιμάγειρα στου Κλοφτ, γιατί μου ήταν πια πολύ δύσκολο να πηγαίνω με τη συγκοινωνία στις δουλειές

μου. Με το αμάξι είμαι πιο ευκίνητη, και μπορώ να δουλεύω σε δεξιώσεις και συνεστιάσεις που γίνονται σε απομακρυσμένα ξενοδοχεία».

16

Η ανάκριση, στη φάση αυτή, κράτησε από τις έντεκα παρά τέταρτο ως τις δωδεκάμισι, κι έπειτα από διάλειμμα μιας ώρας, συνεχίστηκε από τη μιάμισι ως τις έξι παρά τέταρτο. Στο διάλειμμα, η Μπλουμ αρνήθηκε τον καφέ και το σάντουιτς με το τυρί που της πρόσφερε η αστυνομία, και δε μεταπείστηκε ούτε από τις επίμονες και φιλικές προτροπές της κυρίας Πλέτσερ και του βοηθού Μαϊντινγκ. Όπως εξήγησε ο Χαχ, της ήταν αδύνατον να διαχωρίσει το υπηρεσιακό από το προσωπικό, και να δει πόσο αναγκαία ήταν η ανάκρισή της. Κι όταν ο Μπάιτς-μέννε, που απολάμβανε τον καφέ και το φραντζολάκι του με ξεκούμπωτο κολλάρο και λυμένη γραβάτα, άρχισε να της φέρεται πολύ πατρικά, η Μπλουμ ζήτησε αμέσως να την οδηγήσουν στο κελί της. Και είναι εξακριβωμένο πως οι δύο αστυνομικοί που ανέλαβαν να τη φρουρούν, προσπάθησαν κατ' επανάληψη να της προσφέρουν καφέ και σάντουιτς, αλλά εκείνη κουνούσε πεισματικά το κεφάλι, κάθισε στον πάγκο της, άναψε τσιγάρο, ζάρωσε τη μύτη, και με μορφασμούς αηδίας έδειξε την αποστροφή της για την τουαλέτα του κελιού που ήταν πιτσιλισμένη

με εμετό. Αργότερα, επέτρεψε στην κυρία Πλέτσερ να της πιάσει το σφυγμό της –έπειτα από επιμονή και της ίδιας και των δύο νεαρών αστυνομικών– κι όταν αποδείχτηκε πως ο σφυγμός της ήταν φυσιολογικός, συμφώνησε να της φέρουν από το διπλανό καφενείο ένα κομμάτι κέικ κι ένα φλιτζάνι τσάι, αλλά τα πλήρωσε απ' την τσέπη της, μόλο που ο ένας νεαρός, ο ίδιος που φρουρούσε την πόρτα του μπάνιου της εκείνο το πρωί ώσπου να ντυθεί, προσφέρθηκε «να την κεράσει». Μετά από αυτό το επεισόδιο με την Κατερίνα Μπλουμ, οι δύο αστυνομικοί και η κυρία Πλέτσερ αποφάνθηκαν: η κοπέλα δεν έχει χιούμορ.

17

Από τη μιάμιση ως τις έξι παρά τέταρτο, η Μπλουμ συνέχισε να καταθέτει προσωπικά στοιχεία. Ο Μπάιτσημέννε θα προτιμούσε να τη συντομεύσει, αλλά η Μπλουμ ήθελε να τα πει με κάθε λεπτομέρεια, και οι δύο παρόντες εισαγγελείς της το επέτρεψαν. Στο τέλος ο Μπάιτσημέννε συμφώνησε, και την άφησε να μιλήσει αναλυτικά, αλλά παρόλο που αρχικά την άκουγε ανόρεχτα, η προσοχή του άρχισε λίγο λίγο να εντείνεται, καθώς το παρελθόν της Μπλουμ του φαινόταν ολοένα και πιο σημαντικό.

Στις έξι παρά τέταρτο τέθηκε το ερώτημα αν θα διακόψουν την ανάκριση ή θα τη συνεχίσουν, και αν η

Μπλουμ θ' αφεθεί ελεύθερη ή θα επιστρέψει στο κρατητήριο. Κατά τις πέντε, η Μπλουμ είχε δεχτεί άλλο ένα φλιτζάνι τσάι κι ένα σάντουιτς (με σαλάμι), και δήλωσε πως δέχεται να συνεχιστεί η ανάκριση, μια και ο Μπάιτσημέννε της είχε υποσχεθεί να την αφήσει ελεύθερη στο τέλος. Έφτασαν έτσι στη σχέση της με την κυρία Βόλτερσχαϊμ. Ήταν νονά της, είπε η Κατερίνα, μακρινή ξαδέλφη της μητέρας της, και τη νοιαζόταν από μικρή από τον καιρό που εγκαταστάθηκε στην πόλη, είχαν στενότερες επαφές.

«Στις είκοσι Φεβρουαρίου έκανε πάρτυ και με κάλεσε. Κανονικά, το πάρτυ ήταν για τις είκοσι μία, αλλά τελικά έγινε στις είκοσι γιατί η κυρία Βόλτερσχαϊμ είχε κάποιες επαγγελματικές υποχρεώσεις. Χρόνια είχα να χορέψω. Στο σημείο αυτό διορθώνω την κατάθεσή μου: είχα χορέψει μερικές φορές –δυο τρεις, ίσως και παραπάνω– στο σπίτι των Μπλόρνα, σε κάποιες συγκεντρώσεις όπου έμενα να βοηθήσω. Όταν τέλειωνα τις δουλειές, το πλύσιμο των πιάτων, το συγγύρισμα, τον καφέ, κι ο κύριος Μπλόρνα αναλάβαινε τα ποτά, μ' έβαζαν στο σαλόνι, κι εκεί χόρευα με τον κύριο Μπλόρνα και διάφορους άλλους κυρίους, επιστήμονες, επιχειρηματίες και πολιτικούς. Αργότερα άρχισα να μην το θέλω ευχαρίστως και να το αποφεύγω, και στο τέλος δεν ξαναπήγα, γιατί οι κύριοι έπιναν και γίνονταν φορτικοί. Για την ακρίβεια, από τότε που πήρα δικό μου αυτοκίνητο, αρνιόμουν όλες τις σχετικές προσκλήσεις, ενώ παλιά ήμουν υποχρεωμένη

να περιμένω για να με πάει σπίτι μου κάποιος απ' τους κυρίου. Έχω χορέψει μάλιστα και με τον κύριο από δω» –και έδειξε τον Χαχ, που κατακοκκίνισε. Κανένας δεν τη ρώτησε όμως αν της είχε κολλήσει και ο Χαχ.

18

Για τη μεγάλη διάρκεια της ανάκρισης ευθύνεται προπάντων η Κατερίνα Μπλουμ, που φρόντιζε να διατυπώνει σχολαστικά κάθε της φράση, κι έβαζε να της τη διαβάσουν αμέσως μόλις την έγραφαν στα πρακτικά. Λογούχάρη, η «φορτικότητα» των κυρίων, στο προηγούμενο κεφάλαιο, πέρασε αρχικά στα πρακτικά ως «τρυφερές περιπτύξεις», και συγκεκριμένα με την εξής διατύπωση: «οι κύριοι άρχιζαν τις τρυφερές περιπτύξεις». Η Κατερίνα Μπλουμ έγινε έξω φρενών, και αμύνθηκε σθεναρά. Έτσι ξεκίνησε ολόκληρη συζήτηση, πρώτα με τους εισαγγελείς κι έπειτα με τον Μπάιτσμέννε, σχετικά με τον ορισμό της συμπεριφοράς τους, επειδή η Κατερίνα υποστήριζε –δικαιολογημένα– πως οι «περιπτύξεις» είναι πάντα αμοιβαίες, ενώ η «φορτικότητα» μονόπλευρη, και πως πάντα για φορτικότητα επρόκειτο. Και όταν οι κύριοι ανακριτές δοκίμασαν να της εξηγήσουν ότι όλ' αυτά δεν έχουν και τόση σημασία, και θα φταίει αυτή αν η ανάκριση κρατήσει παραπάνω απ' το συνηθισμένο, η Κατερίνα δήλωσε ορθά κοφτά πως δεν υπογράφει την

κατάθεσή της αν λέει «τρυφερές περιπτύξεις», γιατί πιστεύει πως η διαφορά των δύο λέξεων είναι καιρία, κι ύστερα, γι' αυτόν ακριβώς το λόγο εγκατέλειψε και τον άντρα της: ήταν πάντα φορτικός, και δεν της έδειχνε την παραμικρή τρυφερότητα.

Παρόμοια διαφωνία προέκυψε σχετικά με την έκφραση «με ευεργέτησαν», προκειμένου περί του ζεύγους Μπλόρνα. Στα πρακτικά είχε γραφτεί «μου φέρθηκαν πολύ εντάξει», αλλά η Μπλουμ επέμενε στο «με ευεργέτησαν», κι όταν της αντιπρότειναν το «μου φέρθηκαν πολύ καλά», επειδή το «ευεργέτησαν» ήταν πομπώδες, εκείνη αγανάκτησε, και είπε πως το «εντάξει» και το «καλά» δεν έχουν καμιά σχέση με την ευεργεσία, και πως μόνο ευεργεσία θα μπορούσε να θεωρήσει τη στάση των Μπλόρνα απέναντί της.

19

Στο μεταξύ, ανακρίνονταν και οι συγκάτοικοι, αλλά οι περισσότεροι δεν είχαν να πουν σχεδόν τίποτα για την Κατερίνα Μπλουμ. Την πετύχαιναν πού και πού στο ασανσέρ, της έλεγαν μια καλημέρα, κι ήξεραν πως το κόκκινο Φόλκσβάγκεν είναι δικό της. Μερικοί τη νόμιζαν για ιδιαίτερα γραμματέα, κι άλλοι για προϊσταμένη κάποιου τμήματος σε πολυκατάστημα. Ήταν πάντα καλοβαλμένη, και φερόταν φιλικά αν και κάπως ψυχρά.

Από τους ενοίκους των πέντε διαμερισμάτων που υπήρχαν στον δικό της όροφο, τον όγδοο, μόνο δύο ήταν σε θέση να δώσουν περισσότερες πληροφορίες. Η κυρία Σμίλ, κομμώτρια με δικό της μαγαζί, κι ένας συνταξιούχος της ηλεκτρικής, ονόματι Ρούβιντελ. Και οι δύο κατέθεσαν κάτι εκπληκτικό: μερικές φορές, η Κατερίνα έμπαινε στο σπίτι της έναν άντρα. Η κυρία Σμίλ ισχυρίστηκε πως ο επισκέπτης ερχόταν σε τακτά διαστήματα, ασπούμε κάθε δυο τρεις βδομάδες, κι ήταν σαραντάρης, πολύ καλοδιατηρημένος, «και σίγουρα της καλής κοινωνίας», ενώ ο κύριος Ρούβιντελ είπε πως ο επισκέπτης ήταν νεότερος, παιδαρέλι, και τότε ερχόταν μόνος, τότε μαζί με τη δεσποινίδα Μπλουμ. Τα δύο τελευταία χρόνια θα 'χε έρθει ίσαμε δέκα φορές –«εγώ πάντως τόσες τον είδα με τα μάτια μου, και μπορεί να 'ρθε κι άλλες, αλλά αφού δεν τον είδα, τί να σας πω;»

Όταν, αργά το ίδιο απόγευμα, έδειξαν στην Κατερίνα τις δύο καταθέσεις και της ζήτησαν εξηγήσεις, ο Χαχ –πριν καλά καλά διατυπώσει την ερώτησή του– προσπάθησε να τη διευκολύνει, υποθέτοντας φωναχτά πως οι επισκέπτες ήταν ενδεχομένως οι κύριοι που την είχαν συνοδέψει κατά καιρούς. Τότε η Κατερίνα, κατακόκκινη απ' το θυμό και την ντροπή της, τον αντιρότησε επιθετικά ποιος νόμος απαγορεύει να δέχεται επισκέπτες, κι ο Χαχ, βλέποντάς την να περιφρονεί τη διέξοδο που της πρόσφερε, και να μη θέλει να την εκμεταλλευτεί, αγρίεψε και της είπε να μιλάει καθαρά, γιατί εδώ ερευνούν

μια σοβαρότατη υπόθεση, και συγκεκριμένα την υπόθεση του Λούντβιχ Γκαίτεν, που δεν είναι διόλου απλή, αλλά απασχολεί τις αστυνομικές και τις εισαγγελικές αρχές ένα χρόνο τώρα, και πως πρέπει να του απαντήσει ευθέως αν οι επισκέψεις, που προφανώς δεν τις αρνείται, γίνονταν πάντα από τον ίδιο κύριο. Στο σημείο αυτό μπήκε απότομα στη μέση ο Μπάιτσομέννε και είπε: «'Ωστε λοιπόν γνωρίζατε τον Γκαίτεν δύο χρόνια!»

Αυτή η κουβέντα αιφνιδίασε τόσο την Κατερίνα, που δε βρήκε τίποτα να του απαντήσει. Κοίταξε μόνο τον Μπάιτσομέννε κουνώντας αρνητικά το κεφάλι της, και το «'Οχι, όχι, μόλις χτες τον γνώρισα» που τραύλισε, με εκπληκτικά σιγανή φωνή, δε φάνηκε καθόλου πειστικό. Κι όταν, αμέσως μετά, της ζήτησαν ν' αποκαλύψει το όνομα του επισκέπτη, ξανακούνησε το κεφάλι, «σχεδόν πανικόβλητη», και αρνήθηκε να δώσει οποιοδήποτε στοιχείο. Τότε ο Μπάιτσομέννε πήρε πάλι το πατρικό του ύφος κι άρχισε να την καλοπιάνει: της είπε πως δεν είναι κακό να έχει φίλο που –και εδώ έκανε ένα καίριο ψυχολογικό σφάλμα– της φέρεται ίσως τρυφερά, χωρίς να γίνεται φορτικός· στο κάτω κάτω, πρόσθεσε, χωρισμένη ήταν, δεν είχε καμιά υποχρέωση να μένει πιστή στον άντρα της, κι ύστερα –τρίτο καίριο σφάλμα!– κανένας δεν πρόκειται να την κατηγορήσει αν καρπώνεται και υλικά ωφέλη από τις «τρυφερότητες» που δε γίνονται ποτέ φορτικές. Η Κατερίνα Μπλουμ πείσμωνσε, αρνήθηκε να μιλήσει άλλο, και επέμεινε να την πάνε σπίτι της ή να

την κλείσουν σε κελί, οπότε ο Μπάιτςμέννε –προς μεγάλη έκπληξη των παρευρισκομένων– της δήλωσε μαλακά και κουρασμένα (γιατί στο μεταξύ είχε πάει εννιά παρά είκοσι) πως μπορεί να γυρίσει σπίτι της μαζί μ' έναν αστυνομικό. Κι έπειτα, καθώς η Κατερίνα σηκωνόταν και μάζευε την τσάντα της, το νεσεσαίρ και την πλαστική σακούλα, τη ρώτησε απότομα και άγρια: «Και πώς βγήκε νυχτιάτικα απ' το σπίτι ο τρυφερός σου Λούντβιχ; Είχαμε αποκλείσει όλες τις εισόδους και τις εξόδους, αλλά πρέπει να 'ξερες κι άλλο δρόμο και του τον έδειξες, κι αυτό να 'σαι βέβαιη πως θα το ανακαλύψω, ο κόσμος να χαλάσει! Εισ το επανιδείν!»

20

Ο Μαϊντινγκ, ο βοηθός του Μπάιτςμέννε, που συνόδευε την Κατερίνα στο σπίτι της, είπε αργότερα πως η κατάστασή της τον ανησύχησε πολύ, και φοβόταν μην κάνει καμιά τρέλα. Η κοπέλα ήταν σε κακό χάλι, σωστό ράκος, αλλά μυστηριωδώς, μέσα στη δυστυχία της, άρχιζε να ξαναβρίσκει, ή ν' αποκτά για πρώτη φορά, κάποιο χιούμορ. Την ώρα που διέσχιζαν την πόλη με το αμάξι του, την είχε ρωτήσει στ' αστεία μήπως θέλει να πάνε να πιουν κάτι και να χορέψουν, χωρίς αμηχανία και υστεροβουλίες, κι εκείνη κούνησε καταφατικά το κεφάλι και είπε, α ναι, δε θα 'ταν κι άσχημα, καλή ιδέα, κι αργότε-

ρα, μπροστά στην πολυκατοικία, όταν προσφέρθηκε να την ανεβάσει ως το διαμέρισμά της, του είπε σαρκαστικά: «Αφήστε καλύτερα! Αρκετούς επισκέπτες δέχτηκα μέχρι σήμερα –και πάντως σας ευχαριστώ πολύ!»

Εκείνο το βράδυ, ως αργά τη νύχτα, ο Μαϊντινγκ προσπάθησε να πείσει τον Μπάιτςμέννε να συλλάβει την Κατερίνα Μπλουμ, γιατί μόνο έτσι θα ήταν ασφαλής, κι όταν ο Μπάιτςμέννε τον ρώτησε μήπως είναι τσιμπημένος, του απάντησε πως όχι, απλώς τη συμπαθούσε πολύ, κι ήταν και συνομήλική του, και πως ο ίδιος δε συμμερίζοταν τη θεωρία του Μπάιτςμέννε για την ύπαρξη κάποιας μεγάλης συνωμοσίας, στην οποία ήταν αναμεμειγμένη και η Κατερίνα.

Κάτι που αποσιώπησε, αλλά ο Μπλόρντα το έμαθε από την κυρία Βόλτερσχαϊμ, ήταν η συμβουλή που έδωσε στην Κατερίνα καθώς έμπαιναν στην είσοδο για να τη βάλει στο ασανσέρ –μια παράτολμη συμβουλή, που μπορεί και να την πλήρωνε πολύ ακριβά, και που ίσως να 'βαζε σε κίνδυνο και τη δική του ζωή, και τη ζωή των συναδέλφων του. Πιο συγκεκριμένα, εκεί που περίμεναν το ασανσέρ, είπε στην Κατερίνα: «Μην αγγίζετε καθόλου το τηλέφωνο, και αύριο μην αγοράσετε εφημερίδα» –αλλά δεν ήταν σαφές αν εννοούσε ΤΗΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ, ή τις εφημερίδες εν γένει.

Στις τρεις και μισή το απόγευμα της ίδιας μέρας (Πέμπτη, 21 Φεβρουαρίου 1974), ο Μπλόρνα, που βρισκόταν ήδη στον τόπο των χειμερινών διακοπών του, πρωτοφορούσε τα σκι για μια μεγάλη βόλτα στις πλαγιές. Τη στιγμή εκείνη, η άδειά του –που την περίμενε πώς και τί– έληγε οριστικά. Ωραίος που ήταν ο περίπατος χτες το βράδυ, αμέσως μόλις έφτασαν! Δυο ολόκληρες ώρες με την Τρουντε στα χιόνια, κι έπειτα ένα μπουκάλι κρασί πλάι στ' αναμμένο τζάκι, κι ο βαθύς ύπνος με το παράθυρο ανοιχτό! Το πρώτο πρόγευμα των διακοπών τους, τεμπέλικο, χωρίς να τουςδιάζει τίποτα, κι έπειτα άλλες δύο ώρες στη θεράντα, κουκουλωμένοι στις ξαπλωτές πολυθρόνες. Ώσπου, τη στιγμή ακριβώς που ετοιμαζόταν να βγει, ξεφυτρώνει ο τύπος από ΤΗΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ, και χωρίς πολλά αρχίζει να τον ρωτάει για την Κατερίνα. Αν την έχει ικανή για έγκλημα; «Τί να σας πω;» του απαντάει. «Σαν δικηγόρος που είμαι, ξέρω πως όλοι είμαστε ικανοί για έγκλημα. Αλλά ποιο έγκλημα; Η Κατερίνα; Αδιανόητο! Πώς σας ήρθε; Πού το ξέρετε;» Κι όταν, με τα πολλά, έμαθε πως ένας καταζητούμενος είχε περάσει τη νύχτα μαζί με την Κατερίνα, και πως από τις έντεκα περίπου το επόμενο πρωί την ανέκριναν αυστηρά, δήλωσε ότι θα πάρει το πρώτο αεροπλάνο να γυρίσει πίσω για να 'ναι στο πλευρό της, αλλά ο τύπος από ΤΗΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ –φαινόταν στ' αλήθεια ρεμάλι, ή μήπως ο

Μπλόρνα το ανακάλυψε αργότερα;– του εξήγησε πως τα πράγματα δεν είναι και τόσο άσχημα, και αν μπορεί, να του πει δυο λόγια για το χαρακτήρα της Μπλούμ. Κι όταν ο Μπλόρνα αρνήθηκε, ο τύπος του είπε πως δεν κάνει καθόλου καλά και η σιωπή του θα παρερμηνευτεί, γιατί αν αρνηθεί να μιλήσει για μια τέτοια περίπτωση, που θα γίνει πρωτοσέλιδο θέμα, όλοι θα πιστέψουν πως ο χαρακτήρας της ήταν κακός, και τότε ο Μπλόρνα, εκτός εαυτού, είπε: «Η Κατερίνα είναι πανέξυπνη και ψυχραιμη κοπέλα», και πάλι θύμωσε, γιατί ούτε αυτό ήταν σωστό, και δεν εξέφραζε κατηγορηματικά όσα ήθελε και όσα όφειλε να πει. Ώς εκείνη τη μέρα δεν είχε πάρει δώσε με εφημερίδες, και σίγουρα όχι με ΤΗΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ, κι όταν ο τύπος ξανάφυγε με την Πόρσε του, ο Μπλόρνα έλυσε τα σκι του και το πήρε απόφαση πως οι διακοπές του τέλειωσαν για τα καλά. Βγήκε στο μπαλκόνι και είπε τα νέα στην Τρουντε που λαγοκοιμόταν στη λιακάδα, τυλιγμένη σε ζεστές κουβέρτες. «Γιατί δεν της τηλεφωνείς;» τον συμβούλεψε, κι εκείνος προσπάθησε να της τηλεφωνήσει, τρεις, τέσσερις, και πέντε φορές, αλλά η τηλεφωνήτρια του έλεγε «ο αριθμός που καλέσατε δεν απαντά». Ξαναπροσπάθησε κατά τις έντεκα το βράδυ, και πάλι δεν απάντησε κανείς. Ήπια πολύ και κοιμήθηκε άσχημα.

Την Παρασκευή στις εννιάμισι το πρωί, μόλις κάθισε βαρύνς να πει τον καφέ του, η Τρούντε του έδωσε ΤΗΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ. Η Κατερίνα φιγουράριζε στην πρώτη σελίδα. Πελώρια φωτογραφία, πελώρια τυπογραφικά στοιχεία. Η ΕΡΩΜΕΝΗ ΤΟΥ ΛΗΣΤΗ, ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΜΠΛΟΥΜ, ΑΡΝΕΙΤΑΙ ΝΑ ΜΙΛΗΣΕΙ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΠΙΣΚΕΠΤΕΣ ΤΗΣ. Ο επικηρυγμένος δολοφόνος Λούντβιχ Γκάιτεν, που η αστυνομία τον καταζητεί εδώ και ενάμισι χρόνο, θα είχε συλληφθεί χθες, αν η ερωμένη του, η υπηρέτρια Κατερίνα Μπλουμ, δε φρόντιζε να σβήσει τα ίχνη του καλύπτοντας τη φυγή του. Η αστυνομία έχει δάσμιες υπόνοιες ότι η Μπλουμ είναι ανεμεμειγμένη στη συνωμοσία από τινος χρόνου. (Περισσότερες λεπτομέρειες στο ρεπορτάζ της τελευταίας σελίδας, με τίτλο: ΜΥΣΤΗΡΙΩΔΕΙΣ ΕΠΙΣΚΕΠΤΕΣ.)

Εκεί, στην τελευταία σελίδα, είδε εντελώς διαστρεβλωμένα τα όσα είπε στο συντάκτη ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ. Το «πανέξυπνη και ψυχραιμη» είχε γίνει «ψυχρή και υπολογίστρια», και η άποψή του για το έγκλημα γενικά, παρουσιαζόταν εξειδικευμένη: «είναι απόλυτα ικανή για έγκλημα».

Ο πάστορας του Γκέμελσμπροϊχ μας είπε: «Και θέβαια το πιστεύω! Ο πατέρας της ήταν κρυπτοκομμουνιστής, και η μάνα της, που την είχα κάποτε παραδουλεύτρα από οίκτο, έκλεβε το κρασί της Θείας Ευχαριστίας κι

έκανε όργια με τους αγαπητικούς της μέσα στο ιεροφυλάκιο!

Η Μπλουμ δεχόταν τακτικά εδώ και δύο χρόνια μυστηριώδεις επισκέπτες. Τι ήταν το σπίτι της; Γιάφκα των συνωμοτών; Στρατηγείο; Κέντρο διακινήσεως όπλων; Πού ξανακούστηκε εικοσιεφτάχρονη υπηρέτρια με ιδιόκτητο διαμέρισμα, που η αξία του υπολογίζεται γύρω στις εκατόν δέκα χιλιάδες μάρκα; Μήπως πήρε μερίδιο από τη ληστεία της τραπέζης; Η αστυνομία συνεχίζει τις ανακρίσεις. Η εισαγγελία εργάζεται επί εικοσιτετραώρου βάσεως. Περισσότερα στοιχεία αύριο. Η ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΕΙΝΑΙ ΠΑΝΤΑ ΣΤΗΝ ΚΑΡΔΙΑ ΤΩΝ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ! Μη χάσετε την ιστορία της Κατερίνας Μπλουμ στην αυριανή σαββατιάτικη έκδοση!

Το ίδιο απόγευμα, στο αεροδρόμιο, ο Μπλόρντα προσπάθησε να βάλει τα γεγονότα σε μια σειρά:

10.25 Τηλέφωνο από τον αναστατωμένο Λύντινγκ, που με εξορκίζει να επιστρέψω αμέσως, και να επικοινωνήσω με τον επίσης αναστατωμένο Άλοϊς. Ο Άλοϊς-που, κατά τα λεγόμενα του Λύντινγκ, είναι εκτός εαυτού, πράγμα μάλλον απίθανο κατά τη γνώμη μου, γιατί δεν τον έχω δει ποτέ έτσι- βρίσκεται στο Μπαντ Μπέντελινγκ, σ' ένα συνέδριο Χριστιανών Επιχειρηματιών, όπου συμμετέχει ως κύριος ομιλητής και συντονιστής της συζήτησης που θα επακολουθήσει.

10.40 Τηλέφωνο από Κατερίνα, για να μάθει αν πράγματι είπα όσα λέει Η ΕΦΗΜΕΡΙΣ. Χάρηκα που μου

δινόταν η ευκαιρία ν' αποκαταστήσω την αλήθεια, και της εξήγησα τί έγινε. Μου είπε τότε πάνω κάτω τα εξής: «Σας πιστεύω, σας πιστεύω, τώρα πια ξέρω πώς κάνουν τη δουλειά τους τα γουρούνια! Σήμερα το πρωί αναστά- τωσαν τη μάνα μου που είναι άρρωστη βαριά, ξεσήκω- σαν και τον Μπρέτλοχ κι ένα σωρό άλλους». Κι όταν τη ρώτησα από πού τηλεφωνεί, μου είπε: «Από της Έλσης, αλλά τώρα θα ξαναπάω γι' ανάκριση».

11.00 Τηλέφωνο από Άλοϊς. Στα είκοσι χρόνια που τον ξέρω, πρώτη φορά τον άκουσα ταραγμένο και φοδι- σμένο. Θέλει να επιστρέψω αμέσως, γιατί έχει να μου αναθέσει μια πολύ λεπτή υπόθεση. Σε λίγο θα εκφωνήσει την ομιλία του, έπειτα έχει επίσημο γεύμα με τους Χρι- στιανούς Επιχειρηματίες, θ' ακολουθήσει η συζήτηση, και το βράδυ είναι καλεσμένος σε μια ανεπίσημη συγκέν- τρωση, αλλά κάποια στιγμή, απ' τις επτά και μισή ως τις εννιάμισι, θα βρει μια ευκαιρία να περάσει απ' το σπίτι μου, κι αργότερα θα πάει και στην ανεπίσημη συγκέν- τρωση.

11.30 Η Τρούντε συμφωνεί πως πρέπει να φύγουμε αμέσως για να συμπαρασταθούμε στην Κατερίνα. Απ' το ειρωνικό της χαμόγελο υποθέτω ότι (όπως πάντα) έχει βρει την κατάλληλη θεωρία για τα προβλήματα του Άλοϊς.

12.15 Έχουμε κλείσει εισιτήρια, οι βαλίτσες είναι έτοιμες κι ο λογαριασμός πληρωμένος. Μετά από σαράν- τα ωρών διακοπές βρισκόμαστε στο ταξί και οδεύουμε

προς το Ι. Περιμένουμε από τις δύο ως τις τρεις στο αε- ροδρόμιο. Το αεροπλάνο έχει καθυστέρηση λόγω ομί- χλης. Μεγάλη συζήτηση με την Τρούντε για την Κατερί- να. Ξέρει ότι της έχω αδυναμία. Ξαναθυμόμαστε πώς τη συμβουλευάμε να μην είναι τόσο ευαίσθητη, και να ξεχά- σει τα άθλια παιδικά της χρόνια και τον άτυχο γάμο της. Πώς είχαμε προσπαθήσει να μην την πληγώσουμε –ήταν πολύ περήφανη σε ό,τι αφορούσε χρηματικές συναλλα- γές– και να της δώσουμε ιδιωτικό δάνειο, απ' τις οικονο- μίες μας, για να μην της έρθει τόσο ακριβό όσο της τρά- πεζας. Η Κατερίνα δεν πείσθηκε όμως, κι ας της εξηγού- σαμε πως αν μας δώσει τόκο 9%, αντί για το 14% της τράπεζας, δεν πρόκειται να ζημιωθούμε καθόλου, ενώ εκείνη, απεναντίας, θα γλιτώσει του κόσμου τα λεφτά. Και πόσα της χρωστάμε, αλήθεια! Από τότε που ανέλαβε το σπίτι μας, ήσυχη, καλοσυνάτη και μεθοδική, τα έξοδά μας περιορίστηκαν αισθητά, και μας έλυσε τα χέρια στη δουλειά μας. Η αξία όλων αυτών δε μετριέται με χρήμα. Η Κατερίνα μās έδγαλε απ' το χάος που επικρατούσε στην έγγαμη και στην επαγγελματική μας ζωή πέντε ολό- κληρα χρόνια.

Κατά τις τέσσερις και μισή το παίρνουμε πια απόφαση πως η ομίχλη δεν πρόκειται να διαλυθεί, και πως είναι προτιμότερο να φύγουμε σιδηροδρομικώς. Η Τρούντε με συμβουλεύει να μην τηλεφωνήσω στον Άλοϊς Στρόμπ- λέντερ, και συμφωνώ. Ταξί για το σταθμό. Προλαβαί- νουμε την τελευταία στιγμή το τρένο των έξι παρά τέταρ-

το για τη Φρανκφούρτη. Ταξίδι άθλιο -ταλαιπωρία, σπασμένα νεύρα. Ώς κι η Τρούντε φαίνεται κουρασμένη κι εκνευρισμένη. Έχει κακά προαισθήματα. Εξουθενωμένοι αλλάζουμε τρένο στο Μόναχο, και ευτυχώς βρίσκουμε βαγκόν λι. Μας περιμένουν μεγάλοι μπελάδες με την Κατερίνα, και εκρήξεις από Λύντινγκ και Στρόμπλντερ.

23

Σάββατο πρωί κατεβαίνουν στο σταθμό της πόλης τους, που ακόμη ξεφαντώνει λόγω των ημερών. Είναι ταλαιπωρημένοι, σε κακό χάλι, και μόλις πατούν το πόδι στην πλατφόρμα, να σου και Η ΕΦΗΜΕΡΙΣ, με την Κατερίνα ξανά στην πρώτη σελίδα: αυτή τη φορά κατεβαίνει τις σκάλες της Ασφάλειας μ' έναν αστυνομικό με πολιτικά. Η ΕΡΩΜΕΝΗ ΤΟΥ ΔΟΛΟΦΟΝΟΥ ΚΡΑΤΑΕΙ ΤΟ ΣΤΟΜΑ ΤΗΣ ΚΛΕΙΣΤΟ! ΚΑΝΕΙΣ ΔΕΝ ΓΝΩΡΙΖΕΙ ΤΟ ΚΡΥΣΦΥΓΕΤΟ ΤΟΥ ΓΚΑΙΤΕΝ. Η ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ ΕΠΙ ΠΟΔΟΣ ΜΑΧΗΣ!

Η Τρούντε αγοράζει ένα φύλλο, παίρνουν ταξί και φτάνουν σπίτι αμίλητοι. Την ώρα που η Τρούντε ξεκλειδώνει την πόρτα κι ο Μπλόρνα βγάζει να πληρώσει, ο ταξιτζής του δείχνει ΤΗΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ και του λέει: «Καλά σας κατάλαβα! Σας έχει και σας εδώ μέσα! Ο δικηγόρος δεν είσαστε; Το αφεντικό της λεγάμενης!» Του

δίνει υπερβολικό φιλοδώρημα, κι ο ταξιτζής, μ' ένα χαμόγελο λιγότερο μοχθηρό απ' τη φωνή του, κουβαλάει βαλίτσες, τσάντες και σκι ως το χωλ και του λέει με μεγάλη οικειότητα «Γεια χαρά».

Η Τρούντε έχει βάλει κιόλας την καφετιέρα στην μπρίζα και κάνει μπάνιο. Η ΕΦΗΜΕΡΙΣ βρίσκεται στο σαλόνι, πάνω στο τραπέζι, μαζί με δυο τηλεγραφήματα, ένα του Λύντινγκ κι ένα του Στρόμπλντερ. Του Λύντινγκ λέει: «Αδυναμία επικοινωνήσεις μαζί μου απογοητευτική αν μη τι άλλο. Λύντινγκ». Και του Στρόμπλντερ: «Αδυνατώ καταλάβω γιατί με πούλησες. Περιμένω άμεσα τηλεφωνο. Άλοϊς».

Ήταν ακριβώς οχτώ και τέταρτο, η ώρα που άλλες φορές η Κατερίνα τους σερβίριζε το πρωινό τους: καλοστρωμένο τραπέζι, κολλαριστές πετσέτες και τραπεζομάντιλο, λουλούδια, λογίων λογίων ψωμάκια, μέλι, αυγά, καφές, και για την Τρούντε φρυγανιές και μαρμελάδα πορτοκάλι.

Ακόμη κι η Τρούντε συγκινήθηκε την ώρα που κουβαλούσε την καφετιέρα, μαζί με κάτι φρυγανιές σικάλεως, βούτυρο και μέλι. «Πάει πια! Έπειτ' από όσα γίνανε, δεν υπάρχει γιατρεία. Το καταστρέψανε το κορίτσι. Πρώτα η αστυνομία κι έπειτα Η ΕΦΗΜΕΡΙΣ. Κι όταν χάσει το ενδιαφέρον της Η ΕΦΗΜΕΡΙΣ, θα την αποτελειώσει η κοινή γνώμη. Ορίστε, διάβασε τι λέει εδώ, κι έπειτα τηλεφωνείς στους κυρίους επισκέπτες!» Και να τί διάβασε:

Η ΕΦΗΜΕΡΙΣ, πάντοτε επί των επάλξεων προκειμένου να σας πληροφορεί ολοκληρωμένα, κατάφερε να συγκεντρώσει κι άλλες μαρτυρίες που φωτίζουν το χαρακτήρα της Μπλουμ και το σκοτεινό παρελθόν της. Οι απεσταλμένοι ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΟΣ κατάφεραν να εντοπίσουν την άρρωστη μητέρα της Μπλουμ. Η γυναίκα ήταν όλο παράπονα, επειδή η κόρη της έχει καιρό να τη δει, αλλά όταν έμαθε τα αδιάσειστα γεγονότα, δήλωσε: «Το 'λεγα εγώ! Το 'λεγα πως θα 'χει κακό τέλος!» Ο πρώην σύζυγός της, ο Βίλχελμ Μπρέτλοχ, ένας τίμιος εργάτης κλωστοϋφαντουργείου, που χώρισε την Μπλουμ για εγκατάλειψη συζυγικής στέγης, έδωσε πρόθυμα μερικές πληροφορίες στην ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ. «Τώρα πια ξέρω» είπε κρατώντας με κόπο τα δάκρυά του. «Ξέρω γιατί μ' εγκατέλειψε έτσι άπονα, γιατί μ' άφησε έρημο και μόνο. Ώστε με ΤΕΤΟΙΑ ήταν ανακατεμένη! Τώρα το βλέπω καθαρά: Η δική μας ευτυχία της έπεφτε λίγη. Είχαν πάρει τα μυαλά της αέρα, μα πού να τη θρει την Πόρσε ένας φτωχός και τίμιος εργάτης; Όμως, σας παρακαλώ (πρόσθεσε, πολύ σοφά): δώστε στους αναγνώστες ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΟΣ μια συμβουλή από μέρους μου: Έτσι τελειώνουν τα ψεύτικα οράματα του σοσιαλισμού! Σας ερωτώ, και ερωτώ και τους αναγνώστες σας: Πού τα βρήκε τόσα πλούτη μια απλή υπηρέτρια; Με τίμιο τρόπο, αποκλείεται να τα 'χει αποκτήσει. Τώρα ξέρω επιτέλους γιατί φοβόμουν τις επαναστατικές ιδέες της και το μίσος της για την εκκλησία, και δοξάζω τον Πανάγαθο που δε μας χάρισε παι-

διά. Τώρα που μαθαίνω πως προτιμούσε τις περιπτώξεις ενός ληστή και δολοφόνου, καταλαβαίνω απόλυτα το γιατί. Κι ωστόσο, θα 'θελα να της φωνάξω: Μικρή μου Κατερίνα, γιατί δεν έμενες μαζί μου; Με τον καιρό, θα παίρναμε κι εμείς δικό μας σπίτι, κι ένα αυτοκινητάκι. Βέβαια, Πόρσε δεν μπορούσα να σου προσφέρω –μόνο μια μετρημένη ευτυχία, σαν τίμιος και φτωχός εργάτης που δεν εμπιστεύεται τα συνδικάτα. Αχ, Κατερίνα!»

Στην τελευταία σελίδα, κάτω απ' τον τίτλο: ΤΟ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΟ ΑΝΤΡΟΓΥΝΟ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΗΘΗΚΕ ΑΛΛΑ ΔΕΝ ΠΑΡΑΞΕΝΕΥΤΗΚΕ, ο Μπλόρνα βρήκε άλλη μια στήλη σημαδεμένη με κόκκινο.

Ο συνταξιούχος γυμνασιάρχης δρ Μπέρτολτ Χίπερτς και η κυρία Έρνα Χίπερτς, τρομοκρατημένοι από τις δραστηριότητες της Μπλουμ, δήλωσαν ωστόσο πως «δεν τους φαίνονται διόλου παράξενες». Η απεσταλμένη ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΟΣ τούς ανακάλυψε στο Λέμγκο, στο σπίτι της παντρεμένης κόρης τους που διευθύνει ένα σανατόριο. Ο κλασικός φιλόλογος και ιστορικός Χίπερτς, στον οποίο δούλεψε η Μπλουμ τα τρία τελευταία χρόνια, μας είπε: «Ήταν επαναστάτρια με τα όλα της, και κατάφερε να μας ξεγελάσει αριστοτεχνικά!»

(Ο Χίπερτς, με τον οποίο τηλεφωνήθηκε αργότερα ο Μπλόρνα, του ορκίστηκε πως είχε δηλώσει τα εξής: «Η Κατερίνα επαναστάτρια; Μόνο στην προθυμία, στη μεθοδικότητα και στην εξυπνάδα της! Σαράντα ετών παιδαγωγική πείρα, δε μου επιτρέπει να ξεγελιέμαι εύκολα.

Λέτε να πέφτω τόσο έξω;»)

Συνέχεια από τη σελίδα 1:

Ο πρώην σύζυγος της Μπλουμ, που τον ανακάλυψε Η ΕΦΗΜΕΡΙΣ στις πρόβες της Φιλαρμονικής, γύρισε αλλού συντετριμμένος για να κρύψει τα δάκρυά του. Σύσσωμη η Φιλαρμονική, όπως είπε ο γερο-Μέφελς, γεωργός το επάγγελμα, αποστρέφεται μετά θδελυγμίας την Κατερίνα, που ήταν πάντα μυστήριος τύπος, αλλά έκανε την αθώα περισσότερά. Η άδολη χαρά του τίμιου εργάτη, που περίμενε να διασκεδάσει τώρα τις απόκριες, βούλιαξε οριστικά στη θλίψη.

Τέλος, μια φωτογραφία του Μπλόρνα με την Τρούντε στον κήπο τους, δίπλα στην πισίνα. Λεξάντα: «Τι ρόλο παίζει αυτή η γυναίκα, άλλοτε γνωστή και ως “Κόκκινη Τρούντε”, και ο άντρας της που αυτοσυστηνόταν “αριστέρος”; Ο μεγαλοδικηγόρος Μπλόρνα με τη σύζυγό του Τρούντε στην πισίνα της πολυτελούς δίλας τους».

24

Θα πρέπει τώρα να γυρίσουμε λίγο πίσω, να κάνουμε ένα «φλας μπακ», όπως λέμε στον κινηματογράφο και στη λογοτεχνία: Από το πρωί του Σαββάτου όπου οι Μπλόρνα επιστρέφουν από τις διακοπές τους κατάκοποι και σχεδόν απελπισμένοι, ξαναγυρίζουμε στο πρωί της Παρασκευής, όπου η Κατερίνα οδηγείται πάλι στην

Ασφάλεια για ανάκριση –αυτή τη φορά από την κυρία Πλέτσερ κι έναν ηλικιωμένο αστυνομικό, που δεν είναι βαριά όπλισμένος. Δεν την παίρνουν όμως από το σπίτι της, αλλά από το διαμέρισμα της κυρίας Βόλτερσχαϊμ όπου έχει πάει με το αυτοκίνητό της από τις πέντε τα ξημερώματα. Η αστυνομικός δεν της κρύβει πως γνώριζε ότι δε θα τη βρει στο σπίτι της, αλλά στη Βόλτερσχαϊμ. (Για λόγους δικαιοσύνης, ας ξαναθυμηθούμε άλλη μια φορά τις θυσίες και τις περιπέτειες των Μπλόρνα: διέκοψαν βίαια τις διακοπές τους, πήγαν με ταξί στο αεροδρόμιο του I., περίμεναν μάταια να διαλυθεί η ομίχλη, πήραν άλλο ταξί ως το σταθμό, κι έπειτα τρένο για τη Φρανκφούρτη, άλλαξαν τρένα στο Μόναχο, ταρακουνήθηκαν ελεεινά μέσα στο βαγκόν λι, και πρωί πρωί, πριν φτάσουν σπίτι τους, βρέθηκαν αντιμέτωποι με ΤΗΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ! Αργότερα –δυστυχώς, πολύ αργά– ο Μπλόρνα το μετάνιωσε που δεν τηλεφώνησε στον Χαχ, αλλά προσπάθησε να βρει την Κατερίνα, κι ας είχε μάθει από τον τύπο ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ πως βρισκόταν στον ανακριτή.)

Όλοι όσοι συμμετείχαν στη δεύτερη ανάκριση, της Παρασκευής –ο Μαϊντινγκ, η Πλέτσερ, οι εισαγγελείς Κόρτεν και Χαχ, καθώς και η πρακτικογράφος Άννα Λόκστερ, που ενοχλημένη από την ευαισθησία της Κατερίνας σε σχέση με τη γραπτή διατύπωση την είχε χαρακτηρίσει «βλαμμένη»– όλοι αυτοί λοιπόν, έμειναν κατάπληκτοι από τα μεγάλα κέφια του Μπαίτσομέννε. Ο

Μπάιτςμέννε είχε μπει στο ανακριτικό γραφείο τρίβοντας τα χέρια του, φέρθηκε στοργικά στην Κατερίνα, της ζήτησε συγνώμη για «κάποιες προηγούμενες αγένειες» που δεν οφείλονταν στο αξίωμά του αλλά στο χαρακτήρα του, της εξήγησε πως είναι λίγο απότομος αλλά καλή καρδιά, κι έπιασε αμέσως τον κατάλογο που είχε συνταχθεί στο μεταξύ, και που περιλάμβανε τα κατασχεθέντα αντικείμενα:

1. Ένα φθαρμένο, πράσινο σημειωματάριο μικρού σχήματος, που περιείχε μόνο αριθμούς τηλεφώνων. Όλοι οι αριθμοί είχαν ελεγχθεί, και δεν είχε προκύψει τίποτα ενοχοποιητικό. Κατά τα φαινόμενα, η Κατερίνα Μπλουμ το χρησιμοποιούσε πάνω από δέκα χρόνια. Ο γραφολόγος που το έψαξε για ίχνη του Γκαίτεν (συν τοις άλλοις ο Γκαίτεν, πριν λιποτακτήσει απ' το στρατό, είχε δουλέψει σ' ένα γραφείο, οπότε είχε αφήσει αρκετά δείγματα γραφής) είπε πως η εξέλιξη του γραφικού χαρακτήρα της Κατερίνας αποτελεί τυπικό παράδειγμα: η δεκαεξάχρονη σημειώνει το τηλέφωνο του χασάπη Γκέρμπερ, η δεκαεφτάχρονη τον αριθμό του δόκτορος Κλούτχερν, του γιατρού, η εικοσάχρονη του κυρίου Φένερν –κι αργότερα τηλέφωνα και διευθύνσεις προμηθευτών, εσιατορίων, συναδέλφων.

2. Αντίγραφα λογαριασμών του ταμειευτηρίου, όπου κάθε ανάληψη και κατάθεση επεξηγούνταν με χειρόγραφες σημειώσεις της Μπλουμ στα περιθώρια. Χρεώσεις και πιστώσεις σωστές, τίποτα που να κινεί υποψίες. Το

ίδιο και οι λογαριασμοί και οι σημειώσεις ενός άλλου τετραδίου, σχετικά με το χρέος της προς την εταιρεία «Χάφτεξ», απ' όπου είχε αγοράσει το «κουκλίστικο διαμερισματάκι στο ποτάμι». Οι φορολογικές δηλώσεις της εξετάστηκαν αναλυτικά από έναν φοροτεχνικό, που δεν μπόρεσε να εντοπίσει πουθενά «απόκρυψη μεγάλου ποσού». Ο Μπάιτςμέννε θεωρούσε ιδιαίτερα σημαντικό να ερευνηθούν οι αποδοχές της Κατερίνας στο διάστημα των δύο τελευταίων χρόνων –στην «περίοδο των επισκέψεων», όπως τη χαρακτήριζε καλαμπουρίζοντας. Και πάλι τίποτα. Βρήκαν όμως ότι η Κατερίνα έστελνε στη μητέρα της εκατόν πενήντα μάρκα το μήνα, και πως είχε παραγγείλει στο Κούιρ, στην εταιρεία Κόλτερ, να φτιάξει τον τάφο του πατέρα της στο Γκόμελσμπροϊχ. Εξετάστηκαν επίσης λογαριασμοί από αγορές επίπλων, οικιακών συσκευών, φορεμάτων και εσωρούχων, καθώς και οι λογαριασμοί της δενζίνης, και πουθενά δε βρέθηκε κενό. Ο ορκωτός λογιστής που τα έλεγξε, τα παρέδωσε πάλι στον Μπάιτςμέννε λέγοντας: «Φίλε μου, αν την αφήσεις ελεύθερη κι ακούσεις πως ψάχνει για δουλειά, να τη στείλεις κατευθείαν σε μένα. Τέτοιοι άνθρωποι σπανίζουν σήμερα!» Ούτε από τους λογαριασμούς του τηλεφώνου προέκυψε τίποτα ύποπτο. Προφανώς, η Μπλουμ δεν έκανε ποτέ υπεραστικές συνδιαλέξεις.

Ανακάλυψαν επίσης πως η Κατερίνα Μπλουμ έστελνε αραιά και πού μικροποσά –δεκαπέντε με τριάντα μάρκα– στον αδελφό της τον Κουρτ, που ήταν στη φυλακή

για κάποια διάρρηξη. Η Μπλουμ δεν πλήρωνε εισφορές στην εκκλησία. Όπως διαπίστωσαν από τις καταχωρήσεις των εξόδων της, είχε εγκαταλείψει την Καθολική Εκκλησία από το 1966, σε ηλικία δέκα εννέα ετών.

3. Άλλο ένα μικρό σημειωματάριο, πάλι με λογαριασμούς, χωρισμένο σε τέσσερα μέρη: Το πρώτο αφορούσε το νοικοκυριό των Μπλόρνα, και περιείχε εισπράξεις και πληρωμές για αγορές τροφίμων και απορρυπαντικών, καθώς και αποδείξεις στεγνοκαθαριστηρίων και πλυντηρίων. Έτσι προέκυψε πως η Κατερίνα τούς σιδήρωνε μόνη της τα ρούχα τους.

Το δεύτερο μέρος αφορούσε το νοικοκυριό των Χίπερτς, με παρόμοιες καταχωρήσεις και λογαριασμούς.

Το τρίτο ήταν για το δικό της νοικοκυριό, που κατά τα φαινόμενα το συντηρούσε με ψιχία. Υπήρχαν μήνες όπου δεν είχε διαθέσει για τρόφιμα παραπάνω από τριάντα με πενήντα μάρκα. Πήγαινε όμως συχνά στον κινηματογράφο (δεν είχε τηλεόραση), κι αγόραζε καμιά σοκολάτα, ή και ολόκληρο κουτί σοκολατάκια.

Το τέταρτο μέρος περιλάμβανε έσοδα και έξοδα για τις έκτακτες απασχολήσεις της Μπλουμ, λογαριασμούς από αγορές στολών για τη δουλειά της, καθαριστήρια, τρέχοντα έξοδα του Φόλκσβάγκεν. Εδώ, στους λογαριασμούς της βενζίνης, επενέβη ο Μπάιτσημέννε –μ' ένα ύφος τόσο φιλικό, που τους άφησε όλους κατάπληκτους– και τη ρώτησε πώς εξηγεί τις συγκριτικά υψηλές δαπάνες για καύσιμα, που συμφωνούσαν ωστόσο απόλυτα με τα χι-

λιόμετρα στο κοντέρ του αυτοκινήτου. Όπως διαπίστωσαν, είπε, η διαδρομή πάει κι έλα στους Μπλόρνα ήταν περίπου έξι χιλιόμετρα, στους Χίπερτς άλλα οχτώ, και στην κυρία Βόλτερσχαϊμ τέσσερα. Αν λογαριάσουμε χοντρικά μία έκτακτη δουλειά την εβδομάδα, βάζοντας μπόλικά μπόλικά είκοσι χιλιόμετρα, δηλαδή κατά μέσον όρο τρία χιλιόμετρα την ημέρα, μας κάνει περίπου είκοσι ένα με είκοσι δύο χιλιόμετρα ημερησίως. Θα πρέπει ωστόσο να λάβουμε υπόψη πως δεν πήγαινε καθημερινά στους Βόλτερσχαϊμ –αλλά έστω, ας πούμε πως πήγαινε. Φτάνουμε έτσι στις οχτώ χιλιάδες χιλιόμετρα το χρόνο. Οχτώ χιλιάδες χιλιόμετρα, επί έξι χρόνια, σαράντα οχτώ, συν άλλες πενήντα έξι χιλιάδες χιλιόμετρα που έλεγε το κοντέρ όταν της το πούλησε ο μάγειρας Κλόμερ –όπως προκύπτει από το σχετικό συμβόλαιο– μας κάνουν εκατόν τέσσερις με εκατόν πέντε χιλιάδες χιλιόμετρα, ενώ τώρα το κοντέρ της λέει εκατόν εξήντα δύο χιλιάδες. Είναι βέβαια γεγονός ότι κάπου κάπου πήγαινε στη μάνα της, στο Γκέμελσμπροϊχ, κι αργότερα στο νοσοκομείο του Κούιρ-Χοτζάκελ, ίσως και στις φυλακές για τον αδελφό της. Όμως η διαδρομή ως το Γκέμελσμπροϊχ ή το Κούιρ-Χοτζάκελ είναι γύρω στα πενήντα χιλιόμετρα μετ' επιστροφής, κι άλλα εξήντα πάει κι έλα ως τις φυλακές, οπότε αν λογαριάσουμε μία επίσκεψη το μήνα, άντε δύο, κι αν θυμηθούμε πως ο αδελφός της είχε μόνο ενάμισι χρόνο στη φυλακή, και πρώτα έμενε μαζί με τη μητέρα τους στο Γκέμελσμπροϊχ, βγάζουμε άλλες εφτά οχτώ χι-

λιάδες χιλιόμετρα στα έξι χρόνια, και μένουν αδικαιολόγητα, ούτε λίγο ούτε πολύ, σαράντα πέντε με πενήντα χιλιάδες χιλιόμετρα. Λοιπόν, πού πήγαινε τόσο συχνά; Μήπως –και δεν έχει την παραμικρή πρόθεση να την προσβάλει, αλλά την παρακαλεί να καταλάβει καλά την ερώτηση– μήπως συναντούσε κάποιον ή κάποιους, και πού;

Έντρομη και αποσβολωμένη, η Κατερίνα Μπλουμ –και μαζί της και οι υπόλοιποι– άκουσε τους λογαριασμούς που της ανέλυε τόσο γλυκά ο Μπάιτς, και μάλιστα, ακούγοντάς τον, δε φάνηκε να θυμώνει καθόλου, αλλά τον παρακολουθούσε παγωμένη, μ' ένα κράμα έκστασης και τρόμου, προσπαθώντας, όχι να βρει δικαιολογία για τις πενήντα χιλιάδες χιλιόμετρα, αλλά να ανακαλύψει και μόνη της πού και πότε είχε πάει, και γιατί. Ήδη από την αρχή της ανάκρισης ήταν απίστευτα χαλαρωμένη, σχεδόν «καλόβολη», ίσως και λίγο φοβισμένη, και δέχτηκε το τσάι που της πρόσφεραν χωρίς να επιμείνει να το πληρώσει. Τώρα λοιπόν, όταν ο Μπάιτς τέλειωσε τις ερωτήσεις και τους λογαριασμούς, έπεσε –κατά γενικήν ομολογία των παρευρισκομένων– νεκρική σιωπή, κι όλοι ένιωσαν πως, αν δεν υπήρχαν οι λογαριασμοί της βενζίνης, δε θ' ανακάλυπταν αυτό το στοιχείο για να παραδιάσουν το μεγάλο μυστικό της ζωής της, που ως τώρα φαινόταν τόσο απλή και διάφανη.

«Ναι» είπε η Κατερίνα Μπλουμ, και από το σημείο

αυτό η κατάθεσή της άρχισε να καταγράφεται, και υπάρχει στα πρακτικά. «Έχετε δίκιο. Δηλαδή, όπως τα λογαριάζω πρόχειρα, είναι περίπου είκοσι πέντε χιλιόμετρα την ημέρα. Δεν το 'χα σκεφτεί ποτέ, ούτε πρόσεξα τί βενζίνη έκαιγα, αλλά καμιά φορά έμπαινα στ' αμάξι κι έφευγα, έτσι, χωρίς λόγο, χωρίς προορισμό, θέλω να πω, μπορεί και να υπήρχε προορισμός, δηλαδή, να, έπαιρνα τον πρώτο δρόμο που έβρισκα και τραβούσα, άλλοτε νότια, προς το Κόμπλεντς, άλλοτε δυτικά, προς το Άαχεν –έφτανα ως τον Κάτω Ρήνο. Όχι κάθε μέρα. Δεν μπορώ να σας πω ούτε πόσες φορές ούτε κάθε πότε. Συνήθως όταν έβρεχε, ή τα βράδια, μετά τη δουλειά, που ήμουν μόνη. Ή μάλλον, όχι, διορθώνω την κατάθεσή μου: έβγαινα πάντα με βροχή, αλλά δεν ξέρω ακριβώς γιατί. Πρέπει να σας πω ότι μερικές φορές, όταν δεν πήγαινα στους Χίπερτς ούτε σε έκτακτη δουλειά, γύριζα σπίτι μου απ' τις πέντε, και δεν είχα τί να κάνω. Στην Έλση δεν μπορούσα να πηγαίνω όλη την ώρα, προπάντων από τον καιρό που συνδέθηκε με τον Κόνραντ, κι ο κινηματογράφος δεν είναι πάντα ασφαλής για τις ασυνόδευτες γυναίκες. Έμπαινα πού και πού να καθίσω στην εκκλησία, όχι για θρησκευτικούς λόγους, αλλά επειδή έχει ησυχία, όμως και στην εκκλησία όλο και κάποιοι θα σ' ενοχλήσουν, κληρικοί και λαϊκοί. Βέβαια, έχω φίλους, ας πούμε τον Βέρνερ Κλόμερ που μου πούλησε το Φόλκσβάγκεν, τη γυναίκα του, και κάτι άλλους υπαλλήλους του Κλοφτ, αλλά είναι πολύ δύσκολο, κάποτε και

οδυνηρό, να πηγαίνεις παντού μόνος και να δέχεσαι αυτώματα, ή μάλλον άνευ όρων, κάθε πρόταση που θα σου γίνει. Έμπαινα λοιπόν στο αυτοκίνητο, άνοιγα το ραδιόφωνο και ξεκινούσα, διάλεγα πάντα εξοχικούς δρόμους, πάντα με βροχή, μ' άρεσαν πολύ οι δεντροστοιχίες. Καμιά φορά περνούσα στην Ολλανδία ή στο Βέλγιο, έπινα τον καφέ μου, ή μπύρα, και ξαναγυρνούσα. Ναι. Τώρα που με ρωτήσατε, αρχίζω να τα θυμάμαι. αν λοιπόν θέλετε να μάθετε κάθε πότε, σας λέω: δυο τρεις φορές το μήνα, άλλοτε πιο αραιά, άλλοτε συχνότερα, συνήθως κάμποσες ώρες, ώσπου να γυρίσω σπίτι ψόφια στην κούραση κατά τις εννιά, τις δέκα, ακόμη και τις έντεκα. Ίσως να το 'κανα κι από φόβο: ξέρω τόσες γυναίκες που μεθούν τα βράδια μόνες μπροστά στην τηλεόραση!»

Το μειλίχιο χαμόγελο του Μπάιτςμέννε, που άκουγε προσεχτικά τις εξηγήσεις της Κατερίνας, δεν άφησε κανέναν να μαντέψει τις σκέψεις του. Κούνησε μόνο το κεφάλι, κι έτριψε πάλι τα χέρια του –αυτή τη φορά γιατί οι εξηγήσεις της Κατερίνας Μπλουμ επιβεβαίωναν κάποια θεωρία του. Για ένα διάστημα δε μίλησε κανείς, λες και οι παριστάμενοι είχαν αφνιδιαστεί ή ένιωθαν αμηχανία. Όλοι συνειδητοποιούσαν πως, για πρώτη φορά, η Μπλουμ είχε αποκαλύψει κάτι πολύ προσωπικό της. Έσπευσαν λοιπόν να τελειώνουν το ταχύτερο με τα υπόλοιπα αντικείμενα του καταλόγου.

4. Ένα άλμπουμ με φωτογραφίες. Ήταν πολύ εύκολο να εξακριβώσουν την ταυτότητα των προσώπων που ει-

κονίζονταν: Ο πατέρας της Κατερίνας Μπλουμ, με όψη βασανισμένη και άρρωστη, έμοιαζε πολύ πιο γέρος απ' ό,τι πρέπει να 'ταν στην πραγματικότητα. Η μητέρα της που, όπως είχε διαπιστωθεί, πέθαινε από καρκίνο. Ο αδελφός της. Η Κατερίνα τεσσάρων χρονών, έπειτα έξι, έπειτα δέκα, στην πρώτη της κοινωνία, νύφη στα είκοσι· ο άντρας της, ο πάστορας του Γκέμελσμπερόιχ, γείτονες, συγγενείς, κάμποσες φωτογραφίες της Έλσης Βόλτερσχαϊμ, κι ένας ηλικιωμένος κύριος με ζεστό χαμόγελο, που αρχικά δεν μπόρεσαν να ανακαλύψουν ποιος είναι, αλλά αποδείχτηκε πως ήταν ο κύριος Φένερν, ο λογιστής που μπήκε φυλακή. Δεν υπήρχε καμιά φωτογραφία ατόμου που να σχετίζεται με τις θεωρίες του Μπάιτςμέννε.

5. Ένα διαβατήριο επ' ονόματι της Κατερίνας Μπρέτλοχ, το γένος Μπλουμ. Τη ρώτησαν ορισμένα πράγματα σε σχέση με το διαβατήριο και, όπως προέκυψε, η Κατερίνα δεν είχε κάνει ποτέ της «κανονικό ταξίδι»: δούλευε διαρκώς, με μοναδική εξαίρεση κάτι λίγες μέρες που είχε αρρωστήσει. Και ο Φένερν και οι Μπλόρντα της πλήρωναν επίδομα αδείας, αλλά και πάλι η Κατερίνα συνέχιζε να δουλεύει στα σπίτια τους, ή έβρισκε βοηθητικές δουλειές.

6. Ένα παλιό κουτί από σοκολατάκια, που περιείχε καμιά δεκαριά γράμματα από τη μητέρα της, τον αδελφό της, τον άντρα της, και την κυρία Βόλτερσχαϊμ. Σε κανένα γράμμα δε βρέθηκαν ενδείξεις που να επιβεβαιώνουν τις υποψίες των ανακριτικών αρχών. Το κουτί είχε ακό-

μη μερικές φωτογραφίες χύμα: τον πατέρα της με στολή της Βέρμαχτ, τον άντρα της με τη στολή της Φιλαρμονικής, δυο τρία φύλλα από ημεροδείκτη με παροιμίες, κι ένα πάκο χειρόγραφες συνταγές, καθώς κι ένα φυλλάδιο με τίτλο «Το σέρου και η εφαρμογή του στις σάλτσες».

7. Ένα ντοσιέ με πιστοποιητικά, διπλώματα και επίσημα έγγραφα, τα χαρτιά του διαζυγίου και τα συμβόλαια από την αγορά του διαμερίσματος.

8. Τρεις αρμαθιές με κλειδιά που είχαν ελεγχθεί και, όπως διαπιστώθηκε, ήταν των Μπλόρνα, των Χίπερτς, του διαμερίσματος της Κατερίνας και των ντουλαπιών της.

Διαπιστώθηκε επίσης, και γράφτηκε στα πρακτικά, ότι ανάμεσα στα προαναφερθέντα αντικείμενα δε βρέθηκε τίποτα ύποπτο· οι εξηγήσεις της Κατερίνας Μπλουμ για την κατανάλωση της βενζίνης και για τα παραπάνω χιλιόμετρα έγιναν δεκτές χωρίς κανένα σχόλιο.

Ακριβώς εκείνη τη στιγμή, ο Μπάιτομέννε έβγαλε απ' την τσέπη του –όπου, προφανώς, το είχε χώσει πρόχειρα– ένα δαχτυλίδι με διαμάντια και ρουμπίνια, το γυάλισε στο μανίκι του και το 'δειξε στην Κατερίνα. «Αυτό το δαχτυλίδι το γνωρίζετε;»

«Μάλιστα» του απάντησε, χωρίς αμηχανία ή δισταγμό.

«Είναι δικό σας;»

«Ναι».

«Ξέρετε πόσο αξίζει;»

«Δεν ξέρω ακριβώς. Πάντως όχι πολλά».

«Έστω» είπε φιλικά ο Μπάιτομέννε. «Εμείς όμως το εκτιμήσαμε και, καλού κακού, για να μη σας αδικήσουμε, εκτός απ' τον εκτιμητή μας το είδε κι ένας κοσμηματοπώλης εδώ κοντά. Το δαχτυλίδι σας αξίζει γύρω στις οχτώ με δέκα χιλιάδες μάρκα. Δεν το ξέρατε; Δεν έχω καμιά αντίρρηση να σας πιστέψω, αλλά πρέπει να μου εξηγήσετε πού το βρήκατε. Σε μια ανάκριση που αφορά έναν εγκληματία καταδικασμένον για ληστεία και ύποπτο για φόνο, ένα τέτοιο δαχτυλίδι δεν είναι διόλου ασήμαντο, αλλά ούτε και ιδιωτική σας υπόθεση όπως τα χιλιόμετρα που διανύσατε με το αυτοκίνητο μέσα στη βροχή. Ποιος σας έδωσε λοιπόν το δαχτυλίδι; Ο Γκαίτεν ή ο επισκέπτης σας; Μήπως Γκαίτεν και επισκέπτης είναι ένα και το αυτό πρόσωπο; Και, αν όχι, για ποιον γίνετε εσείς “επισκέπτρια” –αν μου επιτρέπετε τον αστεϊσμό– διανύοντας τόσες χιλιάδες χιλιόμετρα μέσα στη βροχή; Για μας είναι παιχνιδάκι να βρούμε από ποιο κοσμηματοπωλείο προέρχεται το δαχτυλίδι, κι αν είναι αγορασμένο ή κλεμμένο, αλλά θέλω να σας δώσω μια ευκαιρία, γιατί πρέπει να ξέρετε πως δε σας θεωρώ άμεσα αναμειγμένη στο έγκλημα. Απλώς, είστε αφελής και κάπως υπερβολικά ρομαντική. Και πώς θα με πείσετε –πώς θα μας πείσετε– ότι εσείς, ένα άτομο ομολογουμένως εύθικτο και σχεδόν συντηρητικό, που φίλοι και γνωστοί σάς φωνάζουν “καλόγρια”, που αποφεύγετε τις ντισκοτέκ επειδή γίνονται έκτροπα, που φτάσατε μέχρι του σημείου να χωρίσετε τον άντρα σας επειδή ήταν “φορτι-

κός», πώς θα μας πείσετε λοιπόν ότι γνωρίσατε τον Γκαίτεν μόλις προχτές, κι ωστόσο την ίδια μέρα τον πήρατε σπίτι σας –άρον άρον– και εκεί, ούτως ειπείν, αποκτήσατε αμέσως τόση οικειότητα μαζί του; Πώς λέγεται αυτό κατά τη γνώμη σας; Κεραυνοδόλος έρωσ; Πάθος; Τρυφερότητα; Όπως βλέπετε, οι αντιφάσεις που υπάρχουν, δεν αφήνουν τις υποψίες μας να διαλυθούν. Και κάτι ακόμη». Ξανάβαλε το χέρι στην τσέπη, κι έβγαλε έναν μεγάλο λευκό φάκελο. Μέσα στο λευκό φάκελο υπήρχε ένας άλλος, πολυτελής, σε παστέλ βιολετί χρώμα, με κρεμ φόδρα, κανονικού μεγέθους. «Αυτός ο φάκελος, που τον βρήκαμε μαζί με το δαχτυλίδι στο συρτάρι του κομοδίνου σας, έχει σφραγιστεί στο Ντύσελντορφ στις έξι το απόγευμα της δωδεκάτης Φεβρουαρίου 1974, και απευθύνεται σε σας. Για τ' όνομα του Θεού!» έκλεισε την αγόρευσή του ο Μπάιτςμέννε. «Αν έχετε φίλο που σας επισκέπτεται κατά καιρούς, όπως τον επισκέπτεσθε κι εσείς, που σας στέλνει γράμματα και σας κάνει δώρα, πείτε το, δεν είναι έγκλημα! Η σχέση αυτή θα είναι εις βάρος σας μόνο αν πρόκειται για τον Γκαίτεν!»

Όλοι οι παριστάμενοι διαπίστωσαν πως η Κατερίνα γνώριζε το δαχτυλίδι, αλλά αγνοούσε την αξία του, και πως αναπόφευκτα θιγόταν πάλι το λεπτό θέμα των κυρίων που την επισκέπτονταν. Μήπως ντρεπόταν βλέποντας να κινδυνεύει η υπόληψή της, ή μήπως έκρινε ότι κινδυνεύει κάποιος άλλος, και δεν ήθελε να τον μπλέξει στην υπόθεση; Κοκκίνισε πάλι –αλλά όχι όπως πρώτα.

Δεν ομολογούσε πως ο Γκαίτεν της έδωσε το δαχτυλίδι, επειδή ήξερε ότι δεν τον έχουν ικανό για μια τόσο ιπποτική χειρονομία; Χωρίς να κοιπιάσει, σχεδόν «πειθήνια», η Κατερίνα συνέχισε την κατάθεσή της: «Είναι αλήθεια ότι στο πάρτυ της κυρίας Βόλτερσχαϊμ χόρεψα αποκλειστικά και παθητικά με τον Λούντβιχ Γκαίτεν, που τον έβλεπα πρώτη φορά στη ζωή μου, και μάλιστα έμαθα το επώνυμό του όταν με ανέκρινε η αστυνομία, την Πέμπτη το πρωί. Μου ενέπνευσε μεγάλη τρυφερότητα, κι εγώ σε κείνον. Κατά τις δέκα έφυγα από το σπίτι της κυρίας Βόλτερσχαϊμ και γύρισα στο δικό μου μαζί με τον Λούντβιχ Γκαίτεν.

»Όσο για την προέλευση του κοσμήματος, δεν μπορώ –ή μάλλον, όχι, διορθώνω: δεν θέλω να δώσω καμιά εξήγηση. Δεν έχει περιέλθει στην κατοχή μου με παράνομο τρόπο, γι' αυτό δεν αισθάνομαι την παραμικρή υποχρέωση να σας εξηγήσω την προέλευσή του. Ο αποστολέας του φακέλου που μου δείξατε, μου είναι άγνωστος. Θα πρέπει να περιείχε μάλλον διαφημιστικά έντυπα, γιατί τον τελευταίο καιρό έχω αρχίσει να γίνομαι γνωστή στους γαστρονομικούς κύκλους. Για το γεγονός ότι μου ταχυδρομήθηκαν διαφημιστικά έντυπα σ' έναν σχετικά ακριβό και πολυτελή φάκελο, χωρίς αποστολέα, δεν έχω να σας δώσω καμιά εξήγηση. Θα ήθελα μόνο να επισημάνω ότι ορισμένες εταιρείες χρησιμοποιούν εντυπωσιακό υλικό».

Όταν τη ρώτησαν τότε γιατί, ειδικά εκείνη την ημέρα,

είχε πάει στην κυρία Βόλτερσχαϊμ με το λεωφορείο, αφού και η ίδια είχε παραδεχτεί ότι της άρεσε πολύ να οδηγεί, η Κατερίνα Μπλουμ τούς είπε πως δεν ήξερε πόσο θα πει, κι έτσι της φάνηκε ασφαλέστερο να μην πάρει το αυτοκίνητό της. Και όταν ερωτήθηκε αν πίνει πολύ κι αν έχει μεθύσει ποτέ, απάντησε πως όχι, πίνει ελάχιστα, και ποτέ δεν της έτυχε να μεθύσει, εκτός μια φορά, με την άδεια του συζύγου της, σε κάποια γιορτή της Φιλαρμονικής, όπου τη μέθυσαν με κάτι σα λεμονάδα με γλυκάνισο, κι αργότερα της εξήγησαν ότι το ποτό αυτό ήταν αρκετά ακριβό, και ιδιαίτερα δημοφιλές στους κύκλους των ανθρώπων που μεθούσαν. Κι όταν της αντέταξαν ότι η εξήγησή της – δηλαδή ο φόβος της να μην παραπιεί – δε στέκει, αφού ποτέ της δεν πίνει πολύ, και της είπαν να παραδεχτεί ότι, όπως δείχνουν όλα, είχε κλείσει ραντεβού με τον Γκαίτεν, και ήξερε πως δε θα χρειαζόταν το αυτοκίνητό της αφού θα επέστρεφε με το δικό του, εκείνη κούνησε αρνητικά το κεφάλι και δήλωσε πως τα πράγματα έχουν ακριβώς όπως τα είπε. Εκείνο το βράδυ είχε μεγάλη διάθεση να πει, αλλά τελικά δεν ήπιε.

Απέμενε να διευκρινιστεί άλλο ένα σημείο πριν απ' το μεσημεριανό διάλειμμα: γιατί δεν είχε καρνέ επιταγών, ούτε κανονικό λογαριασμό στην τράπεζα; Μήπως είχε πουθενά κρυφό λογαριασμό; Όχι, μόνο το διβλιάριο του ταμειευτηρίου. Κάθε ποσόν που περνούσε από τα χέρια της, ακόμη και το πιο ασήμαντο, το 'ριχνε αμέσως στο

δάνειο, γιατί οι τόκοι ήταν τεράστιοι. Ο τόκος του δανείου ήταν σχεδόν διπλάσιος από τον τόκο που θα της έδινε η τράπεζα, κι αν πάλι άνοιγε τρεχούμενο λογαριασμό, δε θα 'χε καθόλου τόκο. Εξάλλου, οι επιταγές ήταν πολύ καθωσπρέπει, χώρια που θα της στοιχίζαν ακριβά. Τα τρέχοντα έξοδά της, για το νοικοκυριό και το αυτοκίνητο, τα πλήρωνε εις ρευστόν.

25

Είναι αναπόφευκτο να δημιουργηθεί εδώ κάποια συμφύρση, κάποια «πίεση» θα λέγαμε, γιατί δεν μπορούμε να εκτρέψουμε και να παροχετεύσουμε ταυτόχρονα όλες τις πηγές, για ν' αποκαλύψουμε διαμιώς την αποξηραμένη επιφάνεια. Επειδή όμως πρέπει ν' αποφύγουμε τις περιττές πιέσεις, οφείλουμε να εξηγήσουμε γιατί και ο Μπάιτς και η Κατερίνα, εκείνη την Παρασκευή το πρωί, μιλούσαν τόσο μαλακά και τρυφερά, και μάλιστα η Κατερίνα έδειχνε λίγο φοβισμένη και ταραγμένη. Είναι βέβαια γεγονός ότι Η ΕΦΗΜΕΡΙΣ, που κάποιο φιλικό χέρι της γειτονιάς την είχε χώσει κάτω απ' την πόρτα της κυρίας Βόλτερσχαϊμ, πλημμύρισε τις δύο γυναίκες με οργή, αγανάκτηση, ντροπή και φόβο, αλλά αμέσως μετά επακολούθησε το τηλεφώνημα με τον Μπλόρντ και τα συναισθήματα αυτά αμβλύνθηκαν. Κι όταν οι δυο τρομοκρατημένες γυναίκες είχαν πια φυλλομετρήσει ΤΗΝ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ και η Κατερίνα έκλεισε το τηλέφωνο με τον Μπλόρνα, κατέφτασε η κυρία Πλέτσερ, που παραδέχτηκε ανοιχτά ότι παρακολουθούσαν το σπίτι της Κατερίνας, κι έτσι ήξερε πως θα τη βρει εδώ, και δυστυχώς έπρεπε να ξαναπάνε γι' ανάκριση –δυστυχώς, μαζί με την κυρία Βόλτερσχαϊμ– οπότε ο τρόμος ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ υποχώρησε κάπως μπροστά στον ανυπόκριτο και ευθύ τρόπο της κυρίας Πλέτσερ, και η Κατερίνα ξαναθυμήθηκε κάτι που την είχε γεμίσει ευτυχία, αλλά ως τώρα το απωθούσε: ο Λούντβιχ της είχε τηλεφωνήσει αργά τη νύχτα, και μάλιστα από εκεί! Της μίλησε πολύ γλυκά, και δεν του είπε τίποτα για την περιπέτειά της, για να μη νομίζει πως αυτός την έβαλε σε τέτοιους μπελάδες. Ερωτόλογα δεν αντάλλαξαν –του τα είχε απαγορεύσει από τότε που την πήγαινε σπίτι της με το αυτοκίνητό του. Όχι, όχι, ήταν μια χαρά, και ασφαλώς προτιμούσε να βρίσκεται κοντά του, για πάντα, ή έστω για πολύ, α, ναι, αιώνια θα 'ταν το καλύτερο, και τώρα τις απόκριες θα φροντίσει να ξεκουραστεί, και ποτέ, ποτέ πια δε θα χορέψει μ' άλλον άντρα, μόνο μαζί του, και μόνο λατινοαμερικάνικα, και πώς τα περνάει εκεί που είναι; Είχε ταχτοποιηθεί, όλα εντάξει, κι αφού του απαγόρευε να μιλήσει γι' αγάπη, ήθελε απλώς να της πει ότι τη συμπαθεί πάρα μα πάρα πολύ, και μια μέρα –ακόμα δεν ξέρει ποτέ, μπορεί σε μήνες, ή και σ' ένα δυο χρόνια, θα την πάρει να φύγουν, αλλά δεν ξέρει για πού. Και τα λοιπά και τα λοιπά, όπως ψιλοκουβεντιάζουν στο τηλέφωνο δυο

άνθρωποι που αισθάνονται μεγάλη τρυφερότητα ο ένας για τον άλλο, χωρίς το παραμικρό υπονοούμενο που να παραπέμπει σε στενότερες επαφές, και ασφαλώς χωρίς λέξη για το γεγονός που είχε περιγραφεί τόσο χοντρά από τον Μπάιτομέννε –ή, όπως φαίνεται ολοένα και πιθανότερο, από τον Χαχ. Έμειναν μόνο σ' αυτά: στα τρυφερά λόγια που ανταλλάσσονται σε παρόμοιες περιστάσεις. Το τηλεφώνημα κράτησε κάμποσο. Δέκα λεπτά. Ίσως και παραπάνω, είπε η Κατερίνα στην Έλση. Όσο για το λεξιλόγιο των δύο ερωτευμένων, ο αναγνώστης ας φανταστεί κάποιες σύγχρονες κινηματογραφικές ταινίες, όπου πολλά, και μάλιστα φαινομενικά άσχετα, λέγονται στο τηλέφωνο, συχνά από μεγάλες αποστάσεις.

Το τηλεφώνημα αυτό ήταν όμως αιτία και για τον καλοσυνάτο και μαλακό τρόπο του Μπάιτομέννε, που φαινόταν άξαφνα χαλαρωμένος. Και μολονότι εκείνος υποπευόταν γιατί η Κατερίνα είχε πάψει να 'ναι τόσο πεισματάρη και απότομη, η ίδια δε φαντάστηκε ούτε προς στιγμήν πως η χαρά του Μπάιτομέννε οφειλόταν στο γεγονός αυτό, αν και για διαφορετικούς λόγους. (Το αξιοπρόσεχτο και αξιοσημείωτο γεγονός που προαναφέρθηκε, πρέπει να μας παροτρύνει να τηλεφωνούμε συχνότερα, εν ανάγκη και χωρίς τρυφερά ψιθυρίσματα, γιατί ποτέ δεν ξέρουμε ποιον μπορεί να κάνουμε ευτυχισμένο μ' ένα τηλεφώνημα.) Ο Μπάιτομέννε γνώριζε όμως και την αιτία του εκνευρισμού της Κατερίνας, γιατί είχε υπόψη του άλλο ένα τηλεφώνημα, ανώνυμο αυτή τη φορά.

Ο αναγνώστης παρακαλείται να μην αναζητήσει τις πηγές των εμπιστευτικών πληροφοριών που περιέχονται στο κεφάλαιο τούτο: στην πραγματικότητα, είναι απλώς μια ρωγμή στο ερασιτεχνικό χωματένιο φράγμα κάποιας δεξαμενής, που επιτρέπει μια μικρή διαρροή, πριν το φράγμα καταρρεύσει εντελώς και χαθεί κάθε πίεση.

26

Προς αποφυγήν παρεξηγήσεων, πρέπει να δηλώσουμε πως και η Έλση Βόλτερσχαϊμ και –φυσικά– ο Μπλόρντα, γνώριζαν ότι η Κατερίνα είχε εκτεθεί ανεπανόρθωτα βοηθώντας τον Γκαίτεν να το σκάσει απαρατήρητος από το διαμέρισμά της: αφού του διευκόλυνε την απόδρασή του, ήταν αναγκαστικά συνεργός σε ορισμένες αξιόποινες πράξεις, αν και όχι στις αληθινές! Η Έλση Βόλτερσχαϊμ της το 'πε ορθά κοφτά πριν έρθει η κυρία Πλέτσερ για να τις πάρει, και ο Μπλόρντα, με την πρώτη ευκαιρία, της επέστησε την προσοχή στο αξιόποιντο της πράξης της. Δεν πρέπει επίσης να αποκρύψουμε τί είπε η Κατερίνα στην κυρία Βόλτερσχαϊμ σχετικά με τον Γκαίτεν: «Θεέ μου! Όλη μου τη ζωή αυτών περιμένα, κι είμαι έτοιμη να τον παντρευτώ και να του κάνω παιδιά, έστω κι αν χρειαστεί να περιμένω χρόνια για να δγει απ' τη φυλακή!»

27

Θα μπορούσε να πει κανείς πως η ανάκριση της Κατερίνας Μπλουμ κλείνει εδώ. Απλώς, της υπενθύμισαν πως είναι στη διάθεση της αστυνομίας, μήπως και χρειαστεί να διασταυρώσουν την κατάθεσή της με τις καταθέσεις των άλλων προσκεκλημένων της Βόλτερσχαϊμ. Συγκεκριμένα, απέμενε να διευκρινιστεί ένα ζήτημα, που είχε αρκετά μεγάλη σημασία μέσα στη θεωρία του Μπάιτσομένε περί προσυμφωνημένης συνάντησης και συνωμοσίας: Από πού κι ως πού βρέθηκε στο σπίτι της κυρίας Βόλτερσχαϊμ ο Λούντβιχ Γκαίτεν;

Είπαν στην Κατερίνα Μπλουμ πως, αν θέλει, είναι ελεύθερη να γυρίσει σπίτι της, ή να περιμένει κάπου, αλλά εκείνη αρνήθηκε: δήλωσε πως το διαμέρισμά της δεν την ενδιέφερε πια, και προτιμούσε να επιστρέψει στο κελί της ώσπου να τελειώσει η ανάκριση της κυρίας Βόλτερσχαϊμ, για να την πάρει να φύγουν μαζί. Και μόνο εκείνη τη στιγμή, η Κατερίνα έβγαλε απ' την τσάντα της τα δύο φύλλα ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ, και τους ρώτησε αν το Κράτος –έτσι ακριβώς το διατύπωσε– μπορεί να κάνει τίποτα για να την προστατέψει απ' αυτή τη λάσπη, και να της αποκαταστήσει τη χαμένη αξιοπρέπεία της. Τώρα πια ήξερε πολύ καλά πως η ανάκρισή της ήταν απόλυτα δικαιολογημένη, αν και αδυνατούσε να καταλάβει σε τί θα τους διαφώτιζαν κάποιες «λεπτές ιδιωτικές λεπτομέρειες», και πάντως δεν μπορούσε να εξηγήσει πώς έφτα-

σαν ως ΤΗΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ κάποια στοιχεία από την ανάκριση –π.χ. το θέμα των επισκεπτών– και πώς δημοσιεύτηκαν τόσο αναληθείς και διαστρεβλωμένες απόψεις για το άτομό της. Επενέθη τότε ο εισαγγελέας Χαχ και της είπε πως το ενδιαφέρον του κοινού για την υπόθεση Γκαίτεν ήταν τεράστιο, και γι' αυτό έπρεπε να δοθεί κάποιο δελτίο στις εφημερίδες· συνέντευξη Τύπου δεν είχε γίνει ακόμη, αλλά δε θα 'ταν εύκολο να την αποφύγουν για πολύ, μετά την αναστάτωση και τον πανικό που είχε προκαλέσει η απόδραση του Γκαίτεν –την οποία απόδραση είχε διευκολύνει η ίδια η Κατερίνα. Εξάλλου, η γνωριμία της με τον Γκαίτεν την είχε κάνει «πρόσωπο της ημέρας», και κατά συνέπεια αντικείμενο δικαιολογημένου ενδιαφέροντος. Για τα όσα ψευδή και συκοφαντικά αναγράφονταν στις εφημερίδες, ήταν ελεύθερη να υποβάλει μήνυση, κι αν προέκυπτε πως «διαρρέουν» πληροφορίες από τους ανακριτικούς κύκλους, τότε και αυτοί, και να είναι βέβαιη, θ' ασκούσαν δίωξη κατ' αγνώστων και θα τη βοηθούσαν να βρει το δίκιο της. Στο τέλος, η Κατερίνα Μπλουμ οδηγήθηκε στο κρατητήριο, αλλά τώρα πια δεν της έβαλαν φρουρούς. Η νεαρή αστυνομικός Ρενάτε Τσύνταχ, που έμεινε μαζί της όλη, ανέφερε αργότερα πως όλο αυτό το διάστημα – σχεδόν δυόμισι ώρες– η Κατερίνα Μπλουμ διάβαζε και ξαναδιάβαζε τα δύο ρεπορτάζ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ. Δε θέλησε ούτε τσάι ούτε σάντουιτς ούτε τίποτα, αλλά ο τρόπος της δεν ήταν επιθετικός –«θα τον έλεγα μάλλον φιλι-

κό και απαθή». Κάθε προσπάθεια της Ρενάτε Τσύνταχ να την αποσπάσει, με συζητήσεις για μόδες, κινηματογράφο και χορούς, έπεσε στο κενό.

Τότε, είπε, για να βοηθήσει την Μπλουμ, που φαινόταν τόσο θυμισμένη στην ανάγνωση ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ, ανέθεσε στο συνάδελφο Χύφτεν να την επιβλέπει, κι αυτή πήγε να της φέρει απ' το αρχείο αποκόμματα άλλων εφημερίδων, που μιλούσαν εντελώς ψυχρά και αντικειμενικά για τη σύλληψη και την ανάκρισή της, καθώς και για τον πιθανό ρόλο της στην ιστορία. Ήταν σύντομες ειδήσεις, από τρίτες και τέταρτες σελίδες, που δεν ανέφεραν ούτε καν ολόκληρο το όνομα της Μπλουμ, αλλά έκαναν λόγο για κάποια Κατερίνα Μπ., οικιακή βοηθό. Π.χ. η *Επιθεώρηση* είχε μόνο ένα κειμενάκι, κάπου δέκα αράδες, φυσικά χωρίς φωτογραφία, σχετικά με την ατυχή ανάμειξη ενός απόλυτα αθώου ατόμου. Τα αποκόμματα, περίπου δεκαπέντε τον αριθμό, δε φάνηκαν να την παρηγορούν, και αρκέστηκε μόνο να πει: «Ποιος τα διαβάξει αυτά; Εμένα όλοι οι γνωστοί μου παίρνουν ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ!»

Προκειμένου να διευκρινιστεί η παρουσία του Γκαίτεν στο χορό της Βόλτερσχαϊμ, το πρώτο πρόσωπο που ανακρίθηκε ήταν βεβαίως η ίδια η κυρία Βόλτερσχαϊμ, και

από την πρώτη κιόλας στιγμή όλοι διαπίστωσαν καθαρά πως η στάση της απέναντι στις ανακριτικές αρχές ήταν, αν μη εχθρική, πάντως εχθρικότερη από της Μπλουμ. Κατέθεσε πως ήταν γεννημένη το 1930, δηλαδή σαράντα τεσσάρων ετών, ανύπαντρη, οικονόμος το επάγγελμα, αλλά χωρίς δίπλωμα. Πριν περάσουν στο κυρίως θέμα, η Βόλτερσχαϊμ, «με τρόπο εντελώς ξερό και ασυγκίνητο, που ωστόσο έκρυβε περισσότερη αγανάκτηση απ' όλες τις φωνές και τις βρισιές του κόσμου», τους δήλωσε τη γνώμη της για την αντιμετώπιση της Κατερίνας Μπλουμ από ΤΗΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ, καθώς και για το ότι, προφανώς, οι ίδιοι έδιναν σε τέτοιες φυλλάδες πληροφορίες από την ανάκριση. Ήξερε βέβαια πως ήταν ανάγκη να εξεταστεί ο ρόλος της Κατερίνας, αλλά αναρωτιόταν αν αυτό τους έδινε το δικαίωμα «να καταστρέψουν τη ζωή μιας νέας κοπέλας» όπως την κατέστρεφαν τώρα δα. Την Κατερίνα την ήξερε από τότε που γεννήθηκε, και χτες, πρώτη φορά, την είχε δει να καταρρέει, και δεν περνιέται βέβαια για ψυχολόγος, αλλά να, την τρομάζει η αδιαφορία της Κατερίνας για το διαμέρισμά της, που ως τώρα το αγαπούσε πολύ, κι είχε δουλέψει χρόνια για να το αποκτήσει.

Δεν ήταν εύκολο να σταματήσουν το κατηγορητήριο της Βόλτερσχαϊμ, αλλά κάποια στιγμή ο Μπαίτομμέννε έχασε την υπομονή του, την έκοψε, και της είπε έξω απ' τα δόντια πως και αυτή είναι ένοχη, αφού δέχτηκε στο σπίτι της τον Γκαίτεν, οπότε η Βόλτερσχαϊμ του απάντη-

σε πως δε γνώριζε ούτε τ' όνομά του, και πως δεν της είχε συστηθεί μόνος του, ούτε της τον σύστησε κανείς. Ήξερε μόνο ότι εκείνη την Τετάρτη, κατά τις εφτάμισι, ο Γκαίτεν ήρθε στο πάρτυ μαζί με τη Χέρτα Σόυμел και τη φίλη της την Κλάουντια Στερν, που τη συνόδευε ένας άγνωστος ντυμένος σεΐχης· αργότερα το ίδιο βράδυ, ο άγνωστος, που όπως άκουσε τον έλεγαν Καρλ, άρχισε να φέρεται αλλόκοτα. Για προσunenνομημένη συνάντηση με τον Γκαίτεν δεν μπορούσε να γίνει λόγος, ίσαμε σήμερα δεν είχε ξανακούσει τ' όνομά του, κι ωστόσο τη ζωή της Κατερίνας τη γνώριζε ως την παραμικρή της λεπτομέρεια. Όταν όμως της μίλησαν για τις «μυστηριώδεις διαδρομές» που είχε αποκαλύψει η Κατερίνα στην κατάθεσή της, ομολόγησε ότι τις αγνοεί, κι έτσι ο ισχυρισμός της πως γνώριζε και την παραμικρή λεπτομέρεια γύρω απ' τη ζωή της Κατερίνας κλονίστηκε σοβαρά. Όσο για τους επισκέπτες, τα σάστισε και είπε πως αφού η Κατερίνα δε θέλησε να τους πει τίποτα σχετικά, αρνείται να μιλήσει κι αυτή, και μόνο ένα τους λέει: ο εν λόγω κύριος ήταν μια «γελοία ιστορία», και «λέγοντας γελοία, δεν εννοώ την Κατερίνα, αλλά τον επισκέπτη». Αν η Κατερίνα τής το επιτρέψει, θα τους πει όλα όσα ξέρει, αλλά κατά τη γνώμη της οι «διαδρομές» δεν είχαν καμιά σχέση με τον κύριο. Ναι, ο κύριος πράγματι υπήρχε, αλλά διστάζει να τους πει περισσότερα, για να μην τον γελοιοποιήσει εντελώς, και πάντως ο ρόλος της Κατερίνας ήταν άμεμπτος και στις δύο περιπτώσεις –του Γκαίτεν και του επισκέ-

πη. Η Κατερίνα ήταν ανέκαθεν εργατική κοπέλα, σοβαρή, κάπως συνεσταλμένη, ή μάλλον φοβισμένη, και μικρή ήταν θρήσκα και εκκλησιαζόταν ταχτικά. Όμως η μάνα της, που καθάριζε την εκκλησία του Γκέμελσμπροϊχ, είχε εκτεθεί πολλές φορές με την ανάρμοστη συμπεριφορά της, και κάποτε μάλιστα την έπιασαν να πίνει το κρασί της Θείας Ευχαριστίας μέσα στο ιεροφυλάκιο, παρέα με το νεωκόρο. Τα φούσκωσαν τότε, μίλησαν για «όργια» και για σκάνδαλο, κι ο πάστορας, που είχε μαθήτριά την Κατερίνα, άρχισε να την κακομεταχειρίζεται. Ναι, η κυρία Μπλουμ, η μητέρα της Κατερίνας, ήταν άστατος χαρακτήρας και κατάντησε αλκοολική, αλλά αν σκεφτείτε τον άντρα της, τον πατέρα της Κατερίνας, που όλο αρρώσταινε και γκρίνιαζε, κι είχε γυρίσει από τον πόλεμο μισερός, θα καταλάβετε καλύτερα και την απελπισία της μάνας της και, γιατί όχι; το παραστράτημα του αδελφού της. Η Βόλτερσχαϊμ γνώριζε επίσης από πρώτο χέρι την ιστορία του άτυχου γάμου, και μάλιστα είχε αποτρέψει εγκαίρως την Κατερίνα, γιατί ο Μπρέτλοχ –και να τη συγχωρούν για την έκφραση– ήταν ένας κωλογλείφτης και μισός, που έκανε τούμπες μπροστά σε κάθε είδους εξουσία, κοσμική και εκκλησιαστική, και η υποκρισία του καταντούσε εμετική. Κατά τη γνώμη της, ο πρόωρος γάμος της Κατερίνας ήταν μια φυγή από το άθλιο οικογενειακό της περιβάλλον, και είναι πασιφανές πόσο προόδευσε όταν απαλλάχτηκε απ' το σπίτι της κι απ' τον επιπόλαιο γάμο της. Για την επαγγελματι-

κή της επάρκεια δε χωρούσε καμιά αμφιβολία, και μπορεί να τους τη θεβαιώσει, όχι μόνο προφορικά, αλλά και εγγράφως αν χρειαστεί, ως μέλος της εξεταστικής επιτροπής του Επαγγελματικού Επιμελητηρίου. Τώρα που σε όλες τις συγκεντρώσεις, ιδιωτικές και δημόσιες, επικρατεί «μπουφεδομανία», αν μπορούμε να την πούμε έτσι, υπάρχουν πολλές ευκαιρίες γι' ανθρώπους σαν την Κατερίνα Μπλουμ, άρτια εκπαιδευμένους στην οργάνωση, τον προϋπολογισμό και την καλαισθητή παρουσίαση τέτοιων γευμάτων. Αν όμως δε βρει το δίκιο της απ' ΤΗΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ, μαζί με το ενδιαφέρον της για το διαμέρισμα, θα χάσει και το ενδιαφέρον για τη δουλειά της. Στο σημείο αυτό διέκοψαν την κατάθεση της Βόλτερσχαϊμ για να την πληροφορήσουν πως «η ποινική δίωξη κάποιων, αναμφιδότως επιλήψιμων μορφών δημοσιογραφίας» δεν είναι αρμοδιότητα ούτε του εισαγγελέως ούτε της αστυνομίας. Η ελευθερία του Τύπου δεν είναι παίξε γέλασε, και να είναι βέβαιη πως, αν η Κατερίνα τους μηνύσει, η δικαιοσύνη θα κάνει το καθήκον της, κι αν προκύψουν στοιχεία, θ' ασκηθεί δίωξη κατ' αγνώστων για παράνομη πληροφόρηση. Τότε ο νεαρός εισαγγελέας, ο δόκτωρ Κόρτεν, ξεσπάθωσε παθιασμένα υπέρ της ελευθεροτυπίας και του δημοσιογραφικού απορρήτου, και τόνισε πως όποιος προσέχει τις παρέες του, δε δίνει αφορμή στον Τύπο να τον σχολιάσει.

Γιατί όλη αυτή η ιστορία –η εμφάνιση του Γκαίτεν και του μυστηριώδους Καρλ που είχε ντυθεί σείχης– μας

αφήνει να συμπεράνουμε πως στις κοινωνικές συναναστροφές επικρατεί μια πολύ περιεργή επιπολαιότητα, και ο δόκτωρ Κόρτεν αδυνατεί να καταλάβει ορισμένα πράγματα, αλλά περιμένει να διαφωτιστεί από την ανάκριση των δύο αφορώμενων κυριών. Και πάντως, η κατηγορία θα βαρύνει και την κυρία Βόλτερσχαϊμ, γιατί δεν υπήρξε καθόλου προσεχτική στην επιλογή των καλεσμένων της. Η κυρία Βόλτερσχαϊμ είπε τότε πως δε δέχεται νουθεσίες από ανθρώπους κατά πολύ νεότερους της, και εξήγησε κατηγορηματικά πως όταν κάλεσε τις δυο κοπέλες, τους είπε να φέρουν και καβαλιέρους, και κατά τα άλλα δε συνήθιζε να ζητάει ταυτότητα και πιστοποιητικό ποινικού μητρώου από φίλους φίλων της. Στο σημείο αυτό την επέπληξαν και της συνέστησαν να είναι πιο προσεχτική, γιατί ο εισαγγελεύς δόκτωρ Κόρτεν μιλούσε από θέσεως, και η ηλικία του δεν είχε απολύτως καμιά σημασία. Εξάλλου, ερευνούσαν εδώ μια σοβαρή και δύσκολη, αν μη τη δυσκολότερη, περίπτωση οργανωμένης τρομοκρατίας, στην οποία ήταν αποδεδειγμένα μπλεγμένος ο Γκαίτεν. Ας αφήνε λοιπόν τον εκπρόσωπο του Κράτους να επιλέξει μόνος του τις λεπτομέρειες και τις νουθεσίες που ο ίδιος θεωρούσε σκόπιμες. Όταν την ξαναρώτησαν αν Γκαίτεν και επισκέπτης ήταν ένα και το αυτό πρόσωπο, η Βόλτερσχαϊμ είπε ότι το αποκλείει κατηγορηματικά. Όταν όμως τη ρώτησαν αμέσως μετά αν γνώριζε προσωπικά τον «επισκέπτη», αν τον είδε ποτέ ή τον συνάντησε τυχαία, αναγκάστηκε να το διαψεύσει,

και επειδή αποδείχτηκε πως αγνοούσε μια τόσο σημαντική προσωπική λεπτομέρεια της Κατερίνας, σαν τις μυστηριώδεις διαδρομές με το αυτοκίνητο, η ανάκρισή της χαρακτηρίστηκε μη ικανοποιητική, και την άφησαν ελεύθερη προς το παρόν, «εκφράζοντας τη δυσαρέσκειά τους». Πριν όμως βγει από το ανακριτικό γραφείο, καταφανώς θυμωμένη, ζήτησε να γραφτεί στα πρακτικά πως ο μυστηριώδης Καρλ που ήταν ντυμένος σείχης, της φάνηκε τουλάχιστον το ίδιο ύποπτος με τον Γκαίτεν: συγκεκριμένα, κάθε τόσο κλεινόταν στο μπάνιο και παραιμιλούσε, κι έπειτα εξαφανίστηκε χωρίς να τη χαιρετήσει.

29

Εξετάστηκε έπειτα η δεκαεφτάχρονη πωλήτρια Χέρτα Σόυμελ, που είχε φέρει τον Γκαίτεν στο πάρτυ. Ήταν ολοφάνερα σαστισμένη, είπε πως δεν είχε ποτέ παρτίδες με την αστυνομία, αλλά έπειτα τους έδωσε μια αρκετά πειστική εξήγηση για τη γνωριμία της με τον Γκαίτεν. «Μένω σε μια γκαρσονιέρα» κατέθεσε, «μαζί με τη φίλη μου Κλάουντια Στερν, που εργάζεται σε εργοστάσιο σοκολατοποιίας. Και οι δύο καταγόμαστε από το Όφτερσμπροϊχ του Κούιρ, και είμαστε μακρινές συγγενείς της κυρίας Βόλτερσχαϊμ καθώς και της Κατερίνας Μπλουμ». (Η Σόυμελ θέλησε να τους εξηγήσει ακριβέστερα τι εί-

δους μακρινή συγγένεια υπήρχε, και ανέφερε κάποιους παππούδες τους που ήταν ξαδέλφια, αλλά η ανάκριση δε χρειαζόταν λεπτομερή χαρακτηρισμό της συγγενείας, και αρκέστηκε στην έκφραση «μακρινή».) Την κυρία Βόλτερσχαϊμ τη φωνάζουμε θεία, και θεωρούμε την Κατερίνα ξαδέλφη μάς. Εκείνο το βράδυ της Τετάρτης, στις 20 Φεβρουαρίου του 1974, η Κλάουντια κι εγώ βρισκόμαστε σε δύσκολη θέση. Είχαμε υποσχεθεί στη θεία Έλση να φέρουμε και τους φίλους μας στο παρτάκι της, γιατί αλλιώς δε θα 'χαμε αρκετούς καβαλιέρους. Όμως ο φίλος μου, που υπηρετεί στο στρατό, και συγκεκριμένα στο τάγμα σκαπανέων, είχε μπει άλλη μια φορά –ξαφνικά, ως συνήθως– αγγαρεία, και παρόλο που τον συμβούλεψα να το σκάσει, δεν κατάφερα να τον μεταπείσω, γιατί το είχε σκάσει ήδη πολλές φορές, και φοβόταν μην τον πάνε πειθαρχείο. Ο φίλος της Κλάουντια ήταν τόσο μεθυσμένος απ' το μεσημέρι, που αναγκαστήκαμε να τον βάλουμε στο κρεβάτι. Αποφασίσαμε λοιπόν να πάμε στο Καφέ Πολκ, για να μη γίνουμε ρεζίλι στη θεία Έλση. Τώρα τις απόκριες, το Καφέ Πολκ έχει μεγάλη κίνηση, μπαινοβγαίνει πολύς κόσμος πριν και μετά τους χορούς και τις συγκεντρώσεις, κι είναι σίγουρο πως θα βρεις πολλούς νεαρούς. Εκείνη την Τετάρτη το απόγευμα, το γλέντι είχε ανάψει στο Καφέ Πολκ. Με ζήτησε δυο φορές σε χορό ένας νεαρός, που τώρα μόλις πληροφορούμαι πως λέγεται Λούντβιχ Γκαίτεν και είναι επικηρυγμένος εγκληματίας, και στο δεύτερο χορό τον ρώτησα αν

έχει κέφι να με συνοδέψει σ' ένα πάρτυ. Χάρηκε, και δέχτηκε αμέσως. Μου είπε πως ήταν περαστικός απ' την πόλη, πως δεν είχε πού να μείνει κι ούτε ήξερε τι θα κάνει το βράδυ, και γι' αυτό θα με συνόδευε ευχαρίστως. Τη στιγμή που έκλεινα ραντεβού με τον εν λόγω Γκαίτεν, η Κλάουντια χόρευε παραδίπλα μ' ένα σείχη, και πρέπει να μ' άκουσαν, γιατί ο σείχης, που αργότερα έμαθα πως λεγόταν Καρλ, ρώτησε αμέσως την Κλάουντια με κωμικό παράπονο αν υπάρχει και γι' αυτόν μια τσοηδά θεσούλα στο πάρτυ, γιατί είναι μόνος του και δεν έχει πού να πάει. Έτσι, πετύχαμε το σκοπό μας, και σε λίγο, με το αμάξι του Λούντβιχ –θέλω να πω, του κυρίου Γκαίτεν– φτάσαμε στο σπίτι της θείας Έλσης. Είχε μια Πόρσε, στριμωχτήκαμε για να μπούμε κι οι τέσσερις, αλλά η απόσταση ήταν μικρή. Στο ερώτημα αν η Κατερίνα Μπλουμ γνώριζε πως θα πηγαίναμε στο Καφέ Πολκ, απαντώ ναι. Το πρωί της είχα τηλεφωνήσει στο σπίτι του δικηγόρου Μπλόρνα όπου εργάζεται, και της είπα πως η Κλάουντια κι εγώ θ' αναγκαστούμε να έρθουμε μόνες μας, αν δε βρούμε καβαλιέρο. Της είπα επίσης πως ίσως πάμε να ψαρέψουμε κανέναν στο Καφέ Πολκ. Αντέδρασε έντονα, και είπε πως είμαστε αφελείς και επιπόλαιες. Η Κατερίνα είναι πολύ μυστήρια σε τέτοια ζητήματα, γι' αυτό παραξενεύτηκα βλέποντάς την να ρίχνεται αμέσως στον Γκαίτεν. Όλο το βράδυ χόρευε μαζί του, λες και τον ήξερε μια ζωή».

Η κατάθεση της Χέρτα Σόυμελ επιβεβαιώθηκε σχεδόν κατά λέξη από τη φίλη της την Κλάουντια Στερν. Μόνο σε ένα σημείο προέκυψε αντίφαση, αλλά ήταν επουσιώδης. Συγκεκριμένα, δεν είχε χορέψει δύο αλλά τρεις φορές με το σείχη Καρλ, γιατί ο Καρλ την είχε σηκώσει να χορέψουν πολύ πριν πλευρίσει ο Γκαίτεν τη Χέρτα. Και η Κλάουντια Στερν είπε επίσης πως παραξενεύτηκε βλέποντας τη σεμνότυφη Κατερίνα Μπλουμ, να πιάνει τόσο γρήγορα γνωριμία με τον Γκαίτεν, και μάλιστα τόσο «στενή»!

Χρειάστηκε να ανακριθούν άλλα τρία άτομα που είχαν πάει στο ίδιο πάρτυ. Ο ευκατάστατος υφασματέμπορος Κόνραντ Μπάιτερος, πενήντα έξι ετών, φίλος της κυρίας Βόλτερσχαϊμ, και ο Γκέοργκ Πλότεν με τη σύζυγό του Χέντβιχ, σαράντα δύο και τριάντα έξι ετών αντιστοίχως, υπάλληλοι του δήμου. Και οι τρεις περιέγραψαν ομόφωνα τη βραδιά, από την άφιξη της Κατερίνας Μπλουμ, ως την είσοδο της Χέρτα Σόυμελ με τον Λούντβιχ Γκαίτεν, και της Κλάουντια Στερν που συνοδευόταν από τον σείχη Καρλ. Τα είχαν περάσει καλά, χόρεψαν, κουβέντιασαν, και ο Καρλ αποδείχτηκε ιδιαίτερα πνευματώδης.

Για τον Γκέοργκ Πλότεν, το μόνο ενοχλητικό –αν δέβαια μπορούμε να το πούμε έτσι, γιατί δεν ήταν διόλου ενοχλητικό για τους δύο ενδιαφερόμενους– ήταν «η ολοκληρωτική μονοπώληση της Κατερίνας Μπλουμ από τον Λούντβιχ Γκαίτεν». Το γεγονός αυτό έδωσε στη βραδιά μια σοβαρότητα, ή μάλλον μια επισημότητα, που δεν ταιριάζει και τόσο στα αποκριάτικα ξεφαντώματα. Ωστόσο, η κυρία Χέντβιχ Πλότεν κατέθεσε πως, μόλις έφυγε η Κατερίνα με τον Λούντβιχ, και η ίδια πήγε στην κουζίνα για παγάκια, πρόσεξε τον σείχη Καρλ που μιλούσε μόνος του μέσα στο μπάνιο. Επιπλέον, ο εν λόγω Καρλ έφυγε αμέσως μετά, χωρίς να πει ούτε μια καληνύχτα, όπως ήταν το σωστό.

Η Κατερίνα Μπλουμ, που κλήθηκε για συμπληρωματική ανάκριση, επιβεβαίωσε την τηλεφωνική συνομιλία της με τη Χέρτα Σόυμελ, αλλά αρνήθηκε, όπως και πριν, πως είχε προσυμφωνήσει τη συνάντησή της με τον Γκαίτεν. Και τότε ο νεότερος από τους δύο εισαγγελείς, ο δόκτωρ Κόρτεν –και όχι πια ο Μπάιτερμάννε– της είπε ότι είναι καιρός να ομολογήσει: μετά το τηλεφώνημά της με τη Χέρτα Σόυμελ, της είχε τηλεφωνήσει ο Γκαίτεν, κι εκείνη, με μια πολύ έξυπνη μανούβρα, τον έστειλε στο Καφέ Πολκ για να πιάσει κουβέντα με τη Σόυμελ, και να συ-

ναντήσει έπειτα, δήθεν τυχαία, την Κατερίνα στο σπίτι της Βόλτερσχαϊμ. Δε θα δυσκολευόταν καθόλου να γνωρίσει τη Σόυμελ, που ήταν εκρηκτική ξανθιά, και ντυνόταν πολύ φανταχτερά. Η Κατερίνα Μπλουμ, τον άκουσε εντελώς απαθής, και κούνησε αρνητικά το κεφάλι, σφίγγοντας πάντα με το δεξί της χέρι τα δύο φύλλα ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ. Στο τέλος, της είπαν πως μπορεί να πηγαίνει, κι έφυγε από την Ασφάλεια μαζί με την κυρία Βόλτερσχαϊμ και το φίλο της, τον Κόνραντ Μπάιτερς.

33

Αργότερα, όταν ξανασυζήτησαν τις ενυπόγραφες καταθέσεις και τις έψαξαν για ενδεχόμενα κενά, ο δόκτωρ Κόρτεν έθιξε ένα άλλο πρόβλημα: Δε θα 'πρεπε ίσως να καταβάλουν κάθε δυνατή προσπάθεια για να συλλάβουν το μυστηριώδη σείχη που λεγόταν Καρλ, και να ερευνησουν τον εξαιρετικά σκοτεινό ρόλο του στην όλη υπόθεση; Πρόσθεσε επίσης πως μένει κατάπληκτος από την παντελή απουσία αστυνομικών μέτρων για την ανεύρεση του εν λόγω «Καρλ». Στο κάτω κάτω, και ο Καρλ είχε ξεφυτρώσει στο Καφέ Πολκ μαζί με τον Γκαίτεν, και κατάφερε να προσκληθεί στο πάρτυ, και πάντως ο ρόλος του φαινόταν (τουλάχιστον στον Κόρτεν) πολύ μυστηριώδης, αν όχι και ύποπτος.

Τότε όλοι οι παριστάμενοι έβαλαν τα γέλια –χαμογέ-

λασε μάλιστα ως και η αστυνομικός Πλέτσερ, που ήταν κατά κανόνα πολύ συγκρατημένη. Όσο για τη γραμματέα, την κυρία Άννα Λόκστερ, ξέσπασε σε τόσο βροντερά χάχανα, που ο Μπάιτς μόνον αναγκάστηκε να την επαναφέρει στην τάξη. Όμως ο Κόρτεν δεν μπήκε ούτε τώρα στο νόημα, κι έτσι ανέλαβε να του εξηγήσει ο συνάδελφός του, ο δόκτωρ Χαχ. Μα δεν κατάλαβε λοιπόν, ή έστω δεν του έκανε εντύπωση, πως ο επιθεωρητής Μπάιτς μόνον παρέκαμπτε σκοπίμως το θέμα του σείχη, και το αντιπαρερχόταν άνευ σχολίων; Ήταν φως φανάρι πως επρόκειτο «για δικό μας άνθρωπο», κι όταν δήθεν παραμιλούσε στο μπάνιο, έδινε απλώς αναφορά –πολύ αδέξια, ομολογουμένως– μ' ένα μικροπομπό στους συναδέλφους του, για ν' ακολουθήσουν τον Γκαίτεν και την Μπλουμ, της οποίας τη διεύθυνση είχαν εξακριβώσει στο μεταξύ. «Και θα αντιλαμβάνεσθε ασφαλώς, κύριε συνάδελφε, ότι τώρα τις απόκριες, για ευνοήτους λόγους, η στολή του σείχη προσφέρεται περισσότερο από του καουμπόη λ.χ.». «Φυσικά» πρόσθεσε ο Μπάιτς μόνον, «γνωρίζαμε εκ των προτέρων πως οι απόκριες διευκολύνουν την εξαφάνιση των κακοποιών στοιχείων, και πως θα δυσκολευτούμε ν' ακολουθήσουμε τα ίχνη τους, αλλά τον Γκαίτεν τον παρακολουθούσαμε ήδη τριάντα έξι ώρες, δήμα προς δήμα. Ο Γκαίτεν λοιπόν, που δεν ήταν μεταμφιεσμένος, διανυκτέρευσε σ' ένα λεωφορείο Φόλκσβάγκεν, σε κάποιο πάρκινγκ απ' όπου έκλεψε ύστερα την Πόρσε· το πρωί πήγε σ' ένα καφενείο, και

εκεί, συγκεκριμένα στην τουαλέτα, ξυρίστηκε και άλλαξε. Δεν τον χάσαμε ούτε λεπτό απ' τα μάτια μας: τον είχαμε από κοντά καμιά δεκαριά δικοί μας, μεταμφιεσμένοι σε σείχηδες, καουμπόηδες και ταυρομάχους, όλοι εφοδιασμένοι με μικροπομπούς, και έτοιμοι να αναφέρουν και την παραμικρή απόπειρα επαφής, ενώ κατά τα άλλα παρίσταναν τους ξενυχτισμένους γλεντζέδες. Συλλάβαμε αμέσως όλα τα πρόσωπα με τα οποία ήρθε σε επαφή ο Γκαίτεν, και τα ανακρίναμε:

έναν μπάρμαν που του σερόβιρισε μπύρα·

δυο κοπέλες που χόρεψαν μαζί του σ' ένα κεντρακι της παλιάς πόλης·

έναν βενζινά κοντά στο Χόλτσμαρκετ, που του έβαλε βενζίνη στην κλεμμένη Πόρσε·

έναν περιπτερά στην οδό Ματίας·

έναν υπάλληλο καπνοπωλείου·

τον τραπεζικό υπάλληλο που του άλλαξε εφτακόσια δολάρια, προφανώς λεία από τη ληστεία της τράπεζας.

Όλα αυτά τα πρόσωπα θεωρήθηκαν σαφώς τυχαίες και όχι προγραμματισμένες επαφές, και τίποτα στα λόγια που αντάλλαξε μαζί τους δε μας επιτρέπει να συμπεράνουμε την ύπαρξη μυστικού κώδικα. Δεν πρόκειται όμως να δεχτώ πως εξίσου τυχαία ήταν και η συνάντηση με την Μπλουμ. Το τηλεφώνημα με τη Σόνιελ, η ακριβής άφιξή της στο σπίτι της Βόλτερσχαϊμ, κι ακόμα η οικειότητα και η τρυφερότητα με την οποία άρχισαν να χορεύ-

ουν από το πρώτο κιόλας δευτερόλεπτο, συν η διαστικτή τους αναχώρηση –όλα αποκλείουν την εκδοχή του τυχαίου, και πάνω απ' όλα, το γεγονός ότι τον άφησε να φύγει, δήθεν χωρίς να τον αποχαιρετήσει, ενώ είναι προφανές πως του έδειξε κάποια έξοδο άγνωστη στους άνδρες μας που επαγρυπνούσαν. Δε χάσαμε ούτε στιγμή απ' τα μάτια μας το οικοδομικό συγκρότημα –τουλάχιστον το συγκεκριμένο κτίριο όπου κατοικεί η Μπλουμ, γιατί βέβαια ήταν αδύνατον να καλύψουμε όλη την περιοχή, δηλαδή μια έκταση σχεδόν ενάμισι τετραγωνικού χιλιομέτρου. Πρέπει λοιπόν να ήξερε κι άλλη έξοδο, και του την έδειξε, και είμαι σίγουρος πως εκείνη έκρυψε τον Γκαίτεν, ενδεχομένως και άλλους, και πως γνωρίζει καλά πού βρίσκεται αυτή τη στιγμή. Ερευνήσαμε ήδη τα σπίτια των εργοδοτών της, διατάξαμε να γίνουν έρευνες και στον τόπο καταγωγής της, και το διαμέρισμα της κυρίας Βόλτερσχαϊμ ερευνήθηκε και πάλι εξονυχιστικά όσο την είχαμε εδώ για ανάκριση. Δεν προέκυψε τίποτα. Κατά τη γνώμη μου, πρέπει να την αφήσουμε να κυκλοφορεί ελεύθερη, ώσπου να κάνει κάποιο λάθος –και πιθανόν τα ίχνη να οδηγούν στο κρουσφύγετο του Γκαίτεν μέσω του μυστηριώδους επισκέπτη. Όσο για τα ίχνη της απόδρασής του από την πολυκατοικία, είμαι βέβαιος πως περνούν και από της κυρίας Μπλόρνα, που μας είναι πλέον γνωστή ως “Κόκκινη Τρούντε”, και που είχε συνεργαστεί στα σχέδια όλου του οικοδομικού συγκροτήματος».

Εδώ πρέπει να πούμε πως τελειώνει η πρώτη αναδρομή, και από την Παρασκευή βρισκόμαστε πλέον στο Σάββατο. Θα γίνουν τα πάντα για ν' αποφευχθούν άλλες συμπτώσεις, ακόμη και οι περιττές εντάσεις –αν και, κατά τα φαινόμενα, δε θα 'ναι απόλυτα δυνατόν.

Είναι ίσως χρήσιμο να αναφερθεί πως, μετά την τελευταία ανάκριση την Παρασκευή το απόγευμα, η Κατερίνα Μπλουμ παρακάλεσε την Έλση Βόλτερσχαϊμ και τον Κόνραντ Μπάιτερς να την πάνε αμέσως σπίτι της και –σας παρακαλώ, σας παρακαλώ!– να ανέβουν μαζί της επάνω. Παραδέχτηκε πως φοβόταν, γιατί εκείνη την Πέμπτη το βράδυ, λίγο μετά το τηλέφωνο του Γκαίτεν (και ένας τρίτος θα διέδλεπε αμέσως την αθωότητά της στο γεγονός ότι ανέφερε ανοιχτά την επικοινωνία της με τον Γκαίτεν, παρόλο που δεν την ανέκρινε πια κανείς) της είχε συμβεί κάτι τρομερό! Συγκεκριμένα, μόλις κατέβασε το ακουστικό μετά τη συνδιάλεξη με τον Γκαίτεν, το τηλέφωνο ξαναχτύπησε, και το σήκωσε αμέσως «με την τρελή ελπίδα» πως θα 'ναι πάλι αυτός, αλλά δεν ήταν: μια «ανατριχιαστικά απαλή» φωνή, αντρική και «σχεδόν ψιθυριστή», άρχισε να της λέει «κάτι φοιητές προστυχίες», και το χειρότερο ήταν πως το κάθαρο της συστήθηκε ως συγγάτοικος, στην ίδια πολυκατοικία, και της είπε πως, αν θέλει τρυφερότητα, ποιος ο λόγος να την ψάχνει τόσο μακριά, αυτός είναι πρόθυμος να της

προσφέρει όλων των ειδών τις τρυφερότητες, κι έχει και τα προσόντα. Ναι, το ανώνυμο τηλεφώνημα την ανάγκασε να κουβαληθεί νυχτιάτικα στις Έλσης. Φοβόταν, φοβόταν ακόμα και το τηλέφωνο, και παρόλο που δεν είχε τον αριθμό του Γκαίτεν, αλλά μόνο εκείνος τον δικό της, και παρόλο που λαχταρούσε να τον ακούσει, το φοβόταν το τηλέφωνο.

Δεν πρέπει ωστόσο ν' αποκρύψουμε πως την Μπλουμ την περίμεναν και άλλοι τρόμοι, και πρώτα πρώτα το γραματοκιβώτιό της, που ως τώρα είχε παίξει ασήμαντο ρόλο στη ζωή της, αλλά το κοιτούσε κάθε μέρα, καλού κακού, «αφού έτσι κάνει όλος ο κόσμος». Εκείνη την Παρασκευή το πρωί το γραματοκιβώτιό ήταν ξέχειλο, αλλά δεν της επιφύλασε ούτε μία ωραία έκπληξη. Και μολονότι η Έλση Β. και ο Κόνραντ Μπ. έκαναν τα πάντα για να πάρουν πρώτοι τα γράμματα και τα έντυπα, εκείνη δεν τους άφησε. Έψαξε όλη την αλληλογραφία –καμιά εικοσαριά κομμάτια– ελπίζοντας ίσως σ' ένα σημείο ζωής από τον αγαπημένο της Λούντβιχ, δε βρήκε προφανώς τίποτα, κι έχωσε όλο το πάκο στην τσάντα της. Το ανέβασμα με το ασανσέρ ήταν μαρτυρικό, γιατί μπήκαν μαζί τους κι άλλοι δυο συγγάτοικοι. Ένας κύριος (και πρέπει να το πούμε, όσο απίστευτο κι αν φανεί) ντυμένος σείχης, που έκανε ολόκληρη μανούδρα για να μην την πλησιάσει, και στριμώχτηκε στη γωνία, αλλά κατέβηκε ευτυχώς στον τέταρτο όροφο, και μια γυναίκα (είναι τρελό, αλλά η αλήθεια να λέγεται) ντυμένη Ανδα-

λουσιάνα, που δε δοκίμασε ν' αποφύγει την Κατερίνα, αλλά στάθηκε δίπλα της, και πίσω απ' τη μάσκα που φορούσε, την περιεργαζόταν άπληστα κι απροκάλυπτα, «με κάτι σκληρά κι αδιάντροπα καστανά μάτια». Η γυναίκα συνέχισε και μετά τον όγδοο όροφο.

Αλλά μην ξεχνάτε: έρχονται και χειρότερα. Όταν η Κατερίνα έμπαινε επιτέλους στο διαμέρισμά της (κρατώντας σφιχτά τον Μπάιτερς και την κυρία Β.) χτυπούσε το τηλέφωνο, και τότε η κυρία Β., πιο γρήγορη από την Κατερίνα, όρμησε, το σήκωσε, κι οι άλλοι δυο είδαν τον τρόπο να πλημμυρίζει το πρόσωπό της, την είδαν να πανιάζει, την άκουσαν να μουρμουρίζει «Άει στο διάολο, κάθαρα! Ελεεινό κάθαρα!» –αλλά είχε την πρόνοια να μην κλείσει κανονικά το τηλέφωνο, κι άφησε το ακουστικό δίπλα, στο τραπεζάκι.

Μάτια η κυρία Β. και ο Μπάιτερς δοκίμασαν να πάρουν τα γράμματα από την Κατερίνα. Τα κρατούσε σφιχτά, μαζί με τα δύο φύλλα ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ που είχε δγάλει απ' την τσάντα της, κι επέμενε να τα ανοίξει. Δεν μπόρεσαν να την εμποδίσουν. Τα διάβασε από το πρώτο ως το τελευταίο.

Δεν ήταν όμως όλα ανώνυμα. Μια ενυπόγραφη επιστολή –η περιεκτικότερη– προερχόταν από κάποια επιχείρηση με την επωνυμία *Μουλτισιέξ – Εμπιστευτικά. Αποστολαί*, και της πρόσφερε μια τεράστια ποικιλία από ερωτικά αξεσουάρ. Το πλήγμα ήταν θανάσιμο για την ευαισθησία της Κατερίνας, και τα πράγματα έγιναν ακό-

μα χειρότερα από μια χειρόγραφη προσθήκη που έλεγε: «Κατάλαβες τί θα πει τρυφερότητα;» Για να συντομεύουμε, ή μάλλον για να δώσουμε μια στατιστική εικόνα του όλου πράγματος, οι άλλοι δεκαοχτώ φάκελοι περιείχαν:

εφτά ανώνυμες καρτ-ποστάλ, χειρόγραφες, με «χυδαίες σεξουαλικές προτάσεις», και με την προσφώνηση «θρωμοκουμμούνα» σε διάφορα σημεία·

άλλες τέσσερις ανώνυμες καρτ-ποστάλ, χωρίς σεξουαλικές προτάσεις, με υβρεολόγιο πολιτικής φύσεως. Οι προσφωνήσεις κυμαίνονταν από «ερυθρό σκουλήκι» μέχρι «τσάτσα του Κρεμλίνου»·

πέντε φάκελοι με αποκόμματα ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ· τα περισσότερα, τρία με τέσσερα δηλαδή, είχαν στο περιθώριο σχόλια με κόκκινο μελάνι, που έλεγαν μεταξύ άλλων: «Αν νομίζεις πως εσύ θα τα καταφέρεις καλύτερα απ' τον Στάλιν, είσαι γελασμένη!»

δύο γράμματα με θρησκευτικές παραινέσεις, που συνοδεύονταν από εκκλησιαστικά φυλλάδια όπως «Πρέπει να μάθεις πάλι να προσεύχεσαι, άμοιρο απολωλός» και «Γονάτισε και εξομολόγησου! Ο Κύριος δεν σ' εγκατέλειψε ακόμη!»

Εκείνην ακριβώς τη στιγμή, η Έλση Β. ανακάλυψε ένα χαρτί πεταμένο κάτω απ' την πόρτα, αλλά ευτυχώς κατάφερε να το κρύψει απ' την Κατερίνα. Το μήνυμα έλεγε: «Γιατί περιφρονείς τον ερωτικό μου κατάλογο; Μήπως πρέπει να σου επιβάλω την ευτυχία με το ζόρι; Ο

γειτόνάς σου, που τον αποφεύγεις τόσο ακατάδεχτα. Σε προειδοποιώ!» Τα γράμματα ήταν στρογγυλά και καθαρά, σαν τυπωμένα, και η Έλση Β. είπε πως ο δράστης πρέπει να 'ταν μορφωμένος, μπορεί και γιατρός.

35

Το εκπληκτικό είναι όμως άλλο: ούτε η κυρία Β. ούτε ο Κόνραντ Μπ. παραξενεύτηκαν, και δέβαια δε δοκίμασαν να επέμβουν, όταν είδαν την Κατερίνα ν' ανοίγει το παραράκι του σαλονιού και να θγάζει τα μπουκάλια, σέρου, ουίσκι, κόκκινο κρασί, και μια καράφα μισογεμάτη με σιρόπι κεράσι, να τα εκσφενδονίζει στους πεντακάθαρους τοίχους, σχεδόν απαθής, κι ο τόπος να γεμίζει ζουμιά και θρύψαλα.

Το ίδιο έκανε και στην κουζινίτσα της, χρησιμοποιώντας για τον ίδιο σκοπό μπουκάλια με κέτσαπ, κρέμα για σαλάτες, ξίδι και Γούστερ Σως. Πρέπει άραγε να προστεθεί πως η σκηνή επαναλήφθηκε στο μπάνιο με βαζάκια και σωληνάρια κρέμας, με πούδρες, ταλκ και αφρόλουτρα –και στην κρεβατοκάμαρα μ' ένα μπουκάλι κολόνια;

Όλα αυτά έγιναν μεθοδικά, χωρίς καμιά ταραχή, κι η Κατερίνα έμοιαζε τόσο αποφασισμένη και πειστική, που ούτε η Έλση Β. ούτε ο Κόνραντ Μπ. τόλμησαν να τη σταματήσουν.

36

Προτάθηκαν δέβαια πολλές θεωρίες σχετικά με τη στιγμή που η Κατερίνα σκέφτηκε για πρώτη φορά να σκοτώσει, για το πότε δηλαδή κατέστρωσε τα δολοφονικά της σχέδια και αποφάσισε να τα εκτελέσει. Μερικοί υποστηρίζουν πως έφτασε και μόνο το πρώτο άρθρο, στην ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ της Πέμπτης, ενώ άλλοι θεωρούν αποφασιστική ημέρα την Παρασκευή, γιατί εκείνην ειδικά τη μέρα Η ΕΦΗΜΕΡΙΣ χάλασε τον κόσμο, καταστρέφοντας (έστω και υποκειμενικά) τη σχέση της Κατερίνας με τη γειτονιά και με το διαμέρισμά της που το υπεραγαπούσε· ακολούθησε το ανώνυμο τηλεφώνημα, τα γράμματα, και πάλι Η ΕΦΗΜΕΡΙΣ του Σαββάτου, κι ύστερα (ας προτρέξουμε λίγο) Η ΚΥΡΙΑΚΑΤΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΣ. Κάθε συζήτηση για προμελέτη περιττεύει. Η Κατερίνα σχεδίασε το φόνο, τον εκτέλεσε –και τέρμα! Το δέβαιο είναι πως «της ανέβηκε το αίμα στο κεφάλι», πως οι δηλώσεις του τέως συζύγου της την έκαναν έξω φρενών, κι ύστερα, όσα γράφτηκαν στην ΚΥΡΙΑΚΑΤΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ, αν δεν πυροδότησαν την έκρηξή της, δεν έκαναν πάντως τίποτα για να την αποτρέψουν.

Πριν κλείσουμε την αναδρομή μας και επιστρέψουμε στο Σάββατο, πρέπει να πούμε δυο λόγια και για το βράδυ της Παρασκευής, καθώς και για τα ξημερώματα του Σαββάτου, στο σπίτι της κυρίας Βόλτερσχαϊμ. Γενικό συμπέρασμα: η Κατερίνα ήταν εκπληκτικά ήρεμη. Κάθε απόπειρα του Κόνραντ Μπάιερς να την αποσπάσει, δάζοντας στο πικάπ χορευτική μουσική, και μάλιστα λατινοαμερικάνικη, και ζητώντας της να χορέψουν, πήγε χαμένη. Το ίδιο μάταιες ήταν και οι προσπάθειες να ξεκολλήσουν την Κατερίνα από ΤΗΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ και τα ανώνυμα γράμματα, ή να την πείσουν πως, επιτέλους, δεν έγινε και τίποτα το τρομερό, και όλα θα περάσουν. Στο κάτω κάτω, είχε ζήσει και χειρότερα: άθλια παιδικά χρόνια, ένα γάμο με το κάθαγμα τον Μπρέτλοχ, τον αλκοολισμό της μάνας της και, «για να το διατυπώσουμε με κάθε δυνατή επιείκεια: τον ξεπεσμό της, που σε τελευταία ανάλυση ευθύνεται και για το παραστράτημα του Κουρτ». Επιτέλους, ο Γκαίτεν ήταν πια ασφαλής, και η ίδια πίστευε απόλυτα την υπόσχεσή του, πως θα γυρίσει να την πάρει. Επιτέλους, ήταν απόκριες, και η Κατερίνα δεν αντιμετώπιζε την παραμικρή οικονομική ανασφάλεια. Επιτέλους, υπήρχαν αυτοί οι χρυσοί άνθρωποι, οι Μπλόρνα και οι Χίπερτς –κι ο «ψωροφантаσμένος λιμοκοντόρος» (ακόμη δεν τολμούσαν να κατονομάσουν τον «επισκέπτη») ήταν κατά βάθος αστείος, και διόλου επι-

κίνδυνος. Τότε η Κατερίνα πείσωσε, και τους θύμισε πως «αυτό το ηλίθιο δαχτυλίδι και ο γελοίος φάκελος» την είχαν φέρει σε τόσο δύσκολη θέση, χώρια που αν το μάθαινε ο Λούντβιχ, σίγουρα θα την υποψιαζόταν. Πού να 'ξερε πως ο λιμοκοντόρος θα πέταγε τόσα λεφτά, μονάχα για φιγούρα; Α, όχι, όχι, δεν της φαινόταν καθόλου αστείος. Όχι! Κι όταν άρχισαν να μιλούν για πρακτικότερα ζητήματα –π.χ. μήπως θέλει να βρει καινούργιο σπίτι, και σε ποια περιοχή– η Κατερίνα τους έκοψε την κουβέντα, και είπε πως το μόνο πρακτικό που είχε κατά νου, ήταν να φτιάξει μια αποκριάτικη στολή, και παρακάλεσε την Έλση να της δανείσει ένα διπλό σεντόνι, γιατί αφού ήταν της μόδας οι σείχηδες, λογάριαζε κι αυτή να «ξαμολυθεί» το σαββατοκύριακο ντυμένη βεδουίνα. Ωρραία! Λοιπόν, δεν έγινε και τίποτα τρομερό. Απολύτως τίποτα, αν το καλοσκεφτείς –ή μάλλον: σχεδόν όλα πήγαιναν καλά. Μήπως η Κατερίνα δε βρήκε «εκείνον που περίμενε» και δεν πέρασε μαζί του «μια ερωτική νύχτα»; Βέβαια, της ζήτησαν να καταθέσει, ή πιο σωστά: την ανέκριναν, αλλά προφανώς ο Λούντβιχ δεν ήταν αθώα περισσότερα. Επακολούθησε η γνωστή λάσπη της ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ και κάνα δυο καθάρματα της τηλεφώνησαν και της έστειλαν ανώνυμα γράμματα. Όμως η ζωή συνεχίζεται. Ο Λούντβιχ είναι σώος και ασφαλής, και όπως ξέρει η Κατερίνα, έχει βολευτεί μια χαρά. Και τώρα, θα φτιάξουμε την αποκριάτικη στολή, θα της πηγαίνει τρέλα η κατάσπρη κελεμπία. Και θα «ξαμολυθεί»

στις ομορφιές της!

Στο κάτω κάτω, η Φύση πρέπει να κάνει τη δουλειά της, για κοίτα τώρα, κουτουλάς, αποκοιμιέσαι, μισοξυπνάς, ανοίγεις τα μάτια, γλαρώνεις πάλι. Δεν πίνουμε ένα ποτηράκι; Γιατί όχι; Τί γαλήνια εικόνα! Η κοπέλα αποκοιμήθηκε ράβοντας, και μια γυναίκα κι ένας άντρας, μεγαλύτεροι στην ηλικία, κινούνται γύρω της προσεχτικά, «αφήνοντας τη Φύση να κάνει τη δουλειά της». Κι η Φύση κάνει τη δουλειά της, κι όταν το τηλέφωνο κουδουνίζει στις δύο και μισή, η Κατερίνα δεν ξυπνάει. Μα πώς τρέμουν άξαφνα τα χέρια της ψυχραιμής κυρίας Βόλτερσχαϊμ καθώς πιάνει τ' ακουστικό; Να περιμένει άραγε ανώνυμες τρυφερότητες, σαν εκείνες που είχε ακούσει κάνα δυο ώρες νωρίτερα; Βέβαια, είναι δυόμισι το πρωί, δεν είναι ώρα για τηλέφωνο, αλλά εκείνη σηκώνει το ακουστικό, ο Μπάιτερς της το αρπάζει, και μόλις λέει «Ναι;» του το κλείνουν αμέσως. Και ξαναχτυπάει, χτυπάει πάλι, και πάλι το σηκώνει, και πάλι του το κλείνουν πριν πει «Ναι». Τι να γίνει; Υπάρχουν και άνθρωποι που το δάζουν πρόγραμμα να σου σπάσουν τα νεύρα μόλις μάθουν από ΤΗΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ πώς σε λένε και πού μένεις, γι' αυτό είναι καλύτερα να μην ξαναδάζεις το ακουστικό στη θέση του.

Αποφασίζουν τότε να προστατέψουν την Κατερίνα από τη σαββατιάτικη έκδοση ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ, αλλά εκείνη εκμεταλλεύεται τα δυο λεπτά όπου αποκοιμιέται η Έλση Β. κι ο Κόνραντ Μπ. ξυρίζεται στο μπάνιο,

βγαίνει αθόρυβα, κατεβαίνει στο δρόμο, και μέσα στο πρώτο πρωινό φως ανοίγει ένα κιβώτιο ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ που βρίσκεται μπροστά της, και διαπράττει ΤΗΝ ιεροσυλία: καταχράται ΤΗΝ ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ, και παίρνει ένα φύλλο χωρίς ν' αφήσει λεφτά! Αυτήν ακριδώς τη στιγμή μπορούμε να πούμε πως τελειώνει οριστικά η αναδρομή μας, γιατί είναι η στιγμή όπου οι Μπλόρνα κατεβαίνουν από το νυχτερινό τρένο ανάστατοι και λυπημένοι, και αγοράζουν το ίδιο φύλλο ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ για να το διαβάσουν αργότερα στο σπίτι, με την ησυχία τους.

38

Για τους Μπλόρνα, το πρωί του Σαββάτου είναι βαρύ, πολύ βαρύ, και δε φταίει μόνο η άγρυπνη νύχτα που πέρασαν μέσα στο ταρακούνημα και την ταλαιπωρία του βαγκόν λι, ούτε Η ΕΦΗΜΕΡΙΣ που, όπως είπε η κυρία Μπλόρνα, σε καταδιώκει σα μάλιστα όπου κι αν πας, και στην άλλη άκρη του κόσμου, και πουθενά δεν είσαι ασφαλής· δε φταίει ούτε τα οργισμένα τηλεγραφήματα των ισχυρών φίλων και συνεργατών της «Λυ-Στρο», αλλά και ο Χαχ, που του τηλεφωνούν πολύ πρωί (υπερβολικά νωρίς, για να πούμε την αλήθεια, κι ωστόσο πολύ αργά, αν σκεφτεί κανείς πως έπρεπε να του 'χουν τηλεφωνήσει απ' την Πέμπτη). Ο Χαχ λοιπόν δεν τους φέρ-

θηκε καθόλου φιλικά, τους ανακοίνωσε πως η ανάκριση της Κατερίνας είχε κλείσει, και δεν μπορούσε να τους πει αν θ' ασκηθεί δίωξη εναντίον της, και βέβαια προς το παρόν χρειαζόταν σίγουρα κάποια συμπαράσταση, αλλά όχι και δικηγόρο. Και μήπως τους έχει διαφύγει πως είναι απόκριες, και πως ακόμα και οι εισαγγελείς έχουν το δικαίωμα ν' απολαύσουν την αργία τους και να ξεσκάσουν λιγάκι; Κι αφού γνωρίζονται είκοσι τέσσερα συναπτά έτη, και μαζί σπούδασαν, μαζί διάβασαν, τραγούδησαν κι αλήτεψαν, δεν κάνει να παίρνουν κατάκαρδα μια στιγμιαία αδιαθεσία του, αφού επιτέλους και οι ίδιοι δεν είναι στα κέφια τους, και τέλος –από στόματος εισαγγελέως!– μια παράκληση: να πουν τα υπόλοιπα διαζώσης, και όχι από τηλεφώνου. Ναι, υπάρχουν ενοχοποιητικά στοιχεία, μερικά δεν έχουν διευκρινιστεί ακόμη, αλλά αρκεί ως εδώ, θα τα πούμε αργότερα, ίσως το απόγευμα, και πάντως δια ζώσης. Πού; Κάτω στην πόλη. Και είναι προτιμότερο να κουβεντιάσουν σεργιανίζοντας. Στην είσοδο του μουσείου λοιπόν. Στις τέσσερις και μισή. Και να μην τηλεφωνήσουν καθόλου στην Κατερίνα, ούτε στην κυρία Βόλτερσχαϊμ, ούτε στο ζεύγος Χίπερτς.

Κι άλλη κακοκεφιά, καθώς διαπιστώνουν πόσο γρήγορα γίνεται αισθητή η απουσία της χρυσοχέρας Κατερίνας. Μα πού βρέθηκε τέτοιο χάος μέσα σε μισή ώρα, ώσπου να φτιάξεις καφέ, να θγάλεις απ' το ντουλάπι μέλι, βούτυρο και φρυγανιές, και ν' ακουμπήσεις τις βαλί-

τσες στο χώλ; Και στο τέλος η Τρούντε εκνευρίστηκε, γιατί ο Μπλόρνα τη ρωτούσε κάθε τόσο τί σχέση έχει η ζωή της Κατερίνας με τον Άλοϊς Στρώμπλντερ ή και με τον Λύντινγκ, κι η Τρούντε αρνιόταν να τον διαφωτίσει, και με το γνώριμο ύφος της, το δήθεν αφελές κι ωστόσο ειρωνικό, που άλλες φορές μπορεί να του άρεσε, αλλά εκείνο το πρωί δεν το άντεχε με τίποτα, του έδειχνε τα δύο φύλλα ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ, και τον ρωτούσε αν του κάνει τίποτα εντύπωση, κι όταν τη ρώτησε τί ακριβώς, αρνήθηκε να του εξηγήσει, κι απλώς σχολίασε σαρκαστικά πως είναι μια καλή ευκαιρία να της αποδείξει την οξυδέρκειά του, και τότε ο Μπλόρνα διάβασε και ξαναδιάβασε «όλη τη λάσπη, αυτή την καταραμένη λάσπη που σε καταδιώκει όπου κι αν πας, και στην άλλη άκρη του κόσμου», και πάλι τη διάβασε, χωρίς να μπορεί να συγκεντρωθεί, κι έγινε πάλι έξω φρενών επειδή ο δημοσιογράφος του διαστρέβλωσε τα όσα είχε πει, και η «Κόκκινη Τρούντε» όλο και τον κούρδιζε, ώσπου στο τέλος ο Μπλόρνα εγκατέλειψε, και την παρακάλεσε ταπεινά να τον βοηθήσει· της είπε πως είναι αρκετά αναστατωμένος, και πως η οξυδέρκειά του έγινε καπνός, κι ύστερα, τόσα χρόνια τώρα είναι νομικός σύμβουλος επιχειρήσεων, και δεν ασχολήθηκε με ποινικές υποθέσεις, και τότε η Τρούντε τού είπε ξερά «Τόσο το χειρότερο!» αλλά μετά τον λυπήθηκε, και πρόσθεσε: «Μα δε σου έκανε εντύπωση η λέξη “επισκέπτες”, και δεν πρόσεξες πως λίγο πριν συνέδεσα τους “επισκέπτες” με τα τηλε-

γραφήματα; Κοίτα καλά τη φωτογραφία αυτού του πώς τον λένε, του Γκαίτινγκ, όχι, του Γκαίτεν, και πες μου ποιος θα τον χαρακτήριζε “κύριο”, όπως κι αν τον έβλεπε ντυμένο! Α, μη μου πεις, στη γλώσσα ενός άσχετου συγκάτοικου, αυτός ο τύπος θα περιγραφόταν σκέτος “άντρας”, κι αν θες να σου κάνω λίγο τον προφήτη, σου λέω πως το αργότερο σε μία ώρα θα μας επισκεφθεί κι εμάς κάποιος “κύριος”, κι αν θες κι άλλες προφητείες, σου λέω πως θα ’χουμε θυμούς και προστριβές, και πως θα δούμε ίσως να τελειώνει μια παλιά φιλία, κι η Κόκκινη Τρούντε σου θα τραδιέται και δε θα φτάνει, κι άλλο τόσο θα τραδιέται η Κατερίνα, γιατί έχει δυο θανάσιμα επικίνδυνες ιδιότητες, αφοσίωση και περηφάνια, και ποτέ μα ποτέ δε θα ομολογήσει πως βοήθησε το νεαρό και του ’δειξε δρόμο για να το σκάσει, ένα δρόμο που της τον είχα δείξει εγώ. Ησύχασε, αγάπη μου, μη φοβάσαι! Δεν πρόκειται να μαθευτεί τίποτα, μα αν το καλοξετάσεις, εγώ φταίω για την απόδραση του Γκαίτινγκ, ε... του Γκαίτεν. Σίγουρα δε θα το θυμάσαι πια, αλλά είχα κρεμάσει κάποτε στην κάμαρά μου το σχέδιο που έδειχνε αναλυτικά τις θερμαντικές εγκαταστάσεις, τον εξαερισμό, την αποχέτευση και την ηλεκτρική παροχή για τα “κουκλίστικα διαμερισματάκια στο ποτάμι”. Οι αγωγοί της θέρμανσης ήταν κόκκινοι, του εξαερισμού μπλε, του ηλεκτρικού πράσινοι και της αποχέτευσης κίτρινοι. Η Κατερίνα είχε ξετρελαθεί με το σχέδιο, καθόταν και το χάζεψε με τις ώρες, γιατί ξέρεις πόσο νοικοκυρά και με-

θοδική είναι, πόσο μεγαλοφυώς μεθοδική, και κάθε τόσο με ρωτούσε τί σημαίνει το ’να και τ’ άλλο στον “αφηρημένο πίνακα” –έτσι τον έλεγε– κι εγώ, εγώ λίγο έλειψε να της βρω ένα αντίγραφο και να της το χαρίσω! Και νιώθω κάποια ανακούφιση που δεν το έκανα, γιατί φαντάσου να ’βρισκαν στο σπίτι της το αντίγραφο! Τότε θα επιβεβαίωναν περίτρανα τη θεωρία τους για τη συνωμοσία, και για το κέντρο διακίνησης όπλων, και θα ’δλεπαν καθαρά τις διασυνδέσεις: Κόκκινη Τρούντε–τρομοκράτες, Κατερίνα–επισκέπτες. Το σχέδιο αυτό θα ήταν βέβαια ιδεώδης χάρτης για κάθε λογής παρείσακτο, εραστή ή διαρρήκτη, που θα ’θελε να μπεινογαίνει αθέατος. Μόνη μου της είχα εξηγήσει τότε τί ύψος έχει κάθε πέρασμα, πού μπορείς να περπατήσεις όρθιος και πού σκυφτός και πού να σέρνεσαι, αν θες να φτιάξεις σπασμένους σωλήνες ή κομμένα καλώδια. Έτσι και μόνο έτσι πρέπει να ξέφυγε απ’ την αστυνομία ο αγαπητός μας νεαρός, που έκανε την Κατερίνα να ονειρεύεται ακόμα την τρυφερότητά του, κι αν είν’ αλήθεια πως έχει ληστέψει τράπεζα, τότε δε θα δυσκολεύτηκε καθόλου να συλλάβει το όλο σύστημα. Ίσως έτσι να μπαινόβγαине και ο “κύριος επισκέπτης”. Πάντως, τα σύγχρονα οικοδομικά συγκροτήματα απαιτούν εντελώς άλλες μεθόδους φρούρησης απ’ ό,τι οι παραδοσιακές πολυκατοικίες, και καμιά φορά ο κατασκευαστής πρέπει να ενημερώνει την αστυνομία ή τον εισαγγελέα, γιατί όσο κι αν φυλάνε τις πόρτες, την είσοδο και το ασανσέρ, υπάρχει και το

ασανσέρ υπηρεσίας που οδηγεί γραμμή στο υπόγειο, κι εκεί, αν μπουσουλίσεις καμιά εκατοστή μέτρα, βρίσκεις μια καταπακτή, την ανοίγεις, κι από δω παν' κι οι άλλοι. Πάντως ένα να ξέρεις: μόνο η προσευχή μάς απομένει, γιατί ούτ' εκείνος έχει καμιά όρεξη να φιγουράρει στους τίτλους ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ που θα του σέρνουν το μακρύ τους και το κοντό τους, και πρέπει να δάλει λυτούς και δεμένους για να προλάβει τις ανακαλύψεις και τις ανάλογες ανακοινώσεις, κι εκτός απ' τους πρωτοσέλιδους τίτλους τρέμει και τα μούτρα της κυρίας Μωντ, της νόμιμης συζύγου του, που την παντρεύτηκε ενώπιον Θεού και ανθρώπων και της έκανε και τέσσερα παιδιά. Μα δεν πρόσεξες ποτέ πώς παιδιάριζε τις λίγες φορές που χόρευε με την Κατερίνα; Δε θυμάσαι πώς την πίεζε για να τη συνοδέψει σπίτι της, και πώς απογοητεύτηκε σα μωρό παιδί όταν πήρε δικό της αυτοκίνητο; Αυτό ακριβώς χρειαζόταν, αυτό λαχταρούσε η καρδιά του: μια καλή κοπέλα σαν την Κατερίνα, όχι εύκολη, κι ωστόσο, πώς να σ' το πω, ικανή ν' αγαπήσει, σοβαρή, κι ωστόσο νέα, και τόσο χαριτωμένη, που ούτε η ίδια δεν το 'χε καταλάβει ποτέ. Μήπως κι η δική σου αντρική καρδιά δε σκιρτούσε λιγάκι για την Κατερίνα;»

Ναι, ναι, και δέβαια: η αντρική του καρδιά είχε σκιρτήσει, τ' ομολογούσε, το παραδεχόταν, για την Κατερίνα ένιωθε κάτι παραπάνω από απλή συμπάθεια, αλλά κι η Τρούντε πρέπει να ξέρει πως για τον καθένα, κι όχι μόνο για τους άντρες, έρχεται μια στιγμή που θέλουν να πά-

ρουν κάποιον στην αγκαλιά τους, έτσι, απλά, ίσως και κάτι παραπάνω –αλλά την Κατερίνα, ποτέ, η Κατερίνα έχει κάτι που δε θα του επέτρεπε να γίνει σαν τους κυρίους επισκέπτες, ποτέ μα ποτέ, κι αν κάτι τον εμπόδιζε, και μάλιστα του απαγόρευε να γίνει επισκέπτης, που του απαγόρευε ακόμα και να το διανοηθεί, δεν ήταν –και ελπίζει να τον καταλάβει– ο σεβασμός κι η στοργή του γι' αυτήν, για την Τρούντε, αλλά ο σεβασμός για την Κατερίνα, ή πιο καλά: το δέος του, και κάτι παραπάνω, ένα δέος γεμάτο αγάπη, το δέος για την αθωότητά της που –να πάρει η οργή!– είναι κάτι παραπάνω από αθωότητα, αλλά δε βρίσκει λόγια να το εκφράσει. Είναι η υπέροχη ψυχρότητα της Κατερίνας, υπέροχη κι εγκάρδια, και παρόλο που την περνάει δεκαπέντε χρόνια, κι ένας Θεός ξέρει πώς τα κατάφερε κι αυτός να πετύχει κάτι στη ζωή του, μα έτσι όπως τη βλέπει να σχεδιάζει, να οργανώνει και να ξαναφτιάχνει τη διαλυμένη της ζωή, δεν του επιτρέπεται, και ποτέ δεν του πέρασε απ' το νου τέτοια σκέψη, γιατί φοβόταν μην καταστρέψει την Κατερίνα και τη ζωή της, γιατί ήταν τόσο εύθραυστη, τόσο εύθραυστη, να πάρει η οργή, κι αν αποδειχτεί πως πράγματι ο επισκέπτης ήταν ο Άλοις, τότε το δηλώνει ορθά κοφτά, «θα του σπάσει τα μούτρα». Α, ναι, πρέπει να τη βοηθήσουν, χρειάζεται βοήθεια, πώς να τα βγάλει πέρα με τόσες παγίδες, με καταθέσεις κι ανακρίσεις –μα τώρα είναι πολύ αργά, και πρέπει, πρέπει πάση θυσία να βρει την Κατερίνα, σήμερα πρέπει... Αλλά εκείνη τη στιγμή η Τρούντε

του 'κοψε βίαια το παραλήρημά του, κι είπε με τον απαράμιλλα ξερό της τρόπο: «Κατά φωνή κι ο επισκέπτης!»

39

Θα πρέπει να δηλώσουμε εξαρχής ότι ο Μπλόρνα δεν έσπασε τα μούτρα του Στρόμπλντεντερ, που κατάφρασε μ' ένα φανταχτερό νοικιασμένο αμάξι. Οι αιματοχυσίες πρέπει ν' αποφευχθούν κατά το δυνατόν. Ακόμη και η αναπαράσταση των δεισιπραγιών, αν δεν μπορεί ν' αποφευχθεί εντελώς, ας περιοριστεί στο ελάχιστο που απαιτείται για τις ανάγκες της αφήγησης. Και βέβαια μη φανταστείτε ότι τα κέφια των Μπλόρνα έφτιαξαν καθόλου: απεναντίας, χάλασαν ακόμα περισσότερο, γιατί η Τρούντε Μπ. δεν ήξερε να κρατάει τη γλώσσα της, κι όπως ανακάτευε τον καφέ της με το κουταλάκι, υποδέχτηκε τον παλιό τους φίλο μ' ένα «Καλώς τον κύριο επισκέπτη!» «Αν κατάλαβα καλά» είπε αμήχανα ο Μπλόρνα, «η Τρούντε το 'κανε πάλι το θαύμα της». «Ναι» απάντησε ο Στρόμπλντεντερ, «αλλά αναρωτιέμαι τί λέει το σαβουάρ-βιθρ για τέτοια θαύματα!»

Μπορούμε να εξηγήσουμε εδώ ότι, ανάμεσα στην κυρία Μπλόρνα και τον Άλοϊς Στρόμπλντεντερ, είχαν δημιουργηθεί σχεδόν αφόρητες εντάσεις, από τότε που εκείνος προσπάθησε, όχι βέβαια να την αποπλανήσει, αλλά πάντως να τη φλερτάρει άγρια, και η Τρούντε, με

τον κοφτό της τρόπο, του έδωσε να καταλάβει πως, όσο κι αν περνούσαν για ακαταμάχητος, δεν ήταν, και πάντως όχι για κείνην. Ενόψει αυτού του γεγονότος, μπορεί κανείς να καταλάβει γιατί ο Μπλόρνα πέρασε αμέσως τον Στρόμπλντεντερ στο γραφείο του, παρακαλώντας τη γυναίκα του να τους αφήσει μόνους, και στο μεταξύ («Ποιο μεταξύ;» είχε ρωτήσει η κυρία Μπλόρνα) να κάνει ό,τι περνούσε από το χέρι της για να βρει την Κατερίνα.

40

Μα πώς έγιν' έτσι το γραφείο, γιατί σου φαίνεται άξαφνα τόσο αποκρουστικό, βρώμικο κι ακατάστατο, έστω κι αν δεν υπάρχει πουθενά σκονίτσα, κι όλα βρίσκονται στη θέση τους; Κι η κόκκινη δερμάτινη πολυθρόνα όπου καθόσουν άλλοτε για να κλείσεις τόσες καλές δουλειές και να κάνεις τόσες εμπιστευτικές συζητήσεις, ή έστω και να ξεκουραστείς ακούγοντας μουσική, πώς έγινε άξαφνα τόσο απαίσια; Ώς κι οι βιβλιοθήκες σου φέρνουν αηδία, κι ο αυθεντικός Σαγκάλ στον τοίχο μοιάζει ύποπτος, θαρρείς πλαστογραφημένος απ' το χέρι του ίδιου του ζωγράφου. Σταχτοδοχείο, αναπτήρας, κρυστάλλινη καράφα για το ούισκι –τί φταίνει τούτα τα αθώα, αν και πανάκριβα αντικείμενα; Τί κάνει τόσο αφόρητη αυτή τη θλιβερή μέρα, μετά από μιαν ακόμη

θλιβερότερη νύχτα, και την ένταση ανάμεσα στους παλιούς φίλους τόσο μεγάλη, που λίγο ακόμη και θα πεταχτούν σπίθες; Τί σου φταίνει οι τοίχοι με την ωχροκίτρινη ανάγλυφη ταπετσαρία, στολισμένοι με μοντέρνα χαρκακτικά;

«Ναι, ναι» είπε ο Άλοϊς Στρώμπλντερ, «ήρθα για να σου πω πως δε χρειάζομαι πια τη βοήθειά σου σ' αυτή την υπόθεση. Το θάρρος σου σ' εγκατέλειψε, τότε, στο αεροδρόμιο, με την ομίχλη. Κι αν το θάρρος κι η υπομονή σου κρατούσαν άλλη μια ώρα, η ομίχλη θα διαλυόταν, και θα 'φτανες σπίτι σου από τις έξι και μισή. Αν το 'χατε σκεφτεί πιο ψύχραιμα, θα τηλεφωνούσατε και στο αεροδρόμιο του Μονάχου, και θα μαθαίνατε πως δεν υπήρχε πια κανένα πρόβλημα. Αλλά ας τ' αφήσουμε αυτά. Έστω κι αν δεν έπεφτε ομίχλη, έστω κι αν το αεροπλάνο έφευγε στην ώρα του, πάλι αργά θα 'ρχόσουν, γιατί το αποφασιστικό μέρος της ανάκρισης είχε τελειώσει προ πολλού, και δεν έμενε πια τίποτα που να μπορεί να εμποδιστεί».

«Έτσι κι αλλιώς, δεν έχω προσβάσεις στην ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ» είπε ο Μπλόρνα.

«Η ΕΦΗΜΕΡΙΣ δεν είναι επικίνδυνη» είπε ο Στρώμπλντερ. «Την ελέγχει ο Λύντινγκ –αλλά υπάρχουν κι άλλες εφημερίδες, και δε θα μ' άρεσε καθόλου να δω τους πρωτοσέλιδους τίτλους να με συνδέουν με τους τρομοκράτες. Βέβαια, και μια ρομαντική γυναιοκοδουλειά μπορεί να με δάλει σε μελαδες, αλλά άκρως ιδιωτικούς, και

ποτέ δημόσιους. Η φωτογραφία με μια ωραία γυναίκα σαν την Κατερίνα δεν πρόκειται να με βλάψει, και η θεωρία του επισκέπτη θα καταρρεύσει, γιατί ούτε το κόσμημα ούτε το γράμμα θα μου δημιουργήσουν προβλήματα –α, ναι, εγώ της χάρισα το πανάκριβο δαχτυλίδι που βρήκαν, της έγραψα και κάνα δυο γράμματα, αλλά μόνο το φάκελο ανακάλυψαν. Δυστυχώς, αυτός ο Ταίτγκες χρησιμοποιεί ψευδώνυμο όταν δημοσιεύει σε εβδομαδιαία φύλλα ό,τι δεν μπορεί να περάσει στην ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ, και δυστυχώς η Κατερίνα του υποσχέθηκε μια αποκλειστική συνέντευξη. Πριν από λίγα λεπτά μου το 'πε ο Λύντινγκ, και βέβαια δεν έχει αντίρρηση για τη συνέντευξη στον Ταίτγκες αφού ελέγχει απόλυτα ΤΗΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ, αλλά δεν μπορεί να επηρεάσει τις υπόλοιπες δημοσιογραφικές δραστηριότητες του Ταίτγκες, που καλύπτονται από φανταστικά ονόματα. Μα, τί βλέπω; Δεν είσαι διόλου πληροφορημένος;»

«Δεν καταλαβαίνω τίποτα» είπε ο Μπλόρνα.

«Μάλλον περίεργο, για δικηγόρο που μ' έχει πελάτη του μια ζωή! Βλέπεις τί παθαίνει όποιος χάνει ασυλλόγιστα τον καιρό του σε τρένα της συμφοράς, αντί να τηλεφωνήσει στη μετεωρολογική υπηρεσία και να μάθει πως η ομίχλη θα διαλυθεί σε λίγο; Δηλαδή, ούτε μ' εκείνην είχες καμιά επαφή;»

«Όχι. Εσύ;»

«Όχι, όχι απευθείας. Ξέρω μόνο πως τηλεφώνησε προ μιας ώρας στην ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ, και υποσχέθηκε στον

Ταίτγκες αποκλειστική συνέντευξη γι' αύριο το απόγευμα. Ο Ταίτγκες δέχτηκε. Υπάρχει όμως και κάτι άλλο που μ' ανησυχεί πολύ περισσότερο και με πονοκεφαλιάζει» (κι εδώ το πρόσωπο του Στρόουμπλέντερ έδειξε κάποια συγκίνηση, κι η φωνή του πήρε άλλον τόνο, σχεδόν πονεμένο): «Από αύριο, μπορείς να με βρίζεις όσο θες, γιατί είν' αλήθεια πως καταχράστηκα την εμπιστοσύνη και των δυο σας, αλλά τί να γίνει; Ζούμε σε μια ελεύθερη χώρα, κι έχουμε κάθε δικαίωμα να ρυθμίζουμε ελεύθερα την ερωτική μας ζωή, αλλά πίστεψέ με, θα κάνω τ' αδύνατα δυνατά, θα τη βοηθήσω, θα ρισκάρω ακόμα και τη φήμη μου, γιατί, δε με νοιάζει κι αν γελάσεις, αυτή τη γυναίκα την αγαπώ, αλλά τώρα πια δεν μπορεί να τη βοηθήσει κανείς, δε θέλει τίποτα, μόνο εγώ χρειάζομαι βοήθεια...»

«Δε γίνεται τουλάχιστον να μιλήσεις στην ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ, να τη γλιτώσεις απ' αυτά τα καθάρματα;»

«Για το Θεό! Μην την παίρνεις κατάκαρδα ΤΗΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ, κι ας σας έπιασε κι εσάς λιγάκι στο στόμα της. Εγώ δεν ήρθα εδώ για να τσακωθούμε, κι άσε την ελευθερία του Τύπου και τον κιτρινισμό. Με δυο λόγια: αν γίνεται, θα ήθελα πολύ να παραστείς στη συνέντευξη ως δικηγόρος της –και ως δικός μου δικηγόρος. Βλέπεις, το φλέγον θέμα δεν αποκαλύφθηκε ούτε με τις ανακρίσεις ούτε με τα δημοσιεύματα: εδώ και έξι μήνες, την πίεσα να πάρει το κλειδί του εξοχικού μου στο Κολφόρστενχαϊμ. Όσο κι αν έψαξαν, το κλειδί δε βρέθηκε ούτε στο

σπίτι ούτε επάνω της, αλλά το έχει, ή πάντως το είχε, έστω κι αν το πέταξε μετά. Ήταν μια συναισθηματική χειρονομία εκ μέρους μου, πάρ' την όπως θες, αλλά να, την πίεσα να πάρει το κλειδί του σπιτιού, γιατί δεν έπαυα να ελπίζω πως, μια μέρα, θα 'ρθει να με συναντήσει εκεί. Πίστεψέ με: εγώ θα τη βοηθούσα, θα της στεκόμουν, στην ανάγκη θα πήγαινα και θα τα ομολογούσα όλα: Ακούστε, εγώ είμαι ο επισκέπτης! –αλλά το ξέρω καλά πως θα με αρνηθεί, ενώ τον Λούντβιχ της, ποτέ!»

Στο πρόσωπο του Στρόουμπλέντερ υπήρχε τώρα κάτι πρωτοφανές κι εκπληκτικό, κάτι που ξυπνούσε σχεδόν τον οίκτο, ή τουλάχιστον την περιέργεια του Μπλόρνα: ο Άλοϊς ήταν σχεδόν θλιμμένος –ή μήπως ζήλευε; «Τί το 'θελες το κόσμημα, τα γραμματα και το κλειδί;» «Να πάρει η οργή, Χούμπερτ! Μα δεν καταλαβαίνεις λοιπόν; Είναι κάτι που δεν μπορώ να το πω ούτε στον Λύντινγκ, ούτε στον Χαχ, ούτε στην αστυνομία: είμαι βέβαιος πως έδωσε το κλειδί στον Λούντβιχ της, και πως το κάθαγμα είναι κρυμμένο σπίτι μου εδώ και δύο μέρες! Απλώς, φοβάμαι. Και την Κατερίνα, και την αστυνομία, και το ηλίθιο παιδαρέλι που πρέπει να κρύβεται σπίτι μου, στο Κολφόρστενχαϊμ. Θέλω να τον πιάσουν, για να τελειώσει αυτή η ιστορία. Καταλαβαίνεις τώρα; Τί με συμβουλεύεις λοιπόν;»

«Γιατί δεν τηλεφωνείς στο Κολφόρστενχαϊμ;»

«Και λες πως, αν είναι εκεί, θα σηκώσει το τηλέφωνο;»

«Τότε να τηλεφωνήσεις στην αστυνομία, δεν υπάρχει άλλη λύση. Μόνο έτσι θα εμποδίσεις την καταστροφή. Στην ανάγκη, ανώνυμα. Αν υπάρχει έστω και η παραμικρή πιθανότητα να βρίσκεται σπίτι σου ο Γκαίτεν, πρέπει να ειδοποιήσεις αμέσως την αστυνομία. Αλλιώς θα την ειδοποιήσω εγώ!»

«Για να δω κι εμένα και το σπίτι μου στην πρώτη σελίδα –μαζί με τους τρομοκράτες; Εγώ σκέφτηκα κάτι άλλο... Έλεγα, αν θες, να πεταχτείς ως εκεί με το αμάξι σου, να πας στο Κολφόρστενχάιμ, ας πούμε με την ιδιότητα του δικηγόρου μου, για να δεις αν είναι όλα εντάξει».

«Τώρα, Σαββάτο της αποκριάς, που Η ΕΦΗΜΕΡΙΣ ξέρει πως είμαι εδώ; Και θα πιστέψουν πως χάλασα τις διακοπές μου μόνο και μόνο για να πάω στο εξοχικό σου και να δω αν είναι όλα εντάξει; Να δω μήπως χάλασε το ψυγείο; Να δω αν λειτουργεί ο θερμοστάτης του καλοριφέρ κι αν έσπασε κανένα τζάμι, αν έχει ποτά το μπαρ, κι αν τσαλακώθηκαν τα σεντόνια με την υγρασία; Ένας ευυπόληπτος νομικός σύμβουλος που διαθέτει πολυτελή βίλα με πισίνα και μια “Κόκκινη Τρούντε” για σύζυγο, μπορεί να χαλάσει τις διακοπές του για όλ’ αυτά; Το βρίσκεις στ’ αλήθεια φρόνιμο, όταν είναι βέβαιο πως οι κύριοι δημοσιογράφοι ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ παρακολουθούν και την παραμικρή μου κίνηση; Κάνω ολοκληρωτάξιδι, και μόλις κατεβαίνω απ’ το βαγκόν λι, τρέχω στη βίλα σου για να δω αν φύτρωσαν οι κρόκοι κι αν άνθη-

σαν τα χειμωνιάτικα κρινάκια; Σου φαίνεται καλή ιδέα; Χώρα το γεγονός ότι ο αξιέραστος κύριος Λούντβιχ έχει ήδη αποδείξει πως είναι δεινός σκοπευτής...»

«Να πάρει η οργή! Δεν είναι ώρα για ειρωνείες και αστειάκια! Σου ζητώ να με εξυπηρετήσεις ως δικηγόρος και φίλος μου, κι αυτή η εξυπηρέτηση δεν έχει μόνο προσωπικό χαρακτήρα, αφορά και το χρέος σου απέναντι στην πολιτεία... Κι εσύ μου μιλάς για κρινάκια! Από χτες τηρούν απόλυτη μυστικότητα σχετικά με την υπόθεση, σήμερα το πρωί στάθηκε αδύνατον να πάρουμε καινούργιες πληροφορίες. Όλα όσα ξέρουμε, προέρχονται από ΤΗΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ, χάρη στις διασυνδέσεις του Λύντινγκ. Η εισαγγελία και η ασφάλεια έπαψαν να τηλεφωνούν στο Υπουργείο Εσωτερικών, όπου έχει κάποιες καλές γνωριμίες ο Λύντινγκ. Χούμπερτ, είναι ζήτημα ζωής και θανάτου!»

Και τότε μπήκε η Τρούντε, χωρίς να χτυπήσει, μ’ ένα τρανζιστοράκι στο χέρι, και είπε ήρεμα: «Όχι θανάτου, μόνο ζωής, δόξα το Θεό! Τον έπιασαν τον μικρό. Έκανε τη βλακεία να πυροβολήσει, τον πυροβόλησαν κι αυτοί, και τον τραυμάτισαν, αλλά είναι εκτός κινδύνου. Στον κήπο σου, χρυσέ μου Άλοιις, στο Κολφόρστενχάιμ, ανάμεσα στην πισίνα και στην πέργκολα. Στην υπερπολυτελή βίλα ενός συνεταίρου του Λύντινγκ, έτσι λένε. Κατά τα άλλα, υπάρχουν ακόμη αληθινοί “κύριοι”: το πρώτο πράγμα που δήλωσε ο καλός μας ο Λούντβιχ, ήταν πως η Κατερίνα δεν έχει καμιά απολύτως σχέση με την υπόθε-

ση, πως είναι μια καθαρά ιδιωτική ερωτική ιστορία, που δεν έχει την παραμικρή σχέση με τα εγκλήματα που του φορτώνουν, και που τα αρνείται κατηγορηματικά. Ξέρεις, θα χρειαστεί ν' αλλάξεις ίσως μερικά τζάμια –τα 'καναν όλα λίμπα. Το όνομά σου δεν αναφέρθηκε ακόμη, αλλά θα σε συμβούλευα να τηλεφωνήσεις στη Μωντ, γιατί θα 'ναι σίγουρα ανάστατη και θα χρειάζεται παρηγοριά. Εξάλλου, ταυτόχρονα με τον Γκαίτεν, έπιασαν κι άλλους τρεις δήθεν συνεργούς του, σε άλλες μεριές. Τα πάντα παρουσιάζονται ως θρίαμβος κάποιου επιθεωρητή Μπαίτομέννε. Και τώρα, δρόμο, αγαπητέ μου Άλοϊς! Πήγαινε να “επισκεφθείς” τη γυναίκα σου –έτσι, για ποικιλία!»

Μπορεί κανείς να φανταστεί ότι, σ' αυτό το σημείο, τα πράγματα είχαν φτάσει στα πρόθυρα της συμπλοκής μέσα στο διαμέρισμα των Μπλόρνα –και βέβαια η συμπλοκή δεν ταίριαζε καθόλου στο περιβάλλον και στην επίπλωση του δωματίου. Και πιθανόν ο Στρόμπλντερ ν' άρπαξε απ' το λαιμό την Τρούντε Μπλόρνα, αλλά να τον εμπόδισε ο άντρας της, και να του είπε αυστηρά ότι οι άντρες δε χτυπούν κυρίες. Και τότε πιθανόν ο Στρόμπλντερ να του απάντησε πως είναι αμφίβολο αν ο χαρακτηρισμός «κυρία» ευσταθεί για μια τόσο φαρμακόγλωσση γυναίκα, και πως υπάρχουν λέξεις που δεν πρέπει να χρησιμοποιούνται ειρωνικά σε ορισμένες περιστάσεις και προπαντός ενόψει τραγικών γεγονότων, κι αν ξανακούσει έστω και μία φορά την επίμαχη λέξη, τότε, ναι,

ας τον ξεγράψει! Κι ώσπου να βγει απ' το σπίτι ο Στρόμπλντερ, και πριν ο Μπλόρνα βρει την ευκαιρία να πει στην Τρούντε πως το παρατρόδηξε, εκείνη τον έκοψε ξερά: «Η μάνα της Κατερίνας πέθανε τη νύχτα. Την πέτυχα στο Κούιρ-Χοτζάκελ!»

41

Πριν δάλουμε μπρος την τελευταία παροχτευτική και αποχτευτική μας επιχείρηση, θα πρέπει να παρεμβληθούν κάποιες παρατηρήσεις, ας πούμε τεχνικής φύσεως. Στην ιστορία μας συμβαίνουν πολλά: είναι ασφυκτικά γεμάτη δράση που δύσκολα πειθαρχείται από τον αφηγητή –κι αυτό είναι το μειονέκτημά της. Όταν όμως μια ανεξάρτητη οικιακή βοηθός δολοφονεί με περίστροφο έναν δημοσιογράφο, το γεγονός είναι αρκετά λυπηρό, και πρέπει να διαλευκανθεί, ή έστω να επιχειρηθεί ένα στοιχειώδες ξεκαθάρισμα. Τι να πεις όμως για τους πετυχημένους δικηγόρους που μοχθούν για να εξασφαλίσουν διακοπές στα χιόνια, κι έπειτα τις χαλάνε για το χατίρι μιας υπηρέτριας; Ή για τους βιομήχανους (που είναι παράλληλα πανεπιστημιακοί καθηγητές και πολιτικά πρόσωπα) όταν, σε μια έκρηξη εντελώς ανώριμου συναισθηματισμού, δίνουν σ' αυτές τις υπηρέτριες τα κλειδιά των εξοχικών τους (μαζί με την καρδιά τους) και μάλιστα τις πιέζουν να τα δεχτούν, αλλά χωρίς επιτυχία,

όπως ξέρουμε; Που επιζητούν τη δημοσιότητα, αλλά μόνο ενός συγκεκριμένου είδους; Τί να πεις για πρόσωπα και πράγματα που είναι αδύνατον να συγχρονιστούν και διαρκώς ταράζουν τη ροή (δηλαδή τη γραμμική πορεία της αφήγησης) γιατί είναι αμετακίνητα, ούτως ειπείν; Τί να πεις για τους αξιωματικούς της Διώξεως που κάθε τόσο ζητούν «βυσματάκια» και τα παίρνουν; Με δυο λόγια, τα πάντα είναι διάτρητα, κι ωστόσο, την αποφασιστική στιγμή, ο αφηγητής δεν μπορεί να περάσει από πουθενά, γιατί ό,τι κι αν πληροφορηθεί (από τον Χαχ, φερειπείν, ή από κάποιους αστυνομικούς και των δύο φύλων), καμιά πληροφορία δεν επαληθεύεται κατηγορηματικά, αφού ποτέ δε θα την επαναλάβαν ενώπιον του δικαστηρίου –μήτε και σε μιαν απλή κατάθεση. Έτσι, τίποτα δεν έχει αποδεικτική αξία –δεν αξίζει καν να δοθεί στη δημοσιότητα. Όπως λ.χ. η ιστορία με τα «βυσματάκια». Βεβαίως, η παγίδευση των τηλεφώνων εξυπηρετεί τη συγκέντρωση πληροφοριών, αλλά το αποτέλεσμα της –αφού προέρχεται από άλλες αρχές, εκτός των ανακριτικών– δεν μπορεί να αξιοποιηθεί φανερά, και μάλιστα αποσιωπάται. Τί συμβαίνει όμως μέσα στην ψυχή του λεγόμενου «παγιδευτή» των τηλεφώνων; Τι σκέφτεται ένας άμεμπτος υπάλληλος που κάνει απλώς το καθήκον του –όχι μόνο για να εκτελέσει εντολές των ανωτέρων, αλλά και για να κερδίσει το ψωμάκι του, έστω κι αν το καθήκον αυτό του είναι ενδεχομένως απεχθές; Τι σκέφτεται όταν, κατ' ανάγκη, παρακολουθεί

αδιάκριτα εκείνο τον άγνωστο συγκάτοικο, που χάρη συντομίας τον βαφτίζουμε «προσφορέα τρυφεροτήτων», και τον ακούει να μιλά σ' ένα τόσο ευφυές, καλό και κυριολεκτικά άμεμπτο άτομο σαν την Κατερίνα Μπλουμ; Ερεθίζεται άραγε ηθικά; ή μήπως σεξουαλικά; ή μήπως και τα δύο; Αγανακτεί και τη λυπάται, ή το γλεντάει, επειδή το άτομο αυτό, γνωστό με το παρατσούκλι «η καλόγρια», τραυματίζεται βαθύτατα από ψιθυριστές απειλές και προτάσεις; Βέβαια, στο προσκήνιο συμβαίνουν πολλά, αλλά τα περισσότερα συμβαίνουν στα παρασκήνια. Τι σκέφτεται π.χ. ο αθώος παγιδευτής που μοχθεί για το ψωμί του, όταν κάποιος Λύντινγκ –αυτός που προαναφέρθηκε– τηλεφωνεί στον αρχισυντάκτη ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ και του λέει περίπου τα εξής: «Άσε τον Σ. και πιάσε τον Μπ.». Και, φυσικά, το τηλέφωνο του Λύντινγκ δεν είναι παγιδευμένο επειδή παρακολουθείται ο ίδιος, αλλά επειδή κινδυνεύει να δεχτεί ύποπτα τηλεφωνήματα –από εκδισαστές, τραμπούκους κλπ. Πώς να ξέρει ο άμεμπτος ωτακουστής ότι με το Σ. εννοεί τον Στρούμπλέντερ και με το Μπ. τον Μπλόρνα, και πως στην ΚΥΡΙΑΚΑΤΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ δε θα ξαναδιαβάσει λέξη για τον Σ., αλλά θα βρει ένα σωρό πράγματα για τον Μπ.; Και ποιος θα ξέρει, ή έστω θα υποψιαστεί, ότι ο Μπλόρνα είναι ένας δικηγόρος που έχει την απεριόριστη εκτίμηση του Λύντινγκ, και που αμέτρητες φορές απέδειξε τις ικανότητές του σε εθνικό και διεθνές επίπεδο; (Και όταν, σε άλλα σημεία, μιλάμε για πηγές που

«είναι αδύνατον να συνδυαστούν» δεν έχουμε κατά νου τίποτ' άλλο, παρά τα χαμένα παιδάκια στο δάσος, τη στιγμή που τους σβήνει το κερί, και κάποιος πέφτει στα βαθιά και πνίγεται.)

Και τότε η κυρία Λύντινγκ βάζει τη μαγείρισσα να τηλεφωνήσει στη γραμματέα του συζύγου της, και να ρωτήσει τι επιδόρπιο προτιμά ο Λύντινγκ για την Κυριακή: μήπως κρέπες Γκραν Μαρνιέ; ή φράουλες με παγωτό και σαντιγύ; ή μόνο με παγωτό; ή μόνο με σαντιγύ; Και τότε η γραμματεύς, που δε θέλει να ενοχλήσει το αφεντικό, αλλά ξέρει τα γούστα του, και ενδεχομένως θέλει να τον τσαντίσει και να τους τα κάνει χαλάστρα, απαντάει κάπως κοφτά ότι, παίρνει όρκο, ο κύριος Λύντινγκ θέλει ειδικά γι' αυτή την Κυριακή κρεμ καραμελέ με σως κροκάν· η μαγείρισσα όμως, που ξέρει επίσης τα γούστα του κυρίου Λύντινγκ, δεν το βάζει κάτω, λέει πως πρώτη φορά ακούει τέτοιο πράγμα, και μήπως η γραμματεύς μπέρδεψε τις δικές της προτιμήσεις με τις προτιμήσεις του κυρίου Λύντινγκ, κι αν έχει την καλοσύνη, ας τη συνδέσει με τον ίδιο, για να μιλήσουν απευθείας για το επιδόρπιό του. Και τότε η γραμματεύς, που συνοδεύει κατά καιρούς τον Λύντινγκ σε διάφορα συνέδρια, και γευματίζει μαζί του στα Παλάς Οτέλ και στα Ίντερ-χερμπέργκεν, ισχυρίζεται πως όταν τρώνε μαζί, ο κύριος παραγγέλνει πάντοτε κρέμ καραμελέ με σως κροκάν· και η μαγείρισσα: ναι, αλλά τις Κυριακές δεν τρέχει στα συνέδρια με τη γραμματέα του, και διόλου απίθανο οι επι-

θυμίες του κυρίου Λύντινγκ να εξαρτώνται από τη συντροφιά με την οποία βρίσκεται κάθε φορά, και τα λοιπά, και τα λοιπά. Στο τέλος, ξαναμιλούν διεξοδικά για την εκδοχή «κρέπες Γκραν Μαρνιέ» –και όλη αυτή η συνομιλία καταγράφεται στο μαγνητόφωνο, με έξοδα του φορολογούμενου πολίτη. Και ίσως ο χειριστής του μαγνητοφώνου, που βέβαια πρέπει να επαγρυπνεί μήπως στα λόγια τους λανθάνει κάποιος κώδικας αναρχικών, μήπως οι κρέπες είναι λ.χ. χειροβομβίδες, κι οι φράουλες με παγωτό δόμβρες –ίσως λοιπόν σκεφτεί: κοίτα προβλήματα που έχουν, οι καημένοι! ή: τέτοιες σκοτούρες, μακάρι να τις είχα κι εγώ! γιατί ενδεχομένως η κόρη του το 'σκασε απ' το σπίτι, κι ο γιος του είναι χασικλής, κι ο νοικοκύρης τού ζητάει πάλι αύξηση, και όλα τούτα –δηλαδή οι μαγνητοφωνήσεις– γίνονται επειδή κάποιος απείλησε τον Λύντινγκ πως θα του βάλει δόμβα. Κι έτσι, ο αθώς υπάλληλος μαθαίνει επιτέλους τι θα πει κρέπες Γκραν Μαρνιέ –ένας υπάλληλος, που μία κρέπα θα του έφτανε για κύριο γεύμα.

Συμβαίνουν στο προσκήνιο πάρα πολλά, κι εμείς ν' αγνοούμε τι γίνεται στα παρασκήνια! Αν μπορούσαμε ν' ακούσουμε τις μαγνητοταινίες! Τότε, όλο και κάτι θα μαθαίναμε, όπως π.χ. πόσο στενή είναι η σχέση της κυρίας Έλσης Βόλτερσχαϊμ και του Κόνραντ Μπάιτερς, και τι σημαίνει η λέξη «φίλος» όταν αφορά τη σχέση αυτή. Τον λέει άραγε χρυσέ μου, αγάπη μου, ή σκέτο Κόνραντ και Κόννου; Τι είδους τρυφερές κουβέντες ανταλ-

λάσσουν όταν είναι μόνοι; Κι αφού είναι γνωστό ότι ο Μπάιτερς διαθέτει μια καλή μπάσα φωνή, και κάνει για βαρύτονος –αν όχι σε κονσέρτο, τουλάχιστον σε χορωδία– μήπως της τραγουδάει στο τηλέφωνο; Άριες; Σερενάτες; Σουξέ της εποχής; Ή μήπως αναφέρει ωμά τις παρελθούσες και τις μέλλουσες ιδιωτικές στιγμές τους; Όλ' αυτά θ' άξιζε σίγουρα τον κόπο να τα μάθουμε, γιατί οι περισσότεροι άνθρωποι, που βέβαια δεν εμπιστεύονται τις τηλεπαθητικές τους ικανότητες, καταφεύγουν στο τηλέφωνο, που τους φαίνεται πιο αξιόπιστο. Οι αρμόδιοι όμως; Έχουν συνειδητοποιήσει άραγε τί ψυχική δαπάνη απαιτούν απ' τους υφισταμένους τους; Ας υποθέσουμε πως ένα ύποπτο άτομο χυδαίου χαρακτήρος, με «βυσματάκια» στο τηλέφωνό του, τηλεφωνεί στο επίσης χυδαίο περιστασιακό του ταίρι. Κι αφού ζούμε σε μια ελεύθερη χώρα και μπορούμε να μιλάμε ανοιχτά μεταξύ μας, ακόμα και στο τηλέφωνο, τι μπορεί ν' ακούσει απ' το ακουστικό, ή κι απ' το μαγνητόφωνο, ένα ενδεχομένως ηθικό άτομο, ανεξαρτήτως φύλου; Τι φταίει αυτό; Και ποιος θα του εξασφαλίσει ψυχιατρική περίθαλψη; Τι έχει να πει σχετικά ο Οργανισμός Τηλεπικοινωνιών, Μεταφορών και Συγκοινωνιών; Οι πάντες κόπτονται για τους βιομηχάνους, τους αναρχικούς, τους τραπεζικούς διευθυντές, τους ληστές τραπεζών και τους τραπεζοϋπαλλήλους –αλλά ποιος ενδιαφέρθηκε ποτέ για τις δυνάμεις των μαγνητοφωνητών; Τι λένε επ' αυτού οι Εκκλησίες; Άραγε η Επισκοπική Σύνοδος της Φούλδης

αγνοεί το όλο θέμα; Και η Κεντρική Επιτροπή της Γερμανοκαθολικής Εκκλησίας; Και ο πάπας; Γιατί σιωπά; Μα δεν υποψιάζεται κανείς τί υφίστανται τα ότα των αθώνων μεταξύ κρέμ καραμελέ και σκληρού πορνό; Παροτρύνουμε τους νέους ανθρώπους να καταταγούν στα σώματα ασφαλείας –και μετά; Τους αφήνουμε στο έλεος των τηλεφωνικών αποδρασμάτων! Τέλος: στον τομέα αυτό απαιτείται συνεργασία εκκλησίας και συνδικαλιστικών οργάνων. Ας σχεδιάσουν έστω ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα για ωτακουστές. Μαθήματα ιστορίας από μαγνητοφώνου λ.χ. Θα τους έρθει φτηνότερα.

42

Ας επιστρέψουμε τώρα συντετριμμένοι στο προσκήνιο, για να επιδοθούμε και πάλι στην αναπόφευκτη διάνοιξη καναλιών, κι ας αρχίσουμε με μίαν ακόμη διευκρίνιση: Είχαμε υποσχεθεί πως δε θα υπάρξουν άλλες αιματοχυσίες, γι' αυτό θέλουμε να τονίσουμε πως, παρά το θάνατο της κυρίας Μπλουμ (της μητέρας της Κατερίνας) η υπόσχεσή μας ισχύει πάντα. Γιατί βεβαίως ο θάνατός της δεν ήταν δολοφονία, έστω και αν δεν υπήρξε φυσιολογικός, και ναι μεν επήλθε βιαίως, αλλά όχι εκ προθέσεως. Ας μην ξεχνάμε πως εκείνος που προκάλεσε το θάνατό της, δεν ήταν μήτε δολοφόνος μήτε σφαγιαστής, και δεν είχε καν τη διάθεση να τη βλάψει. Και, όπως φαίνεται,

αλλά και όπως ο ίδιος ομολόγησε αργότερα, ο άνθρωπος αυτός ήταν ο Ταίτγκες, που τον περίμενε επίσης δίαιο και αιματηρό, αλλά προσχεδιασμένο τέλος. Ήδη από την Πέμπτη, ο Ταίτγκες αναζητούσε τη διεύθυνση της κυρίας Μπλουμ στο Γκέμελσμπροϊχ, την έμαθε, αλλά μάταια προσπάθησε να μπει στο νοσοκομείο όπου νοσηλευόταν. Τόσο ο θυρωρός, όσο και η αδελφή Έντελγκαρτ και ο αρχίατρος κύριος Χάινεν, του εξήγησαν πως η κυρία Μπλουμ είχε υποστεί μια σοβαρότατη αλλά επιτυχή εγχείρηση λόγω καρκίνου, και χρειαζόταν απόλυτη ησυχία, γιατί η ανάρρωσή της βασιζόταν ακριβώς στην απουσία συγκινήσεων, και δε χωρούσε συζήτηση για συνεντεύξεις. Κι όταν ο Ταίτγκες ισχυρίστηκε πως η σχέση της Κατερίνας με τον Ταίτγκες είχε κάνει και την κυρία Μπλουμ «πρόσωπο της ημέρας», ο γιατρός του αντέταξε πως και τα πρόσωπα της ημέρας ήταν γι' αυτόν πρωταρχικά ασθενείς. Στη διάρκεια όμως εκείνης της συνομιλίας, ο Ταίτγκες μπόρεσε να διαπιστώσει ότι μέσα στο νοσοκομείο δούλευαν ελαιοχρωματιστές, κι αργότερα καυχιόταν στους συναδέλφους του πως εφάρμοσε «το απλούστερο κόλπο, το κόλπο του εργάτη» –εφοδιασμένος με μια φόρμα της δουλειάς, έναν κουβά με μπογιά κι ένα πινέλο– και πρωί πρωί την Παρασκευή κατάφερε να μπει στο θάλαμο της κυρίας Μπλουμ, γιατί οι μητέρες, έστω και άρρωστες, είναι ανεκτίμητες πηγές πληροφοριών· ο Ταίτγκες εξήγησε τα καθέκαστα στην κυρία Μπλουμ, αλλά δεν ήταν σίγουρος πως τα κατάλαβε όλα,

γιατί δεν ήξερε κανένα Γκαίτεν, και του είπε: «Γιατί να με βρει τέτοιο τέλος; Γιατί να τελειώσω έτσι;» –πράγμα που έγινε στην ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ: «Το 'λεγα εγώ, το 'λεγα εγώ πως θα 'χει κακό τέλος!» Ο Ταίτγκες δικαιολόγησε την ανεπαίσθητη αλλαγή που επέφερε στη δήλωση της κυρίας Μπλουμ, εξηγώντας πως ο δημοσιογράφος είναι και συνηθισμένος αλλά και υποχρεωμένος «να βοηθάει τους απλούς ανθρώπους να διατυπώνουν σαφέστερα τις σκέψεις τους».

43

Δεν είναι καθόλου δέβαιο αν ο Ταίτγκες κατάφερε να δει την κυρία Μπλουμ, ή αν παρέδωσε στην ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ τα λόγια της ως αποτέλεσμα μιας συνεντεύξεως, ψευδόμενος για την επίσκεψή του, δηλαδή κατασκευάζοντάς την, για ν' αποδείξει το δημοσιογραφικό του δαιμόνιο και την κατασοσύνη του, και να μπορεί να καυχιέται. Ο δόκτωρ Χάινεν, η αδελφή Έντελγκαρτ, μια ισπανίδα νοσοκόμα ονόματι Ουέλδα, και μια πορτογαλέζα καθαρίστρια ονόματι Πουέλκο, πιστεύουν πως «το θράσος του αποκλείεται να έφτασε ως εκεί» (δόκτωρ Χάινεν). Και αφού, το δίχως άλλο, η επίσκεψη στη μητέρα της Κατερίνας –ομολογημένη, αν και πιθανότατα φανταστική– είχε μεγάλη σημασία, γεννιέται φυσικά το ερώτημα αν το προσωπικό του νοσοκομείου το διαψεύδει γιατί

δεν έπρεπε να γίνει κάτι τέτοιο, ή αν ο Ταίτγκες επινόησε την επίσκεψή του για να επικυρώσει την υποτιθέμενη δήλωση της μητέρας. Ας είμαστε όμως δίκαιοι. Θεωρείται αποδεδειγμένο πως η Κατερίνα έραφε μόνη της την αποκριάτικη στολή της, και πήγε να ερευνήσει το ίδιο ακριβώς μπαρ απ' όπου έφυγε αργότερα ο άτυχος Ταίτγκες «με κάποια γκόμενα», όταν πλέον είχε υποσχεθεί τη συνέντευξη στον Ταίτγκες, και όταν η ΚΥΡΙΑΚΑΤΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΣ είχε δημοσιεύσει κι άλλο ρεπορτάζ του ίδιου. Πρέπει λοιπόν να περιμένουμε. Το βέβαιο είναι πως ο δόκτωρ Χάινεν ταράχτηκε από τον αιφνίδιο θάνατο της ασθενούς του, Μαρίας Μπλουμ, και «δεν μπορούσε να αποκλείσει το ενδεχόμενο απρόδλεπτης ταραχής, έστω κι αν δεν μπορούσε να το αποδείξει». Και δεν πρέπει να θεωρηθούν εδώ υπεύθυνοι οι αθώοι μπογιατζήδες. Η τιμή της γερμανικής εργατιάς θα παραμείνει ακηλίδωτη. Ούτε η αδελφή Έντελγκαρντ, ούτε και οι αλλοδαπές κυρίες Ουέλβα και Πουέλκο μπορούν να ορκιστούν πως όλοι οι μπογιατζήδες –τέσσερις τον αριθμό, σταλμένοι από το γραφείο Μάρκενς του Κούιρ– ήταν αληθινοί μπογιατζήδες –και καθώς μάλιστα είχαν σκορπίσει και δούλευαν σε διαφορετικά σημεία, κανένας δεν μπορεί να ξέρει αν κατάφερε να τρυπώσει κι ένας πέμπτος, με φόρμα, κουβά και πινέλο. Ένα είναι βέβαιο: ο Ταίτγκες ισχυρίστηκε (δε λέμε «ομολόγησε», γιατί η επίσκεψη δεν αποδείχτηκε ποτέ) πως είδε τη Μαρία Μπλουμ και πως της πήρε συνέντευξη, και ο ισχυρισμός

του έφτασε στ' αυτιά της Κατερίνας. Ο κύριος Μάρκενς παραδέχτηκε επίσης ότι οι τέσσερις μπογιατζήδες δεν ήταν πάντα όλοι μαζί στο ίδιο μέρος, οπότε, αν ήθελε να παρεισφρύσει κάποιος, δε θα δυσκολευόταν καθόλου. Αργότερα, ο δόκτωρ Χάινεν είπε πως θα μηνύσει ΤΗΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ επειδή δημοσίευσε την ψεύτικη δήλωση της κυρίας Μπλουμ και θα ξεσηκώσει σκάνδαλο, γιατί αν η συνέντευξη ήταν αληθινή, επρόκειτο για τρομερή βαρβαρότητα –αλλά η απειλή του δεν πραγματοποιήθηκε ποτέ, όπως εξάλλου και η απειλή του Μπλόρνα πως «θα σπάσει τα μούτρα» του Στρόμπλντεντερ.

Κατά το μεσήμερι εκείνου του Σαββάτου, 23 Φεβρουαρίου 1974, στο Καφέ Κλόογκ του Κούιρ (που τώρα το κρατούσε ο ανιψιός του πανδοχέα στον οποίο δούλευε άλλοτε ευκαιριακά η Κατερίνα, πότε μαγειρίσσα και πότε σερβιτόρα), συναντήθηκαν επιτέλους οι Μπλόρνα, η κυρία Βόλτερσχαϊμ, ο Κόνραντ Μπάιτερς και η Κατερίνα. Επακολούθησαν αγκαλιές και δάκρυα, ακόμη κι από την κυρία Μπλόρνα. Φυσικά, και στο Καφέ Κλόογκ βασίλευε αποκριάτικη ευθυμία, αλλά ο Έρβιν Κλόογκ, ο ιδιοκτήτης, που γνώριζε την Κατερίνα, και επιπλέον την εκτιμούσε και τη συμπαθούσε, διέθεσε στην παρέα το σαλόνι του σπιτιού του. Εκεί, ο Μπλόρνα τηλεφώνησε

αμέσως στον Χαχ, για ν' ακυρώσει το ραντεβού που είχαν κλείσει για το ίδιο απόγευμα, στην είσοδο του μουσείου, και του ανακοίνωσε πως η μητέρα της Κατερίνας πέθανε αιφνιδίως, εξαιτίας του Ταίτγκες που την επισκέφθηκε ως απεσταλμένος ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ. Ο Χαχ ήταν πιο μαλακός απ' το πρωί, και τον παρακάλεσε να διαβιβάσει τα θερμά του συλλυπητήρια στην Κατερίνα, που ήταν βέβαιος ότι δεν του κρατούσε κακία, και γιατί άλλωστε; Και ήταν πάντα στη διάθεσή τους –μόνο που τώρα είναι πολύ απασχολημένος με την ανάκριση του Γκαίτεν, αλλά αν χρειαστεί, θα θρει καιρό. Κατά τα άλλα, απ' την ανάκριση του Γκαίτεν δεν είχε προκύψει μέχρι στιγμής τίποτα επιδαρυντικό για την Κατερίνα. Ο Γκαίτεν είχε μιλήσει γι' αυτήν με ειλικρίνεια, αλλά και μεγάλη συμπάθεια. Δεν έπρεπε ωστόσο να ελπίζει πως θα πάρει άδεια να τον επισκεφθεί, γιατί δεν είχε καμιά συγγένεια μαζί του, και ο χαρακτηρισμός «μνηστή» είναι πολύ ασαφής και δεν πείθει.

Καταπώς φαίνεται, η Κατερίνα δεν κατέρρευσε μαθαίνοντας το θάνατο της μητέρας της. Ίσως και ν' ανακουφίστηκε μάλιστα. Φυσικά, έδειξε μόνη της στο δόκτορα Χάινεν το φύλλο ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ όπου υπήρχε η συνέντευξη του Ταίτγκες με τα λόγια της μητέρας της, αλλά δε συμμερίστηκε την αγανάκτηση του δόκτορος Χάινεν για τη συνέντευξη, και είπε απλώς ότι πρόκειται για δολοφόνους που σκοτώνουν με συκοφαντίες, και φυσικά τους μισεί, αλλά προφανώς δουλειά όλων αυτών των δη-

μοσιογράφων είναι να καταστρέφουν την τιμή, την υπόληψη και την υγεία των αθώων ανθρώπων. Ο δόκτωρ Χάινεν, που μαντεύοντας λάθος τη θεώρησε μαρξίστρια (ίσως γιατί είχε διαβάσει τους υπαινιγμούς του Μπρέτλοχ, πρώην συζύγου της Κατερίνας, στην ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ), τρώμαξε λίγο απ' την ψυχρότητά της, και τη ρώτησε αν, κατά τη γνώμη της, ο κιτρινισμός ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ είναι δομικό πρόβλημα της κοινωνίας. Η Κατερίνα δεν κατάλαβε, και κούνησε αρνητικά το κεφάλι. Έπειτα άφησε την αδελφή Έντελγκαρτ να την οδηγήσει στο νεκροθάλαμο, όπου μπήκε μαζί με την κυρία Βόλτερσχαϊμ. Η Κατερίνα σήκωσε μόνη της το σεντόνι από το πρόσωπο της μητέρας της, είπε «Ναι», και τη φίλησε στο μέτωπο· κι όταν η αδελφή Έντελγκαρτ την παρακάλεσε να κάνει μια προσευχή, κούνησε πάλι αρνητικά το κεφάλι και είπε «Όχι». Ξανασκέπασε το πρόσωπο της νεκρής, ευχαρίστησε την καλόγρια, και μόλις βγήκε από το νεκροθάλαμο, έβαλε τα κλάματα, στην αρχή σιγανά, έπειτα πιο δυνατά, στο τέλος γοερά. Ίσως να θυμόταν το νεκρό πατέρα της, που τον είχε δει για τελευταία φορά πάλι σε νεκροθάλαμο νοσοκομείου, έξι χρονών παιδί. Η Έλση Βόλτερσχαϊμ σκέφτηκε τότε, ή μάλλον πρόσεξε, πως δεν είχε ξαναδεί την Κατερίνα να κλαίει, ούτε καν μικρή, όταν τη βασάνιζαν στο σχολείο και στο άθλιο σπιτικό της. Πολύ ευγενικά, σχεδόν γλυκά, η Κατερίνα επέμεινε να ευχαριστήσει και τις δύο αλλοδαπές κυρίες Ουέλβα και Πουέλκο για όλα όσα πρόσφεραν στη μητέ-

ρα της, κι έφυγε από το νοσοκομείο απόλυτα κυριαρχημένη. Δεν παρέλειψε επίσης να παρακαλέσει τη διεύθυνση του νοσοκομείου να ειδοποιήσει και τον αδελφό της τον Κουρτ στις φυλακές.

Έτσι ήταν όλο το απόγευμα και το βράδυ: κυριαρχημένη. Και μόλο που κάθε τόσο έβγαζε τα δύο φύλλα ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ κι επαναλάμβανε στους Μπλόρνα, στην Έλση Β. και στον Κόνραντ Μπ. όλες τις λεπτομέρειες, μαζί με τη δική της ερμηνεία, φαινόταν πως η σχέση της με ΤΗΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ είχε αλλάξει. Όπως θα λέγαμε σήμερα, ήταν λιγότερο συναισθηματική, και περισσότερο αναλυτική. Εκεί, στο σαλόνι του Έρβιν Κλόογκ, περιστοιχισμένη από έμπιστους φίλους, μίλησε ανοιχτά και για τη σχέση της με τον Στρόουμπλέντερ: κάποτε, έπειτα από ένα παρτάκι των Μπλόρνα, την είχε πάει σπίτι της, και παρόλο που του απαγόρευσε αυστηρά, σχεδόν με αποστροφή, να τη συνοδεύσει ως επάνω, εκείνος την ανέβασε, και μπήκε στο διαμέρισμά της βάζοντας την τελευταία στιγμή το πόδι του στην πόρτα. Φυσικά, έγινε φορτικός, αλλά προφανώς θίχτηκε επειδή η Κατερίνα δεν τον βρήκε ακαταμάχητο, και στο τέλος έφυγε –μεσάνυχτα πια. Από τη μέρα εκείνη και μετά της είχε γίνει τοιμπούρι, της έστελνε λουλούδια, της έγραφε γράμματα, δεν την άφηνε σε ησυχία, και μερικές φορές κατόρθωσε να μπει στο διαμέρισμά της. Μια απ' αυτές, της έδωσε με το ζόρι το δαχτυλίδι. Αυτό ήταν όλο. Να γιατί δεν ομολόγησε τις επισκέψεις του, ούτε αποκάλυψε το

όνομά του: θα 'ταν αδύνατον να εξηγήσει στους ανακριτές ότι δεν είχε συμβεί μεταξύ τους τίποτα, απολύτως τίποτα, ούτε ένα φιλή. Ποιος θα πίστευε πως η Κατερίνα θ' αντιστεκόταν σ' έναν άνθρωπο σαν τον Στρόουμπλέντερ, όχι μόνο ευκατάστατο, αλλά και διαδόχτο στον πολιτικό και τον επιχειρησιακό κόσμο για την ακαταμάχητη γοητεία του, σ' έναν αστέρα του σινεμά, ας πούμε; Και ποιος θα πίστευε πως μια απλή οικιακή βοηθός σαν την Κατερίνα, απέκρουσε τον «αστέρα» όχι μόνο για ηθικούς, αλλά και για αισθητικούς λόγους; Απλούστατα, ο Στρόουμπλέντερ δεν τη συγκινούσε καθόλου, και όλη αυτή η ιστορία με τον επισκέπτη αποτελούσε βάνανυση παραδίαση μιας σφαίρας, που δεν ήθελε να τη χαρακτηρίσει «αυστηρώς προσωπική», για να μη δημιουργηθούν παρεξηγήσεις, αφού η σχέση της με τον Στρόουμπλέντερ δεν ήταν ούτε κατά διάνοιαν προσωπική. Απλώς, θα βρισκόταν σε δύσκολη θέση, και δε θα μπορούσε να τα εξηγήσει σε κανέναν –και πολύ λιγότερο σε ολόκληρο ανακριτικό επιτελείο. Στο κάτω κάτω (και εδώ γέλασε) του χρωστούσε και κάποια ευγνωμοσύνη, γιατί το κλειδί του σπιτιού του στάθηκε πολύτιμο για τον Λούντβιχ, αλλά θα 'φτανε κι η διεύθυνσή του μόνο, μια και ο Λούντβιχ (κι εδώ ξαναγέλασε) θα έμπαινε σίγουρα και χωρίς κλειδιά. Είναι όμως γεγονός ότι το κλειδί διευκόλυνε τα πράγματα, κι εκείνη το 'ξερε πως τώρα τις απόκριες η βίλα θα είναι άδεια, γιατί ακριβώς δυο μέρες πριν ο Στρόουμπλέντερ την είχε ενοχλήσει ανυπόφορα, την πίεσε

και της πρότεινε να περάσουν εκεί το σαββατοκύριακο, πριν φύγει για το συνέδριο στο Μπαντ Μπ. Ναι, ο Λούντβιχ της είχε πει πως τον καταζητεί η αστυνομία, γιατί ήταν λιποτάκτης από το στρατό κι ετοιμαζόταν να φύγει για το εξωτερικό, αλλά πάντως (κι εδώ γέλασε τρίτη φορά) το διασκέδασε πολύ όταν τον έβαλε μόνη της στο θερμαντικό αγωγό και του εξήγησε πού βρίσκεται η έξοδος κινδύνου, που οδηγεί έξω απ' τα «κουκλίστικα διαμερισμάτια στο ποτάμι», στη γωνιά της οδού Χοχκέπελ. Όχι, και θέβαια δεν το φανταζόταν πως τους παρακολουθεί η αστυνομία, όλα της φάνηκαν σαν παιχνίδι, κλέφτες κι αστυνόμοι, και μόνο το πρωί –ο Λούντβιχ είχε φύγει από τις έξι– άρχισε να συνειδητοποιεί πόσο σοβαρά ήταν τα πράγματα. Ένιωθε μάλιστα ανακουφισμένη που είχαν πιάσει τον Γκαίτεν, γιατί τώρα, είπε, δε θα μπορούσε να κάνει καμιά κουταμάρα. Τις τελευταίες μέρες πέρασε μεγάλη αγωνία· πολύ μυστήριος αυτός ο Μπάιτμέννε!

45

Εδώ θα πρέπει να πούμε, ή μάλλον να δηλώσουμε κατηγορηματικά, πως το απόγευμα και το βραδάκι του Σαββάτου πέρασαν μάλλον ευχάριστα: τόσο ευχάριστα, ώστε ησύχασαν όλοι –οι Μπλόρντα, η Έλση Βόλτερσχαϊμ και ο ανεξήγητα σιωπηλός Κόνραντ Μπάιτερς. Επιτέλους,

ένιωθαν –όπως κι η ίδια η Κατερίνα εξάλλου– ότι «η ένταση είχε χαλαρώσει». Ο Γκαίτεν είχε συλληφθεί, η ανάκριση της Κατερίνας έκλεισε, κι η μάνα της είχε γλιτώσει πια –έστω κι έτσι πρόωρα– απ' τα μεγάλα της βάσανα· τα σχετικά με την κηδεία ήταν ταχτοποιημένα, και τα απαραίτητα πιστοποιητικά από το Κούιρ θα 'βγαίναν Δευτέρα πρωί, γιατί κάποιος αρμόδιος υπάλληλος υποσχέθηκε να της τα ετοιμάσει φιλικά, κι ας ήταν αργία. Τέλος, ο ιδιοκτήτης του Καφέ Κλόογκ ήταν μια μικρή παρηγοριά: είχε αρνηθεί πεισματικά να πληρωθεί για όσα τους σεργίρισε (συγκεκριμένα: καφέδες, ποτά, πατατοσαλάτα, λουκάνικα και γλυκά) κι αποχαιρέτησε την Κατερίνα με τα λόγια: «Ψηλά το κεφάλι, Κατερίνακι! Ξέρεις, εδώ πέρα δεν έχουν όλοι κακή γνώμη για σένα!» Η παρηγοριά που κρυβόταν στις λέξεις αυτές ήταν μάλλον σχετική, γιατί τί θα πει «δεν έχουν όλοι»; –αλλά, αφού δεν ήταν «όλοι», πάλι καλά. Συμφώνησαν να πάνε στο σπίτι των Μπλόρντα για να περάσουν την υπόλοιπη βραδιά. Εκεί, απαγόρευσαν αυστηρά στην Κατερίνα να βάλει χέρι στην κουζίνα, γιατί είχε άδεια κι έπρεπε να ξεκουραστεί. Η κυρία Βόλτερσχαϊμ έφτιαξε σάντουιτς, κι ο Μπλόρντα με τον Μπάιτερς άναψαν το τζάκι. Πράγματι, η Κατερίνα τους άφησε «να την κακομάθουν, έστω για μια φορά». Κι αργότερα, τα κέφια έφτιαξαν, κι αν δεν υπήρχε ο θάνατος και η σύλληψη κάποιου πολύ αγαπημένου προσώπου, θα διακινδύνευαν σίγουρα ένα χορό, γιατί απόκριες ήτανε στο κάτω κάτω!

Ο Μπλόρνα δεν κατάφερε ν' αποτρέψει την Κατερίνα από την προγραμματισμένη συνέντευξη με τον Ταίγκες. Ήταν ήρεμη και πολύ φιλική, κι αργότερα –όταν η συνέντευξη αποδείχτηκε «συνέντευξη»– ο Μπλόρνα πάγωνε και μόνο που θυμόταν πόσο ψυχρά και αποφασισμένα επέμενε η Κατερίνα να τον συναντήσει, και πόσο κατηγορηματικά αρνιόταν την παρουσία δικηγόρου. Έπειτα όμως, δεν ήταν και τόσο δέβαιος πως εκείνο το βράδυ η Κατερίνα ήταν ήδη αποφασισμένη να σκοτώσει. Πολύ πιθανότερο του φάνηκε να της έδωσε αφορμή Η ΚΥΡΙΑΚΑΤΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΣ.

Χωρίστηκαν ήσυχα, πάλι με αγκαλιές, αλλά χωρίς δάκρυα τώρα, αφού άκουσαν σοβαρή και ελαφρά μουσική, και η Κατερίνα με την Έλση Βόλτερσχαϊμ τους διηγήθηκαν πολλά και διάφορα απ' τη ζωή στο Γκέμελσμπερσίχ και στο Κούιρ. Ήταν μόλις δέκα και μισή όταν η Κατερίνα, η κυρία Β. και ο Μπάιτερς αποχαιρέτησαν τους Μπλόρνα με διαβεβαιώσεις για μεγάλες φιλίες και αγάπες, και οι Μπλόρνα μακάριζαν την ώρα και τη στιγμή που αποφάσισαν να επιστρέψουν για να βοηθήσουν την Κατερίνα. Κοντά στο μισοσβησμένο τζάκι, μ' ένα μπουκάλι κρασί, έκαναν νέα σχέδια για διακοπές, κι είπαν και δυο λογάκια για το χαρακτήρα του φίλου τους του Στρόμπλντεντ και της γυναίκας του της Μωντ. Κι όταν ο Μπλόρνα παρακάλεσε τη δική του γυναίκα να μην ξαναμιλήσει στο μέλλον για επισκέπτες και επισκέψεις, και να το χωνέψει επιτέλους πως οι λέξεις αυτές έχουν νευ-

ραλγική σημασία, η Τρούντε σχολίασε: «Μην ανησυχείς. Θα κάνουμε καιρό να τον ξαναδούμε».

46

Είναι επίσης δεδαιωμένο πως η Κατερίνα πέρασε ήσυχα την υπόλοιπη νύχτα. Προδάρισε άλλη μια φορά τη στολή της βεδουίνας, έβαλε μερικές τελευταίες βελονιές, κι αντί για πέπλο, αποφάσισε να χρησιμοποιήσει ένα άσπρο μαντίλι. Άκουσαν λίγο ραδιόφωνο, έφαγαν μπισκότα, κι έπειτα πήγαν για ύπνο. Ο Μπάιτερς μπήκε για πρώτη φορά φανερά στην κρεβατοκάμαρα της κυρίας Βόλτερσχαϊμ, και η Κατερίνα βολεύτηκε στον καναπέ.

47

Την Κυριακή το πρωί, ξυπνώντας, η Έλση Βόλτερσχαϊμ και ο Κόνραντ Μπάιτερς βρήκαν το πρωινό καλοσερβισμένο, τον καφέ ζεστό στην καφετιέρα, και την Κατερίνα να κολατίζει με μεγάλη όρεξη στο τραπέζι, διαβάζοντας την ΚΥΡΙΑΚΑΤΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ. Εδώ τα σχόλια περιττεύουν: θα παραθέσουμε απλώς τα γεγονότα. Η αλήθεια είναι πως το σήριαλ με τη φωτογραφία της Κατερίνας δε βρισκόταν πια στην πρώτη σελίδα. Αυτή τη φορά στην πρώτη σελίδα είχαν τον Λούντβιχ Γκαίτεν, με

λεξάντα: «Ο τρυφερός εραστής της Κατερίνας Μπλουμ κρυβόταν σε βίλα μεγαλοβιομηχάνου». Ακολουθούσε εκτενές ρεπορτάζ στις σελίδες 7-9, με πάμπολλες φωτογραφίες: η Κατερίνα στην πρώτη της κοινωνία, ο πατέρας της επιστρέφοντας ελευθερωτής απ' το μέτωπο, η εκκλησία του Γκέμελμπροϊχ, η βίλα των Μπλόρνα. Η μητέρα της Κατερίνας σαραντάρα, γερασμένη απ' τα δάσασα, σε κακό χάλι, ποζάριζε μπροστά στο σπιτάκι του Γκέμελμπροϊχ, και τέλος μια φωτογραφία του νοσοκομείου όπου είχε πεθάνει τα ξημερώματα του Σαββάτου. Το κείμενο έλεγε:

Το πρώτο δέβαιο θύμα της Κατερίνας Μπλουμ –που ακόμα κυκλοφορεί ελεύθερη– είναι αναμφίβολα η ίδια της η μάνα, που μαθαίνοντας τα κατώματα της κόρης της, δεν άντεξε τον κλονισμό. Και είναι αδιανόητο πώς, ενώ η μάνα ψυχορραγούσε, η κόρη χόρευε τρυφερά και παθητικά μ' έναν ληστή και δολοφόνο! Το πράγμα όμως εγγίζει τα όρια της πλήρους διαστροφής, αν λάβουμε υπόψη πως δεν έχυσε ούτ' ένα δάκρυ μαθαίνοντας το θάνατό της. Είναι στ' αλήθεια τόσο «ψυχρή και υπολογίστρια» αυτή η γυναίκα; Η σύζυγος ενός πρώην εργοδότη της, γνωστού γιατρού της επαρχίας, την περιγράφει με τα εξής λόγια: «Ήταν καμωματού και κοννίστρα! Αναγκάστηκα να την απολύσω, γιατί οι γιοι μου μεγάλωναν –κι ύστερα, σκεφτόμουν τους ασθενείς μας, και την υπόληψη του συζύγου μου». Μήπως η Κατερίνα Μπ. ήταν αναμειγμένη και στις καταχρήσεις του διαδόχου

δόκτορος Φένερν; (Η ΕΦΗΜΕΡΙΣ είχε αναφερθεί διεξοδικά στην υπόθεσή του εκείνη την εποχή.) Αληθεύει ότι ο πατέρας της ήταν παραχαράκτης; Και γιατί εγκληματίσε ο αδελφός της; Μυστήριο καλύπτει ακόμη τη ραγδαία κοινωνική της άνοδο και τα υψηλότερα εισοδήματά της. Δε χωρεί όμως καμιά αμφιβολία: η Κατερίνα Μπλουμ βοήθησε τον αμοσταγή Γκαίτεν να διαφύγει, και εκμεταλλεύτηκε αισχρά τον αξιοσεβαστο επιστήμονα και διομήχανο που την περιέβαλε με φιλία και εμπιστοσύνη, θέλοντας να τη βοηθήσει. Η ΕΦΗΜΕΡΙΣ έχει στη διάθεσή της πληροφορίες που αποδεικνύουν ότι η Μπλουμ δεν δεχόταν επισκέπτες, αλλά έκανε η ίδια απόσκλητες επισκέψεις για να μαθαίνει τα κατατόπια της βίλας. Οι μυστικές διαδρομές της με το αυτοκίνητο δεν είναι πια και τόσο μυστικές. Έπαιξε αναισχυντα με τη φήμη ενός καθ' όλα σεβαστού ανθρώπου, με την οικογενειακή του ευτυχία και με τη σταδιοδρομία του –η οποία έχει κατ' επανάληψη απασχολήσει ευνοϊκότερα ΤΗΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ– διαφορώντας για τα αισθήματα της αφοσιωμένης συζύγου του και των τεσσάρων παιδιών του. Προφανώς, η Μπλουμ επιχείρησε να καταστρέψει τη σταδιοδρομία του Σ. εκτελώντας εντολές κάποιας αριστερής οργάνωσης.

Άραγε η αστυνομία και ο εισαγγελέας θα πιστέψουν τον εγκληματία Γκαίτεν που διατυμπανίζει την αθωότητα της Μπλουμ; Η ΕΦΗΜΕΡΙΣ υποβάλλει για μίαν ακόμη φορά το ερώτημα: Μήπως οι ανακριτικές μέθοδοι αυτού του τόπου παραείναι ήπιες; Πόσο «ανθρώπινα» μπορεί

να φερθεί κανείς σε υπανθρώπους;

Και κάτω από τις φωτογραφίες του Μπλόρνα, της κυρίας Μπλόρνα και της βίλας:

Σ' αυτό το σπίτι εργαζόταν η Μπλουμ από τις επτά ως τις τέσσερις και μισή, ολομόναχη, χωρίς να την επιβλέπει κανείς, μια και είχε την απόλυτη εμπιστοσύνη του κυρίου και της κυρίας Μπλόρνα. Τι συνέβαινε όμως εκεί, όταν οι ανύποπτοι Μπλόρνα έφευγαν για τη δουλειά τους; Ή μήπως δεν ήταν και τόσο ανύποπτοι; Όλοι λένε πως η σχέση τους με την Μπλουμ ήταν πολύ στενή, και όπως δήλωσαν περίοικοι στους συνεργάτες ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΟΣ, θα μπορούσε κανείς να τη χαρακτηρίσει βαθύτατα φιλική. Παραλείπουμε εδώ ορισμένα υπονοούμενα, γιατί δεν έχουν σχέση με την υπόθεση. Αλλά μήπως έχουν; Τί ρόλο παίζει η κυρία Γκέττρουντ Μπλόρνα, που άφησε άλλοτε εποχή στο πολυτεχνείο ως «Κόκκινη Τρουντε»; Πώς διέφυγε ο Γκαίτεν από το διαμέρισμα της Μπλουμ, αφού η αστυνομία τον παρακολουθούσε από κοντά; Ποιος γνώριζε ως την παραμικρή λεπτομέρεια την κατασκευή του συγκροτήματος «κονκλίστικα διαμερισμάτια στο ποτάμι»; Η κυρία Μπλόρνα! Η πωλήτρια Χέρτα Σ. και η εργάτρια Κλάουντια Σ., είπαν με μια φωνή στην ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ: Πού να βλέπατε πώς χόρευαν οι δυο τους! (Σ.Σ. Η Μπλουμ και ο τρομοκράτης Γκαίτεν.) Σα να γνωρίζονταν μια ζωή! Αυτό δεν ήταν τυχαία συνάντηση. Ήταν ξανασμίξιμο!»

Όταν, αργότερα, ο Μπαίτισμέννε δέχτηκε κριτική εκ των ένων, γιατί ενώ ήξερε από τις εντεκάμισι το βράδυ της Πέμπτης πως ο Γκαίτεν βρισκόταν στη βίλα του Στρώμπλντερ, τον άφησε ανενόχλητο σχεδόν σαράντα οχτώ ώρες, διακινδυνεύοντας έτσι και νέα εξαφάνισή του, εκείνος γέλασε και τους εξήγησε πως ήδη από τα μεσάνυχτα της Πέμπτης ο Γκαίτεν είχε χάσει κάθε ευκαιρία να διαφύγει. Το σπίτι βρισκόταν μέσα στο δάσος, κυκλωμένο κατά ιδεώδη τρόπο από υψωμάτια «σαν σκοπιές», και ο υπουργός εσωτερικών ήταν απόλυτα ενημερωμένος για όλα τα μέτρα και συμφωνος· ένα ελικόπτερο, που προσγειώθηκε αρκετά μακριά για να μην ακουστεί, κατέβασε το ειδικό απόσπασμα, οι άντρες σκορπίστηκαν στα υψώματα, και το επόμενο πρωί, με κάθε μυστικότητα, είκοσι αστυνομικοί ήρθαν να ενισχύσουν τις δυνάμεις της τοπικής αστυνομίας. Είχε μεγάλη σημασία να παρακολουθήσουν όλες τις απόπειρες επαφής που θα έκανε ο Γκαίτεν: το ρισκάρισαν, και η επιτυχία τους δικαίωσε. Εντοπίστηκαν έτσι πέντε άτομα, που φυσικά πιάστηκαν αμέσως, και τα σπίτια τους ερευνήθηκαν πριν ακόμη συλληφθεί ο Γκαίτεν. Τέλος, συνέλαβαν και τον ίδιο, όταν πια έμεινε χωρίς συνδέσμους και, είτε από απειροσκεψία, είτε από θράσος, ένιωθε τόσο σίγουρος, ώστε τους επέτρεψε να πλησιάσουν τη βίλα. Κατά τα άλλα, η αστυνομία χρωστούσε κάποιες σημαντικές λεπτο-

μέρειες στους δημοσιογράφους ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ, στον εκδότη της και σε όλους τους συγγενικούς της οργανισμούς, που διαθέτουν παράτολμες και αντισυμβατικές μεθόδους για να μαθαίνουν λεπτομέρειες απρόσιτες στις ανακριτικές αρχές. Έτσι π.χ. πληροφορήθηκαν πως η κυρία Βόλτερσχαϊμ, όπως και η κυρία Μπλόρνα δεν ήταν και τόσο «αθώα περισσότερά». Ήταν γεννημένη το 1930 στο Κούιρ, εξώγαμο παιδί μιας εργάτριας. Και η μητέρα της ζούσε –πού αλλού; Στην Ανατολική Γερμανία, και μάλιστα όχι δια της βίας, αλλά με τη θέλησή της! Κατ' επανάληψη –πρώτη φορά το 1945, έπειτα πάλι το 1952, και τέλος το 1961, πριν χτιστεί το Τείχος– της είχαν δώσει την ευκαιρία να επιστρέψει στην πατρίδα της, στο Κούιρ, όπου είχε σπίτι κι ένα χωραφάκι, αλλά εκείνη αρνήθηκε κατηγορηματικά και τις τρεις φορές. Μεγαλύτερο ενδιαφέρον παρουσίαζε όμως ο πατέρας της Βόλτερσχαϊμ, κάποιος Λουμ, επίσης εργάτης, και επιπλέον μέλος του γερμανικού ΚΚ, που μετανάστευσε στη Σοβιετική Ένωση το 1932 και έκτοτε χάθηκαν τα ίχνη του. Ο Μπαϊτομέννε έκοβε το κεφάλι του πως κάτι τέτοιοι «εξαφανισθέντες» δεν υπάρχουν στις λίστες αγνοουμένων της Βέρμαχτ.

Κι επειδή δεν μπορούμε ποτέ να είμαστε σίγουροι πως ορισμένες, σχετικά σαφείς ενδείξεις ως προς τη σχέση γεγονότων και πράξεων, δε θα χαθούν ούτε θα παρερμηνευτούν ως απλοί υπαινιγμοί, πρέπει να αναφέρουμε και κάτι ακόμη: Η ΕΦΗΜΕΡΙΣ, που προκάλεσε το θάνατο της Μαρίας Μπλουμ μέσω του δημοσιογράφου Ταίτγκες, στιγματίωσε στο κυριακάτικο φύλλο της την Κατερίνα ως υπεύθυνη για το θάνατο της μητέρας της, και επιπλέον έφτασε να την κατηγορήσει ανοιχτά πως είχε κλέψει το κλειδί της βίλας από τον Στρώμπλντερ! Το γεγονός αυτό πρέπει να τονιστεί άλλη μια φορά, γιατί ποτέ δεν ξέρει κανείς τι γίνεται, όπως δεν ξέρει επίσης ποτέ αν έχει καταλάβει σωστά όλες τις συκοφαντίες, τα ψέματα και τις διαστρεβλώσεις ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ.

Ας πάρουμε παράδειγμα τον Μπλόρνα, και τότε θα δούμε καλύτερα ότι Η ΕΦΗΜΕΡΙΣ μπορεί να επηρεάσει ακόμη και λογικούς ανθρώπους. Στη γειτονιά των Μπλόρνα διάβαζαν εφημερίδες της προκοπής και κανένας δεν αγόραζε ΚΥΡΙΑΚΑΤΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ. Έτσι ο Μπλόρνα, που πίστευε πως το θέμα είχε λήξει, και περίμενε απλώς με κάποια ανησυχία τη συνέντευξη της Κατερίνας στον Ταίτγκες, έμαθε για το άρθρο της ΚΥΡΙΑΚΑΤΙΚΗΣ το μεσημέρι, όταν τηλεφώνησε στην κυρία Βόλτερσχαϊμ –η οποία Βόλτερσχαϊμ θεωρούσε αυτονόητο ότι ο Μπλόρνα το είχε ήδη διαβάσει. Ελπίζουμε δέδαια πως

ο αναγνώστης θα έχει συνειδητοποιήσει ότι, πέρα από το ειλικρινές ενδιαφέρον του για την Κατερίνα, ο Μπλόρνα ήταν άνθρωπος σωστός και προσγειωμένος. Όταν λοιπόν έβαλε την κυρία Βόλτερσχαϊμ να του διαβάσει στο τηλέφωνο τα σχετικά αποσπάσματα από ΤΗΝ ΚΥΡΙΑΚΑΤΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ, δεν πίστεψε στ' αυτιά του. Την έβαλε να του τα διαβάσει άλλη μια φορά, και τότε πια αναγκάστηκε να τα πιστέψει: έβαλε τις φωνές, ούρλιαξε, πήρε ένα άδειο μπουκάλι απ' την κουζίνα, κι έτρεξε στο γκαράζ, όπου ευτυχώς τον πέτυχε η γυναίκα του και τον σταμάτησε, γιατί ο προσγειωμένος Μπλόρνα ήταν έτοιμος να φτιάξει κοκτέηλ Μολότωφ, πρώτα για τα γραφεία ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ, κι έπειτα για τη «μόνιμη δίλα» του Στρόυμπλέντερ. Προσπαθείστε να φανταστείτε τη σκηνή: ένας πτυχιούχος πανεπιστημίου, σαράντα δύο χρόνων, που εδώ κι επτά χρόνια έχει εξασφαλίσει το θαυμασμό του Λύντινγκ και το σεβασμό του Στρόυμπλέντερ για τον νηφάλιο και ξεκάθαρο τρόπο με τον οποίο χειρίζεται τις υποθέσεις τους –και μάλιστα διεθνώς: στη Βραζιλία, στη Σαουδική Αραβία και στη Βόρειο Ιρλανδία– ένας άνθρωπος του κόσμου και καθόλου επαρχιώτης, να καταφεύγει στα κοκτέηλ Μολότωφ!

Η κυρία Μπλόρνα ερμήνευσε συνοπτικά την αντίδρασή του ως «αυθόρμητο μικροαστικο-ρομαντικό αναρχισμό», και τον ξόρκισε επιτόπου, όπως ξόρκιζαν παλιά τις πληγές και την αρρώστια· πήρε έπειτα το ακουστικό, έβαλε την κυρία Βόλτερσχαϊμ να της διαβάσει τα επίμα-

χα αποσπάσματα, κι εδώ πρέπει να ομολογήσουμε πως έχασε το χρώμα της, *ακόμη κι αυτή*, κι έκανε κάτι ίσως χειρότερο απ' όλα τα Μολότωφ του κόσμου: τηλεφώνησε στον Λύντινγκ (που ακριβώς εκείνη τη στιγμή ετοιμαζόταν να περιλάβει τις φράουλες που λέγαμε, και μάλιστα με σαντιγύ και παγωτό βανίλια) και του είπε ξερά: «Κάθαρμα! Ελεεινέ! Γουρούνι!» Δεν του εξήγησε βέβαια ποια είναι, αλλά μπορούμε να υποθέσουμε πως όλοι οι γνωστοί των Μπλόρνα γνώριζαν τη φωνή της κυρίας Τρούντε, που φημιζόταν για τις φαρμακερές και εύστοχες παρατηρήσεις της. Τότε ο άντρας της αγανάκτησε, και της είπε πως το παρατραβάει, γιατί φαντάστηκε πως μιλούσε με τον Στρόυμπλέντερ. Έτσι, ακολούθησαν διάφοροι καθγάδες, των Μπλόρνα μεταξύ τους, και των Μπλόρνα με τρίτους, αλλά καθώς δεν υπήρξαν θύματα, ας μας επιτραπεί να τους παραλείψουμε. Αυτές οι κατ'ουσίαν ασήμαντες αν και αναμενόμενες συνέπειες της ΚΥΡΙΑΚΑΤΙΚΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ αναφέρθηκαν εδώ μόνο και μόνο για να εξηγήσουν πώς, ακόμα και μορφωμένοι και σοβαροί άνθρωποι εξοργίστηκαν, και σκέφτηκαν προς στιγμήν να καταφύγουν σε βιαιοπραγίες του χειρίστου είδους.

Και είναι εξακριβωμένο ότι την ίδια στιγμή –γύρω στις δώδεκα– η Κατερίνα έφευγε από το δημοσιογραφικό μπαράκι «Η χρυσή χήνα» (όπου είχε περάσει ένα μισάωρο, προφανώς μεταμφιεσμένη, μαζεύοντας πληροφορίες για τον Ταίτγκες) και επέστρεφε στο διαμέρισμά της,

όπου συνάντησε τον Ταίγκες περίπου ένα τέταρτο αργότερα. Για τη «συνέντευξη» δε χρειάζεται να πούμε τίποτα παραπάνω. Την έκδασή της τη γνωρίζετε ήδη από τη σελίδα 9.

50

Κι επειδή ο ισχυρισμός του πάστορα του Γκέμελσμπροϊχ – πως ο πατέρας της Κατερίνας ήταν κρυπτοκομμουνιστής – κατέπληξε όλους τους ενδιαφερομένους, ο Μπλόρνα ξεκίνησε μια μέρα για το χωριό, αποφασισμένος να διαπιστώσει την αλήθεια. Κατ' αρχήν, ο πάστορας του επιβεβαίωσε όσα είπε, διευκρινίζοντας πως Η ΕΦΗΜΕΡΙΣ είχε παραθέσει αυτούσια τα λόγια του, με το νι και με το σίγμα – αλλά δεν μπόρεσε ν' αποδείξει τον ισχυρισμό του, μήτε και το θέλησε εξάλλου, και είπε πως ήταν περιττό, γιατί ο ίδιος βασιζόταν πάντα στην όσφρησή του, κι απλώς το 'χε μυριστεί ότι ο Μπλουμ ήταν κομμουνιστής. Δε θέλησε όμως να πει περισσότερα για την όσφρησή του, κι όταν ο Μπλόρνα του ζήτησε εξηγήσεις, και τον ρώτησε συγκεκριμένα πώς μυρίζει ο κομμουνιστής, σα να λέμε, τι λογής μυρωδιά θγάζει, ο πάστορας – δυστυχώς, πρέπει να το αναφέρουμε – του φέρθηκε πολύ απότομα, και τον ρώτησε με τη σειρά του αν είναι καθολικός, κι όταν ο Μπλόρνα του απάντησε ναι, ο πάστορας του υπενθύμισε το Χρέος της Υπακοής, κι ο Μπλόρ-

να δεν κατάλαβε τίποτα. Φυσικά, και όλες οι επόμενες έρευνές του σκόνταψαν σε δυσκολίες, γιατί οι Μπλουμ δεν ήταν ιδιαίτερα αγαπητοί: άκουσε πολλά κακά για τη νεκρή μητέρα της Κατερίνας, που είχε πράγματι αδειάσει ένα μπουκάλι κρασί της Θείας Ευχαριστίας μέσα στο ιεροφυλάκιο, παρέα με το νεωκόρο, που εντωμεταξύ είχε απολυθεί, άκουσε και για τον αδελφό της Κατερίνας, που ήταν πληγή για όλη την περιοχή, αλλά η μόνη φράση που πρόδιδε τον κομμουνισμό του πατέρα Μπλουμ ήταν μια κουβέντα που είχε πει το 1949 στο συχωριανό του τον Σόυμελ, καθώς τα 'πιναν σε μια απ' τις εφτά ταβέρνες του χωριού, και συγκεκριμένα η εξής: «Υπάρχουν και χειρότερα απ' τον σοσιαλισμό!» Ο Μπλόρνα δεν κατάρφερε ν' αποσπάσει περισσότερες πληροφορίες, και το μόνο κέρδος του, όταν τέλειωσαν οι άκαρπες έρευνές του στο χωριό, ήταν να χαρακτηριστεί κομμουνιστής – ευτυχώς, χωρίς προπηλακισμούς – πράγμα που τον πόνεσε πολύ, γιατί ο χαρακτηρισμός προερχόταν από ένα πρόσωπο που ως εκείνη τη στιγμή τον είχε βοηθήσει αρκετά, και μάλιστα του είχε δείξει κάποια συμπάθεια: την Έλμα Τσουμπρίνγκερ, συνταξιούχο δημοδιδασκάλισσα, που καθώς τον αποχαιρετούσε, γέλασε πειραχτικά, του 'κλεισε το μάτι, και είπε: «Γιατί δεν το λέτε καθαρά πως είσαστε κι εσείς δικός τους – και πρώτη απ' όλους η γυναίκα σας;»

Είναι δέβαια λυπηρό, αλλά δεν μπορούμε ν' αποσιωπήσουμε κάποιες βιαιοπραγίες που συνέβησαν, όσο ο Μπλόρνα ετοιμαζόταν για τη δίκη της Κατερίνας. Ο Μπλόρνα έκανε το μοιραίο λάθος να ενδώσει στις παρακλήσεις της Κατερίνας και να αναλάβει την υπεράσπιση του Γκαίτεν, προσπάθησε μάλιστα πολλές φορές να τους εξασφαλίσει άδεια επισκέψεων, υποστηρίζοντας πως είναι αρραβωνιασμένοι. Ο αρραβώνας τους, έλεγε, είχε τελεσθεί το επίμαχο βράδυ της εικοστής Φεβρουαρίου, και τα λοιπά και τα λοιπά. Μπορεί λοιπόν κανείς να φανταστεί τί βρήκε να γράψει Η ΕΦΗΜΕΡΙΣ και για τον ίδιο και για τον Γκαίτεν, αλλά και για την Κατερίνα και την κυρία Μπλόρνα. Δεν είναι ανάγκη να αναφερθούν και να παρατεθούν τα πάντα, γιατί είπαμε πως οι διαφορές επιπέδου μπορεί να τηρούνται ή να καταργούνται ανάλογα με τις ανάγκες της αφήγησης, και εδώ δεν υπάρχει καμία ανάγκη, αφού τώρα πια όλοι ξέρουμε τι σημαίνει ΕΦΗΜΕΡΙΣ. Κυκλοφόρησαν φήμες πως ο Μπλόρνα ζητούσε διαζύγιο, πράγμα εντελώς ανακριβές, που ωστόσο έσπειρε τη δυσπιστία στις σχέσεις του ζευγαριού. Ακούστηκε επίσης πως τα οικονομικά τους πήγαιναν απ' το κακό στο χειρότερο –κι αυτό ήταν φοβερό, γιατί αλήθευε. Πράγματι, ο Μπλόρνα είχε αναλάβει πρόσθετα βάρη, και συγκεκριμένα το διαμέρισμα της Κατερίνας, που ήταν πολύ δύσκολο να πουληθεί ή να νοικιαστεί, γιατί

θεωρούνταν «ματοβαμμένο». Έτσι, η αξία του έπεφτε συνεχώς, και ο Μπλόρνα αναγκαζόταν να πληρώνει απ' τη τσέπη του τόκους, χρεολύσια και γραμμάτια, που δεν έλεγαν να λιγοστέψουν. Τα πράγματα έδειχναν επίσης πως η «Χάφτεξ», η εταιρεία που είχε χτίσει τα «κουκλίστικα διαμερισμάτια στο ποτάμι», θα έκανε αγωγή στην Κατερίνα ζητώντας τεράστιες αποζημιώσεις γιατί εξαιτίας της έπεσαν οι τιμές ενοικίασης και αγοράς, και υποβιβάστηκε η κοινωνική αξία όλου του συγκροτήματος. Απ' ό,τι βλέπουμε λοιπόν, προβλήματα και μόνο προβλήματα. Μια προσπάθεια του αρχιτεκτονικού γραφείου ν' απολύσει την κυρία Μπλόρνα για κατάχρηση εμπιστοσύνης, επειδή είχε εξηγήσει στην Κατερίνα την υποδομή του οικοδομικού συγκροτήματος, απορρίφθηκε πρωτοδίκως, αλλά κανείς δεν ξέρει τί απόφαση θα δώσει το εφετείο. Και κάτι ακόμη: το δεύτερο αυτοκίνητο των Μπλόρνα πουλήθηκε, και τις προάλλες Η ΕΦΗΜΕΡΙΣ είχε μια φωτογραφία της πραγματικά κομψής «κούρσας» τους, με λεζάντα: «Ο κόκκινος δικηγόρος πρέπει επιτέλους ν' αρκεστεί στο αυτοκίνητο του απλού πολίτη».

Φυσικά, η σχέση του Μπλόρνα με τη «Λυ-Στρο» (την εταιρεία του Λύντινγκ και του Στρώμπλντερ) κλονί-

στηκε σοβαρά, έστω κι αν δεν έσπασε εντελώς, και η προσφορά του περιορίστηκε σε «διεκπεραιώσεις», όπως λένε. Παρ' όλα αυτά, ο Στρόμπλντερ του ανακοίνωσε πρόσφατα σ' ένα λακωνικότατο τηλεφώνημα: «Δε θα σας αφήσουμε να πεινάσετε!» κι ο Μπλόρνα παραξενεύτηκε πολύ, γιατί ο Στρόμπλντερ είπε «σας» και όχι «σε». Φυσικά, δουλεύει ακόμη για τη «Λυ-Στρο» και τη «Χάφτεξ», αλλά όχι πια σε διεθνές επίπεδο, ούτε καν σε εθνικό: αναλαμβάνει, απλώς, τοπικές υποθέσεις, κι αυτό σημαίνει πως είναι αναγκασμένος να τραδιέται με άθλιους καταπατητές συμβολαίων και με υποχόνδριους που παραπονιούνται επειδή τους έταξαν μάρμαρο και τους έβαλαν σκέτες μαρμαρίνες, και με κάτι τύπους που, ενώ τους υποσχέθηκαν πως θα τους περάσουν τρία χέρια λαδομπογιά την πόρτα του μπάνιου, εκείνοι την έξυσαν με το μαχαίρι κι έφεραν έναν ειδικό που διαπίστωσε πως η πόρτα περάστηκε μόνο δύο χέρια, και με βρύσες που στάζουν, ή με ελαττωματικούς σκουπιδοφάγους που κάποιος τους παίρνει αφορμή για να μην πληρώσει όσα λέει το συμβόλαιο –όλο τέτοιες υποθέσεις του φορτώνουν τώρα, ενώ παλιότερα πετιόταν για ψύλλου πήδημα στο Μπουένος Άιρες και στην Περόεπολη, και μάλιστα αρκετά συχνά, για να δώσει τη γνώμη του στην κατάσταση μεγαλεπήβολων σχεδίων. Στο στρατό θα μιλούσαμε για υποβίβασμό –που βέβαια, τις περισσότερες φορές, συνοδεύεται από ανάλογους εξευτελισμούς. Συνέπεια: ο Μπλόρνα δεν έκανε ακόμη έλκος, αλλά το στομά-

χι του αρχίζει να τον ενοχλεί. Ήταν μεγάλο λάθος του να πάει στο Κολφόρστενχαϊμ, για να μάθει από τον τοπικό διοικητή της αστυνομίας αν το κλειδί της βίλας, όταν έπιασαν τον Γκαίτεν, βρέθηκε από μέσα ή απέξω, ή αν υπήρχαν ίχνη διάρρηξης. Τι σημασία έχουν τώρα όλ' αυτά, αφού η ανάκριση τελείωσε; Πρέπει να ομολογήσουμε πως έτσι δε θεραπεύεται το έλκος, έστω κι αν ο Χέρμανς, ο διοικητής, του φέρθηκε άψογα, και μάλιστα δεν τον υποψιάστηκε διόλου για κομμουνιστή, αλλά απλώς του συνέστησε επιμόνως να μην ανακατεύεται. Στον Μπλόρνα, μόνο μια παρηγοριά απομένει: η γυναίκα του, που του φέρεται ολοένα και καλύτερα, και που δεν έχασε βέβαια την τσουχτερή της γλώσσα, αλλά τώρα πια δεν τη χρησιμοποιεί όταν απευθύνεται σ' αυτόν –μόνο στους άλλους, αν και όχι σε όλους. Τα σχέδια που έκαναν, να πουλήσουν τη βίλα τους, να ξοφλήσουν το διαμέρισμα της Κατερίνας και να εγκατασταθούν εκεί, να άγνησαν λόγω χώρου –δηλαδή το διαμέρισμα ήταν πολύ μικρό, γιατί ο Μπλόρνα θ' αφήσει το γραφείο του στο κέντρο και θα δουλεύει πια στο σπίτι. Όσο για τον ίδιο τον Μπλόρνα, άνθρωπο καλοζωισμένο, ανοιχτό μυαλό, που οι συνάδελφοι τον αγαπούσαν για τον αλλέγρο χαρακτήρα του, και κάθε συγκέντρωση στο σπίτι του άφηνε εποχή, αρχίζει τώρα ν' αποκτά ασκητικά γνωρίσματα, παραμελεί το ντύσιμό του, που πάντα το υπολόγιζε πολύ, κι επειδή το παραμελεί πραγματικά, κι όχι για μόδα, μερικοί συνάδελφοί του ισχυρίζονται πως έχει παραμελή-

σει και το σώμα του, κι άρχισε να θρωμάει. Κανείς λοιπόν δεν μπορεί να ελπίζει σε μια νέα σταδιοδρομία, γιατί –κι εδώ δεν πρέπει να αποσιωπήσουμε την αλήθεια– είναι γεγονός ότι το σώμα του δε μυρίζει όπως πρώτα, δεν έχει τη μυρωδιά ανθρώπου που κάνει ντους κάθε πρωί, και καταναλώνει άφθονο σαπούνι, αποσμητικά και κολόνιες. Με δυο λόγια: μέσα του συμβαίνουν κοσμογονικές αλλαγές. Οι φίλοι του (όσοι του έμειναν, όπως ο Χαχ λ.χ., με τον οποίο τον συνδέουν και επαγγελματικές υποχρεώσεις λόγω Γκαίτεν και Κατερίνας) ανησυχούν, γιατί έλαψε να εκτονώνει πια την επιθετικότητά του –π.χ. εναντίον ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ, που κάθε τόσο τον ξαναθυμάται σε σύντομα δημοσιεύματά της– και, όπως φαίνεται, την καταπίνει. Οι φίλοι του έφτασαν μάλιστα να παρακαλέσουν την Τρούντε Μπλόρνα να τον επιτηρεί διακριτικά, μήπως προμηθευτεί όπλα ή εκρηκτικά, γιατί ο δολοφονημένος Ταίτγκες δεν έμεινε χωρίς διάδοχο, και τώρα κάποιος Έγκινχαρτ Τέμπλερ ακολουθεί τα ίχνη του: ο εν λόγω Τέμπλερ κατάφερε να φωτογραφήσει τον Μπλόρνα την ώρα που έμπαινε σ' ένα ιδιωτικό ενεχυροδανειστήριο, και με μια δεύτερη φωτογραφία, τραβηγμένη απ' τη δίτροινα, επέτρεψε στους αναγνώστες ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ να παρακολουθήσουν τη συναλλαγή: ο Μπλόρνα είχε πάει ένα δαχτυλίδι, κι ο ενεχυροδανειστής το περιεργαζόταν με τη λούπα του. Λεξάντα στη φωτογραφία: «Να στέρεψε άραγε ο κόκκινος Πακτωλός, ή απλώς μας κάνει τον μισοκακόμοιρο;»

Η μεγαλύτερη έγνοια του Μπλόρνα είναι όμως άλλη: προσπαθεί να πείσει την Κατερίνα να καταθέσει στο δικαστήριο ότι αποφάσισε να εκδικηθεί τον Ταίτγκες μόλις την Κυριακή το πρωί, αλλά δεν είχε πρόθεση να τον σκοτώσει –μόνο να τον τρομάξει. Η Κατερίνα όμως επιμένει πως, απ' το Σάββατο που ζήτησε στον Ταίτγκες να συναντηθούν για τη συνέντευξη, σκόπευε να του πει στα ίσια τη γνώμη της γι' αυτόν, και να του εξηγήσει πώς της κατέστρεψε τη ζωή της και τη ζωή της μάνας της, αλλά την Κυριακή, διαβάζοντας το καινούργιο κομμάτι του στην ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ, αποφάσισε να τον σκοτώσει. Πάση θυσία πρέπει ν' αποφευχθεί η εντύπωση ότι η Κατερίνα σχεδίαζε το φόνο από μέρες, και τον διέπραξε εκ προμελέτης. Και μολονότι εκείνη υποστηρίζει πως σκέφτηκε να τον σκοτώσει από την Πέμπτη, όταν διάβασε το πρώτο ρεπορτάζ, ο Μπλόρνα προσπαθεί να της εξηγήσει ότι πολλοί άνθρωποι, ακόμα κι αυτός, σκέφτονται καμιά φορά το φόνο, και πως άλλο η δολοφονική σκέψη κι άλλο το δολοφονικό σχέδιο. Κάτι που τον ανησυχεί περισσότερο, είναι ότι η Κατερίνα δεν έχει την παραμικρή τύψη, και δε θέλει να δηλώσει μεταμέλεια στο δικαστήριο. Δε φαίνεται καθόλου λυπημένη –απεναντίας, λέει πως είναι ευτυχής, «αφού ζει στις ίδιες συνθήκες με τον αγαπημένο της Λούντβιχ». Θεωρείται πάντως υπόδειγμα κρατουμένης, δουλεύει στην κουζίνα, αλλά αν καθυστε-

ρήσει η δίκη, θα μεταφερθεί στις γεωργικές φυλακές όπου –καταπώς λέγεται– δεν την περιμένουν με ιδιαίτερο ενθουσιασμό: διοίκηση και κρατούμενοι τρέμουν, γιατί η φήμη της ακεραιότητάς της έχει φτάσει εκεί πριν απ' την Κατερίνα, και η προοπτική πως θα εκτίσει όλη την ποινή της στις γεωργικές φυλακές (απ' ό,τι λογαριάζουν, ο εισαγγελέας θα ζητήσει δεκαπέντε χρόνια, αλλά τελικά θα φάει γύρω στα οχτώ με δέκα) ξαπλώνεται σαν κακό μαντάτο στο εν λόγω ίδρυμα. Βλέπουμε λοιπόν ότι η ακεραιότητα, συνδυασμένη μάλιστα με την οργανωτική ευφυΐα, δεν είναι πουθενά ευπρόσδεκτη –ούτε στις φυλακές, ούτε καν από τη διοίκηση των φυλακών.

54

Όπως είπε εμπιστευτικά στον Μπλόρντ ο Χαχ, ενδέχεται να μη στηρίξουν κατηγορία δολοφονίας εναντίον του Γκαίτεν, οπότε δε θα ασκηθεί δίωξη. Θεωρείται όμως αποδεδειγμένο πως, όχι μόνο λιποτάκτησε από το στρατό, αλλά έβλαψε σοβαρά τον ιερό τούτο θεσμό (ηθικά και υλικά). Και βέβαια μπορεί να μη λήστεψε τράπεζα, αλλά κυριολεκτικά λεηλάτησε ένα χρηματοκιβώτιο που περιείχε όλη τη μισθοδοσία δύο συνταγμάτων καθώς και σημαντικά χρηματικά αποθέματα, και επιπλέον πλαστογράφησε τους ισολογισμούς και έκλεψε όπλα. Θα φάει κι αυτός λοιπόν γύρω στα οχτώ με δέκα χρόνια. Όταν

απολυθεί, θα είναι τριάντα τεσσάρων χρονών, και η Κατερίνα τριάντα πέντε –κι έχει πολλά σχέδια για το μέλλον: απ' ό,τι λογαριάζει, οι οικονομίες της θ' αυξηθούν αρκετά με τους τόκους ώσπου να βγει απ' τη φυλακή, και τότε θ' ανοίξει «ένα εστιατόριο που θ' αναλαμβάνει και εξωτερικές παραγγελίες», «αλλά βέβαια όχι εδώ, κάπου αλλού». Το αν μπορεί να θεωρείται μνηστή του Γκαίτεν, θ' αποφασιστεί πάντως σε κάποιο ανώτατο επίπεδο, και όχι απλώς σε ανώτερο. Οι σχετικές αιτήσεις έχουν υποβληθεί, και πήραν ήδη το μακρύ δρόμο για τα δικαστήρια. Κατά τα άλλα, οι τηλεφωνικές επαφές του Γκαίτεν από τη βίλα τού Στρόμπλντεν, αφορούσαν αποκλειστικά στρατιωτικούς ή τις γυναίκες τους –μεταξύ των οποίων συγκαταλέγονται ορισμένοι αξιωματικοί και κυρίες αξιωματικών. Αναμένεται λοιπόν σκάνδαλο μετρίων διαστάσεων.

55

Κι ενώ η Κατερίνα, απόλυτα ελεύθερη μέσα στον εγκλεισμό της, ατενίζει το μέλλον με εμπιστοσύνη, η Έλση Βόλτερσχαϊμ δοκιμάζει τη μια πίκρα πίσω απ' την άλλη. Αισθάνεται βαθιά πληγωμένη από τη δυσφήμιση της μάνας και του νεκρού πατέρα της, που θεωρείται πια θύμα του σταλινισμού. Οι έντονες αντικοινωνικές τάσεις της είναι πλέον οφθαλμοφανείς, και ούτε ο Κόνραντ Μπάι-

τερς δεν καταφέρνει να τις αμβλύνει. Και καθώς η Έλση ειδικεύεται ολοένα και περισσότερο στους κρύους μπουφέδες –προγραμματισμός, εκτέλεση, επίβλεψη– η επιθετικότητα της στρέφεται τώρα στους εκάστοτε προσκεκλημένους, ντόπιους και αλλοδαπούς δημοσιογράφους, βιομήχανους, συνδικαλιστές, τραπεζίτες, ανώτερους υπαλλήλους. «Καμιά φορά» έλεγε τις προάλλες στον Μπλόρνα, «κρατιέμαι με το ζόρι για να μην καπελώσω την πατατοσαλάτα σε κάποιον φρακοφορεμένο τζουτζέ, και να μην αδειάσω την πιατέλα με τον καπνιστό σολομό στο μπούστο καμιάς χαζοβιδόλας, για να δουν τι θα πει ανατριχίλα! Έχεις φανταστεί ποτέ το θέαμα από την άλλη μεριά, τη δική μας; Όλοι όρθιοι, με το στόμα ανοιχτό, σαν τα γουρούνια, σκοτώνονται να περιβουτήξουν τα καναπεδάκια με το χαβιάρι –και ξέρω κάτι τύπους, εκατομμυριούχους και κυρίες εκατομμυριούχων, που χώνουν στις τσέπες τους ό,τι βρουν, ακόμα και τσιγάρα, σπύρτα και φοντανάκια. Μια δυο θα κουβαλάνε και τάπερ για να κλέβουν και καφέ –κι όλα, όλ' αυτά πληρώνονται απ' τους δικούς σου φόρους, σ' αρέσει δε σ' αρέσει. Άσε κάτι άλλους, που τη βγάζουν στεγνοί απ' το πρωί ως το βράδυ, και πέφτουν στον μπουφέ σαν τα κοράκια! Αλλά τί μου φταίνει τα καημένα τα κοράκια;»

Από τις χειροδοκίες που λέγαμε προηγουμένως, μία ως τώρα έχει γίνει γνωστή, γιατί δυστυχώς πήρε μεγάλη δημοσιότητα. Στα εγκαίνια της έκθεσης του ζωγράφου Φρεντερίκ Λε Μπος, που θεωρείται προστατευόμενος του Μπλόρνα, ο Μπλόρνα ξανασυνάντησε –για πρώτη φορά μετά τα γεγονότα– τον Στρόμπλντερ αυτοπροσώπως. Και καθώς ο τελευταίος τον πλησίασε ακτινοβολώντας, ο Μπλόρνα αρνήθηκε τη χειραψία, οπότε ο Στρόμπλντερ του έπιασε το χέρι δια της βίας και του είπε ψιθυριστά: «Για το Θεό! Μην το παίρνεις τόσο σοβαρά! Δε φταίμε εμείς που ξέπεσες. Μόνος σου κατάντησες έτσι!» Τώρα όμως, χάριν ακριβείας, θα πρέπει να αναφέρουμε μετά λύτης μας ότι τη στιγμή εκείνη ο Μπλόρνα έσπασε πράγματι τα μούτρα του Στρόμπλντερ. Ας τα πούμε λοιπόν όσο πιο σύντομα γίνεται, για να τα ξεχάσουμε εξίσου σύντομα: έρρευσε αίμα –από τη μύτη του Στρόμπλντερ. Σύμφωνα με ιδιωτικές εκτιμήσεις, ήταν περίπου τέσσερις με επτά σταγόνες –αλλά, το χειρότερο: ο Στρόμπλντερ έκανε ένα βήμα πίσω και είπε δυνατά: «Σε συγχωρώ! Σε συγχωρώ για όλα, γιατί σέβομαι την κατάσταση σου!» Το σχόλιο αυτό έβγαλε τον Μπλόρνα κυριολεκτικά απ' τα ρούχα του, και τον εξώθησε σε μια «μάχη σώμα με σώμα», κατά τους αυτόπτες μάρτυρες, και όπως είναι επόμενο όταν άνθρωποι σαν τον Στρόμπλντερ και τον Μπλόρνα συμπλέκονται σε

δημόσιο χώρο, η φωτογραφία τους δημοσιεύτηκε στην ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ, τραβηγμένη από κάποιον Κότεντζελ, διάδοχο του δολοφονημένου Σαίνερ. Και αφού ξέρουμε πια τί ακριβώς σημαίνει ΕΦΗΜΕΡΙΣ, δεν πρέπει να της κρατάμε κακία για τον τίτλο που έβαλε πάνω από τη φωτογραφία της συμπλοκής: «Συντηρητικός πολιτικός δέχεται επίθεση αριστερού δικηγόρου». Ας φυλάξουμε την κακία μας για το επόμενο πρωί. Στην έκθεση εκείνη έγινε κι άλλη μια συνάντηση: Μωντ Στρόυμπλέντερ – Τρούντε Μπλόρντα. Η Μωντ Σ. είπε: «Χρυσή μου Τρούντε, να 'ξερες πόσο σε συμπονώ!» και η Τρούντε Μπ. της απάντησε: «Τον οίκτο σου να τον βάλεις στο ψυγείο, μαζί με τ' άλλα συναισθήματά σου!» Κι όταν η Μωντ Σ. της προσφερε και πάλι τη συγνώμη της, μαζί με οίκτο, συμπάθεια, ακόμα και αγάπη, λέγοντας: «Ό,τι κι αν πεις, όσο απαίσιο κι αν είναι, εγώ πάλι θα σε συμπαθώ», η Τρούντε Μπ. της απάντησε με λέξεις που δεν μπορεί να μεταφερθούν εδώ, παρά μόνο σε γενικές γραμμές. Ήταν λέξεις που δεν αρμόζουν σε κυρίες, γιατί η Τρούντε Μπ. υπαινίχθηκε τις πάμπολλες φορές όπου της κόλλησε ο Στρόυμπλέντερ, και μεταξύ άλλων (παραβιάζοντας το απόρρητο που, κανονικά, πρέπει να το σέβεται ακόμη και η σύζυγος ενός δικηγόρου), είπε και για το δαχτυλίδι και τα γραμματα, και για το κλειδί «που ξέχασε ένας επίδοξος γαμπρός σε κάποιο διαμέρισμα, μόλις έφαγε τη χυλόπιτα». Στο σημείο αυτό τις χώρισε ο Φρεντερίκ Λε Μπος, που με μοναδική ετοιμότητα είχε προλάβει να μα-

ζέψει το αίμα του Στρόυμπλέντερ μ' ένα στυπόχαρτο και να το μετατρέψει «σε στιγμιαίο έργο τέχνης», όπως το χαρακτήρισε ο ίδιος, δίνοντάς του μάλιστα τον τίτλο «Το τέλος μιας μακρόχρονης φιλίας». Ο Λε Μπος δεν παρέλειψε να το υπογράψει, και δεν το χάρισε στον Στρόυμπλέντερ, αλλά στον Μπλόρντα, λέγοντάς του: «Κι αν θες, πούλα το να ξελασπώσεις!» Από το τελευταίο αυτό γεγονός, καθώς και από τις διαισθητικές που περιγράφηκαν παραπάνω, είναι εύκολο να διαπιστώσει κανείς ότι η τέχνη διατηρεί ακόμη την κοινωνική λειτουργία της.

57

Είναι πάντως αφάνταστα λυπηρό να μιλάμε για τόση δυσσαμονία και τόσο λίγες ελπίδες, καθώς πλησιάζουμε στο τέλος. Δεν προκύπτει καμία λύση –μόνο περιπλοκές. Φυσικά, θα γεννηθεί το ερώτημα: πώς έτσι, ή γιατί τέλος πάντων; Μια νέα κοπέλα πηγαίνει όλο χαρά, σχεδόν ευτυχισμένη, σ' έναν αθώο χορό, και τέσσερις μέρες αργότερα (θα περιοριστούμε στη μνεία των γεγονότων, γιατί εδώ αναφέρουμε απλώς, χωρίς να δικάζουμε) γίνεται φόνισσα εξαιτίας των εφημερίδων. Δημιουργούνται οξύνσεις και εντάσεις, ακόμη και χειροδικίες μεταξύ παλαιών φίλων. Οι γυναίκες τους ανταλλάσσουν πικρόχολα σχόλια. Οίκοι και αγάπες απορρίπτονται. Πολύ δυ-

σάρεστες εξελίξεις. Ένας ανοιχτόκαρδος κοσμοπολίτης, που αγαπά τη ζωή, τα ταξίδια και την πολυτέλεια, εγκαταλείπει τόσο τον εαυτό του, που αρχίζει να βρωμάει! Όπως διαπιστώθηκε, μυρίζει ακόμη και το στόμα του. Βάζει πωλητήριο στη δίλα του, πηγαινοέρχεται στο ενεχυροδανειστήριο. Η σύζυγος του «ψάχνει για δουλειά», γιατί είναι βέβαιη πως θα χάσει τη δίκη στο εφετείο· κι αυτή η προικισμένη γυναίκα είναι πρόθυμη να ξαναπάει ακόμη και πωλήτρια –«σύμβουλος εσωτερικών διακοσμήσεων» το λένε– σε μια μεγάλη επιπλοδιομηχανία, αλλά εκεί την πληροφορούν πως «οι κύκλοι των πελατών που προμηθεύονται τα έπιπλά μας, είναι ακριβώς οι κύκλοι με τους οποίους έχετε έλθει σε ρήξη, αγαπητή κυρία!» Με δυο λόγια: «τα πράγματα δεν πάνε καθόλου καλά». Ο εισαγγελέας Χαχ έχει ήδη ψιθυρίσει εμπιστευτικά σε φίλους κάτι που δεν τολμάει να πει ακόμα στον Μπλόρνα: πως μάλλον δε θα του επιτρέψουν να αναλάβει την υπεράσπιση, λόγω συγχύσεως. Τί θα γίνει όμως; Πώς θα τελειώσει αυτή η ιστορία; Τί θα κάνει ο Μπλόρνα αν χάσει τη δυνατότητα να επισκέπτεται την Κατερίνα και –ας μην το κρύβουμε άλλο– να της κρατάει το χέρι; Δεν υπάρχει αμφιβολία: ο Μπλόρνα την αγαπάει, αλλά εκείνη δεν του αφήνει την παραμικρή ελπίδα, γιατί τα πάντα, τα πάντα ανήκουν «στον αγαπημένο Λούντβιχ»! Και πρέπει να προστεθεί πως το «της κρατάει το χέρι» είναι εντελώς μονόπλευρο, και συνίσταται στο εξής: όταν η Κατερίνα τού επιστρέφει φακέλους, σημειώσεις ή

χαρτιά, ο Μπλόρνα βάζει το χέρι του πάνω στο δικό της και το αφήνει λίγο παραπάνω απ' το κανονικό –ίσως τρία, τέσσερα, το πολύ πέντε δέκατα του δευτερολέπτου παραπάνω. Να πάρει η οργή! πώς ν' αποκαταστήσουμε την αρμονία, όταν ακόμη και η βαθύτατη έλξη που νιώθει για την Κατερίνα δεν τον αναγκάζει –ας το πούμε, επιτέλους!– να πλένεται λιγάκι συχνότερα; Δεν τον παρηγορεί ούτε το γεγονός ότι αυτός και μόνο έχει ανακαλύψει την προέλευση του φονικού όπλου –ενώ ο Μπάιτς μόνον, ο Μάιντινγκ και οι λοιποί δε θα τη μάθουν ποτέ. Όμως το «ανακαλύψει» πέφτει πολύ, αφού πρόκειται για μια μάλλον εκούσια ομολογία του Κόνραντ Μπάιτς, που του εξομολογήθηκε πως είναι πρώην Ναζί, και μόνο σ' αυτό χρωστάει, κατά πάσα πιθανότητα, το ότι κανείς ως τώρα δεν του έδωσε ιδιαίτερη σημασία. Α ναι, εκείνα τα χρόνια ήταν αρχηγός της κομματικής οργάνωσης στο Κούιρ, κι έτσι μπόρεσε να βοηθήσει τη μητέρα της κυρίας Βόλτερσχαϊμ, και βέβαια το περίστροφο ήταν παλιό, υπηρεσιακό, και το 'χε κρυμμένο, αλλά η Έλση έκανε τη βλακεία να το δείξει στην Κατερίνα. Κάποτε μάλιστα είχαν πάει στο δάσος κι οι τρεις τους, κι έκαναν σκοποβολή. Η Κατερίνα είχε αποδειχτεί πολύ καλή στο σημάδι, και όπως τους εξήγησε, μικρή δούλευε γκαρσόνα στο Σκοπευτήριο, και κάπου κάπου την άφηναν να ρίχνει. Και βέβαια το βράδυ του Σαββάτου η Κατερίνα τον παρακάλεσε να της δώσει τα κλειδιά του σπιτιού του, ζητώντας του επίσης να την καταλάβει,

ήθελε να μείνει λίγο μόνη, το διαμέρισμά της δεν το λογάριζε πια, ήταν νεκρό... Αλλά το Σάββατο έμεινε πάλι στην Έλση, και πρέπει να πήρε το περίστροφο από το διαμέρισμα του Μπάιτερς την Κυριακή, και συγκεκριμένα μετά το πρωινό, αφού μελέτησε την ΚΥΡΙΑΚΑΤΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ και μασκαρεύτηκε βεδουίνα για να πάει στο δημοσιογραφικό μπαράκι.

58

Κι ωστόσο, απομένει να πούμε και κάτι σχετικά χαρούμενο: Η Κατερίνα διηγήθηκε στον Μπλόρνα όλη την ιστορία, καθώς επίσης και τα όσα έγιναν στις επτά, ή μάλλον στις εξήμισι ώρες που μεσολάβησαν από το φόνο ως την άφιξή της στο διαμέρισμα του Μαϊντινγκ. Και βρισκόμαστε στην ευχάριστη θέση να παραθέσουμε κατά λέξη την περιγραφή, γιατί η Κατερίνα έδωσε στον Μπλόρνα γραπτή κατάθεση, και του επέτρεψε να τη χρησιμοποιήσει στο δικαστήριο.

«Στο δημοσιογραφικό μπαράκι πήγα μόνο για να τον δω επιτέλους από κοντά. Ήθελα να ξέρω τί μούτρα έχει αυτός ο άνθρωπος, πώς χειρονομεί, πώς μιλάει, πώς πίνει, πώς χορεύει – να δω πώς είναι ο άνθρωπος που μου κατέστρεψε τη ζωή μου. Ναι, προηγουμένως πήγα στο διαμέρισμα του Κόνραντ και πήρα το περίστροφο. Το γέμισα κιόλας. Τον είχα βάλει να μου δείξει πώς γεμίζει,

εκείνη τη φορά που κάναμε σκοποβολή στο δάσος. Περίμενα μιάμιση ώρα στο μπαρ, μπορεί και δύο, αλλά δε φάνηκε. Αν ήταν αποκρουστικός, το 'χα πάρει απόφαση να μην πάω στη συνέντευξη, κι αν τον είχα δει απ' τα πριν, δε θα πήγαινα. Δεν ήρθε όμως στο μπαράκι. Για να μη μου κολλάνε οι πελάτες, παρακάλεσα τον μπάρμαν, Κράφλουν τον λένε, Πέτερ, και τον ξέρω από τις έκτακτες δουλειές μου, όπου βοηθάει σαν αρχισερβιτόρος, τον παρακάλεσα λοιπόν να μ' αφήσει να δουλέψω λίγο στο μπαρ. Ο Πέτερ ήξερε βέβαια τί είχε γράψει για μένα Η ΕΦΗΜΕΡΙΣ, και μου υποσχέθηκε πως θα μου κάνει νόημα αν μπει ο Ταίτγκες. Κάνα δυο φορές με ζήτησαν σε χορό, αφού ήταν καρναβάλι, αλλά ο Ταίτγκες δεν έλεγε να φανεί, κι εγώ εκνευρίστηκα, γιατί δεν ήθελα να τον συναντήσω απροετοίμαστη. Έτσι, γύρισα σπίτι μου στις δώδεκα, κι ήτανε φρίκη, όλα μαγαρισμένα, βρώμικα. Σε κάνα δυο λεπτά χτύπησε το κουδούνι, κι ίσα που είχα προλάβει να απασφαλίσω το περίστροφο και να το χώσω πρόχειρα στην τσάντα μου, και λοιπόν, χτύπησε τότε το κουδούνι, άνοιξα την πόρτα και τον είδα, αλλά δεν τον περίμενα, νόμιζα πως είχε χτυπήσει από κάτω, και πως θα κέρδιζα άλλα δυο λεπτά, αλλά εκείνος είχε ανέβει με το ασανσέρ, και τον είδα μπροστά μου και τρόμαξα. Είδα επίσης αμέσως πως ήταν κτήνος. Σωστό κτήνος. Και επιπλέον νόστιμος. Δηλαδή, αυτό που λένε «νόστιμος». Τέλος πάντων, έχετε δει και τις φωτογραφίες. Μου λέει τότε: “Μπα, το Μπλουμάκι! Και τί θα

κάνουμε τα δυο μας;” Εγώ δεν έβγαλα μιλιάρη, μόνο οπισθοχώρησα και μπήκα στο σαλόνι, κι εκείνος με πλησιάζει και μου ξαναλέει: “Τι φοβάσαι, πουλάκι μου; Έλα να τη βρούμε!” Λοιπόν, στο μεταξύ είχα φτάσει στην τσάντα μου, και καθώς έκανε να μ’ αρπάξει, σκέφτηκα: “Να τη βρούμε, ε; Από μένα θα τη βρεις!” και τράβηξα το πιστόλι και τον πυροβόλησα αμέσως. Δυο φορές, τρεις, τέσσερις. Ούτε ξέρω πια πόσες. Στην ιατροδικαστική έκθεση θα λέει ακριβώς. Και μη φανταστείτε πως ήταν καινούργια εμπειρία για μένα, δηλαδή πως πρώτη φορά μού ριχνόταν άντρας. Αν δουλεύατε κι εσείς σε σπίτια από δεκατεσσάρων χρονών, ίσως και λιγότερο, θα το ‘χατε συνηθίσει. Μα ήταν τέτοιο κτήνος –άκου “να τη βρούμε”! –και σκέφτηκα: “Βρες την τώρα!” Φυσικά, δεν το περίμενε, και με κοίταξε σαστισμένος άλλο μισό δευτερόλεπτο περίπου, όπως στο σινεμά. Έπειτα σωριάστηκε κάτω, νομίζω νεκρός. Πέταξα δίπλα του το περιστροφικό και βγήκα, κατέβηκα με το ασανσέρ, γύρισα στο μπαρ, κι ο Πέτερ τα ‘χασε, ούτε μισή ώρα δεν είχα λείψει. Δούλεψα λίγο ακόμα στο μπαρ, αλλά δε χόρεψα, κι όλο σκεφτόμουν “Δεν είναι αλήθεια”. Ήξερα όμως πως είναι αλήθεια, και κάθε τόσο ο Πέτερ περνούσε και μου ‘λεγε: Δεν πρόκειται να ‘ρθει σήμερα ο καλός σου! κι εγώ του είπα: Έτσι φαίνεται –κι έκανα την αδιάφορη. Ός τις τέσσερις σερβίριζα ποτά και μπίρες, άνοιγα κρασιά και κουτιά με σαρδέλες. Έπειτα έφυγα χωρίς να χαιρετήσω τον Πέτερ, και χώθηκα σε μια εκκλησία εκεί

δίπλα, κάθισα κάνα μισάωρο, και σκεφτόμουν τη μάνα μου, ζωή κι η δική της! Σκεφτόμουν και τον πατέρα μου, που όλο γκρίνιαζε, και βλαστήμαγε το κράτος, την εκκλησία, τις δημοτικές αρχές, τους υπάλληλους και τους αξιωματούχους, τα πάντα, αλλά όταν έβλεπε μπροστά του κανέναν από δαύτους γινότανε χαλί να τον πατήσουν. Και τον άντρα μου τον Μπρέτλοχ, αυτό το άθλιο σκουλήκι, και όσα είχε πει στον Ταίτγκες, και βέβαια τον αδελφό μου, που πάντα κοίταζε να μου ξεκολλήσει λεφτά, έστω και δυο μάρκα, για να τα φάει σε βλακείες, σε ρούχα, ή μοτοσυκλέτες ή στα φλιπεράκια, και φυσικά τον πάστορα, που με φώναζε στο σχολείο «κόκκινη Κατερίνα», κι εγώ δεν ήξερα τί εννοεί, κι όλη η τάξη γελούσε γιατί κοκκίνιζα στ’ αλήθεια. Αυτά. Και φυσικά τον Λούντβιχ. Έπειτα βγήκα από την εκκλησία και μπήκα σ’ ένα σινεμά, κι από το σινεμά πήγα σ’ άλλη εκκλησία, γιατί ήταν ο μόνος τόπος όπου μπορείς να βρεις λίγη ησυχία όταν είναι Σάββατο της αποκριάς. Φυσικά, σκέφτηκα και τον σκοτωμένο στο διαμέρισμά μου, αλλά δεν τον λυπήθηκα ούτε το μετάνιωσα. Ήθελε να τη βρει, ε; Καλά τη βρήκε! Και κάποια στιγμή σκέφτηκα, αυτός πρέπει να μου τηλεφωνούσε νυχτιάτικα, κι ενοχλούσε και την καημένη την Έλση. Σκέφτηκα, ίδια ήταν η φωνή του, κι έπρεπε να τον αφήσω να μου μιλήσει λίγο ακόμα για να δω, αλλά σε τί θα ωφελούσε; Κι άξαφνα τότε πεθύμησα έναν δυνατό καφέ, και μπήκα στο Καφέ Μπέκερινγκ, όχι στη σάλα, στην κουζίνα μπήκα, γιατί ξέρω την

Καίτε Μπέκερινγκ, τη γυναίκα του ιδιοκτήτη, πηγαίναμε μαζί στην οικοκυρική σχολή. Η Καίτε μου φέρθηκε πολύ καλά, κι ας πνιγόταν στη δουλειά. Με κέρασε και δικό της καφέ, που τον φτιάχνει με τη συνταγή της γιαγιάς της. Έπειτα όμως άρχισε να μου λέει για τα καμώματα ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ, δεν είπε τίποτα κακό, αλλά τα 'λεγε μ' ένα ύφος, σα να τα πίστευε λιγάκι –και πού να ξέρει ο κοσμάκης πως όλα είναι ψέματα; Αναγκάστηκα να της εξηγήσω, αλλά δεν κατάλαβε, μου 'κλεισε μόνο το μάτι και μου λέει: “Τον αγαπάς στ' αλήθεια τον τύπο;” “Ναι” της λέω, και μετά την ευχαρίστησα για τον καφέ, πήρα ταξί και πήγα στο σπίτι του Μαίντινγκ, που μου 'χε φερθεί πολύ εντάξει από τότε».